

Lofotodden
nasjonalparkstyre

Møteinnkalling

Utvalg: Lofotodden nasjonalparkstyre

Møtested: Rådhuset Moskenes kommune, Reine

Dato: 10.02.2022

Tidspunkt: 12:00

Eventuelt forfall må meldes snarest til nasjonalparkforvalter. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Saksliste

Utvalgs-saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv-saksnr
ST 1/22	Godkjenning av innkalling og protokoll fra forrige møte		
ST 2/22	Referatsaker		
RS 1/22	Aqua Lofoten Coast Adventure - Rapport nummer 2 2021 Kollhellaren / Refsvikhula		2019/5365
RS 2/22	Aqua Lofoten Coast Adventure - Årsrapport 2021 Kollhellaren / Refsvikhula		2019/5365
RS 3/22	Rapport gjennomføring- The Arctic Triple - Lofoten Ultra-Trail - 2021		2019/8111
ST 3/22	Delegerte saker		
ST 4/22	Kartlegging av naturmiljø og landskap på Bunessanden og Kvalvika - Lofotodden nasjonalpark		2022/857
ST 5/22	Innvilget beløp - Tiltaksmidler og midler til drift av styret og besøksforvaltning		2021/7556
ST 6/22	Årsrapport for Lofotodden nasjonalparkstyret - 2021		2021/707
ST 7/22	Årsrapport fra SNO - Lofotodden nasjonalpark 2021		2021/707
ST 8/22	Etteranmeldt sak - Besøksstrategi til faglig godkjenning - svarbrev fra Miljødirektoratet		2019/5883
ST 9/22	Lofotodden nasjonalpark - Søknad om tillatelse til større arrangement - Ultraløp - The Arctic Triple		2021/7859
ST 10/22	Eventuelt		

ST 1/22 Godkjenning av innkalling og protokoll fra forrige møte
ST 2/22 Referatsaker

Fra: post@reineholding.no[post@reineholding.no]

Sendt: 31.12.2021 13:51:17

Til: post@aqualofoten.no; 'Ingrid Sommerseth'; esw@ra.no; trine.johnson@nfk.no; Kvalshaug, Ole-Jakob; 'Lillian Rasmussen'

Tittel: SV: Rapport nummer 2 2021 Kollhellaren / Refsvikhula

Hei.

Her kommer en rapport som ble skrevet i sommer, men dessverre tror jeg at jeg ikke har sendt den til dere før. Beklager en altfor lang forsinkelse.

Med vennlig hilsen / Kind regards,

Therese Amalie Holtan Larsen

Aqua Lofoten Coast Adventure

Aqua Lofoten Coast Adventure AS

Reine Ytre Havn 1

8390 Reine

Tlf +47 990 19 042

www.aqualofoten.no

Org.nr.: 918486313 MVA Foretaksregisteret

Aqua Lofoten Coast Adventure AS
Reine Ytre Havn 1
8390 Reine

8. august 2021

Rapport nr 2 Kollhellaren 2021

Mulig ulovling ferdsel.

7. august 2021 møtte vi tre personer som kom ned gongskaret fra Helle soiden.

De skulle til hula, men visste ikke hvor den var. Vi sa ingenting, men de så selvfølgelig hvor vi gikk. Vi møtte de like før vi gikk ned på Kollhellaren på tur til hula.

De tre gikk til campen, og var der når vi var nesten tilbake etter hulebesøk.

Vi har ikke garanti for at de var i hula, men anser sjansen for stor siden det var derfor de gikk over.

De kom i seilbåt, og lå ankret opp på Helle noen dager. Usikker på hvilken av disse to båtene det er.

Med vennlig hilsen

Therese Amalie Holtan Larsen

Therese Amalie Holtan Larsen
daglig leder

Fra: post@reineholding.no[post@reineholding.no]

Sendt: 31.12.2021 14:29:48

Til: post@aqualofoten.no; 'Ingrid Sommerseth'; esw@ra.no; trine.johnson@nfk.no; Kvalshaug, Ole-Jakob; 'Lillian Rasmussen'

Tittel: SV: Rapport nummer 2 2021 Kollhellaren / Refsvikhula

Hei igjen.

Dere kan jo for ordens skyld få en som er signert også 😊

God ettermiddag.

Hilsen Therese

Fra: post@reineholding.no <post@reineholding.no>

Sendt: fredag 31. desember 2021 14:26

Til: 'post@aqualofoten.no' <post@aqualofoten.no>; 'Ingrid Sommerseth' <ingrid.sommerseth@uit.no>; 'esw@ra.no' <esw@ra.no>; 'trine.johnson@nfk.no' <trine.johnson@nfk.no>; 'Kvalshaug, Ole-Jakob' <oljkv@fylkesmannen.no>; 'Lillian Rasmussen' <lillian.rasmussen@moskenes.kommune.no>

Emne: SV: Rapport nummer 2 2021 Kollhellaren / Refsvikhula

Hei.

Her kommer rapport med antall besøkende for 2021.12.31 Som dere ser, ganske lave tall i forhold til hva vi anser som normalen.

Godt nytt år til alle sammen.

Med vennlig hilsen / Kind regards,

Therese Amalie Holtan Larsen

Aqua Lofoten Coast Adventure

Aqua Lofoten Coast Adventure AS

Reine Ytre Havn 1

8390 Reine

Tlf +47 990 19 042

www.aqualofoten.no

Org.nr.: 918486313 MVA Foretaksregisteret

ALL BOOKINGS ON Lofotens historie og Refsvikhula

Report Start Date:

01.01.2021

Report End Date:

31.12.2021

Report Generated On:

31.12.2021

Generated By:

Therese Larsen

Activity Date	Antall gjester	Activity
29-May-2021	4	Lofotens historie og Refsvikhula
14.jun.21	6	Lofotens historie og Refsvikhula
17.jun.21	7	Lofotens historie og Refsvikhula
24.jun.21	8	Lofotens historie og Refsvikhula
26.jun.21	7	Lofotens historie og Refsvikhula
29.jun.21	10	Lofotens historie og Refsvikhula
05.jul.21	12	Lofotens historie og Refsvikhula
06.jul.21	9	Lofotens historie og Refsvikhula
10.jul.21	11	Lofotens historie og Refsvikhula
18.jul.21	10	Lofotens historie og Refsvikhula
23.jul.21	12	Lofotens historie og Refsvikhula
25.jul.21	9	Lofotens historie og Refsvikhula
26.jul.21	9	Lofotens historie og Refsvikhula
27.jul.21	9	Lofotens historie og Refsvikhula
28.jul.21	12	Lofotens historie og Refsvikhula
		ber om fritak for betaling av gebyr for denne turen, da det var befaring via Lofotodden Nasjonalpark.
06.aug.21		
07.aug.21	8	Lofotens historie og Refsvikhula
08.aug.21	11	Lofotens historie og Refsvikhula
Total	154	

En kort sesong med få gjester.

Det var betydelig færre gjester i år enn det var i fjor.

Dårlig vær, reiserestriksjoner og anbefaling om avstand er årsaker til få turer.

I tillegg var vi uheldige med en sykemelding på skipper og ansvarlig guide i en periode.

Skipper og ansvarlig guide på alle turer, Therese A H Larsen

Guide Agnete Gundersen var med på turer i juni og juli.

Med vennlig hilsen

Therese Amalie Holtan Larsen
daglig leder

From: kristian@theartictriple.com[kristian@theartictriple.com]
Sent: 17.01.2022 13:59:35
To: Kvalshaug, Ole-Jakob[oljkv@statsforvalteren.no]
Cc: 'Frank Hagen'[frank@theartictriple.com]; 'Lillian Rasmussen'[lillian.rasmussen@moskenes.kommune.no]
Subject: Søknad - The Arctic Triple // Lofoten Ultra-Trail
Hei Ole-Jakob,

Vedlagt finner du rapporten fra Lofoten Ultra-Trail 2021.
Ser fram til å høre fra dere etter styremøtet 10. Februar.

Ha en fin uke!

Med vennlig hilsen,

Kristian Nashoug
Markedsansvarlig

T: +47 46 66 07 85

E: kristian@theartictriple.com

W: www.theartictriple.com

THE ARCTIC TRIPLE

THREE RACES

week 11

SKIMO

Lofoten Skimo is the truly arctic race in The Arctic Triple. The race will be a northern lights race that is set week 11 every year, when the traditional Lofoten fishing is at the peak of the season.

THREE ADVENTURES

week 22

ULTRA-TRAIL

Lofoten Ultra-Trail will take place in week 22 every year accompanied by the never ending light of the midnight sun.

THREE SEASONS

week 33

TRIATHLON

Lofoten Triathlon will take place in week 33 every year. Clear water and a majestic landscape is waiting you - before you enter the finish line at N68°13'93" E014°33'89" .

www.theartictriple.com

Fra: Kvalshaug, Ole-Jakob <oljkv@statsforvalteren.no>
Sendt: mandag 17. januar 2022 10.46
Til: kristian@theartictriple.com
Kopi: 'Frank Hagen' <frank@theartictriple.com>; Lillian Rasmussen <lillian.rasmussen@moskenes.kommune.no>
Emne: SV: Søknad - The Arctic Triple // Lofoten Ultra-Trail

Hei!

En liten oppdatering.

Saken blir behandlet på styremøte, 10. februar. Vi fikk dessverre ikke til å behandle søknaden tidligere.

Til slutt vil jeg vise til vedtak om tillatelse til ultraløp i 2021, datert 14.04.21.

I vilkår til tillatelsen står følgende på punkt 8:

8. Arrangør skal sende en kortfattet rapport til forvaltningsmyndighet etter arrangementet. Rapporten skal beskrive gjennomføringa av arrangementet, samt deltagerantall, antall frivillige, start- og sluttidspunkt, vær og føreforhold og annen relevant informasjon om deltagere og løpet. Rapporten sendes til oljkv@statsforvalteren.no.

Denne rapporten bør være på plass før vi behandler søknad for 2022, og helst så snart som mulig.

Med vennlig hilsen
Ole-Jakob Kvalshaug
nasjonalparkforvalter

Lofotodden
nasjonalpark

Telefon: 952 69 263

E-post: oljkv@statsforvalteren.no

www.nasjonalparkstyre/lofotodden

Fra: kristian@theartictriple.com <kristian@theartictriple.com>

Sendt: fredag 3. desember 2021 11:45

Til: Kvalshaug, Ole-Jakob <oljkv@statsforvalteren.no>

Kopi: 'Frank Hagen' <frank@theartictriple.com>; lillan.rasmussen@moskenes.kommune.no;
jim.olaisen@stim.no; rita.lekang@lo.no

Emne: Søknad - The Arctic Triple // Lofoten Ultra-Trail

Viktighet: Høy

Hei Ole-Jakob,

Takk for at vi fikk komme på styremøtet på onsdag.

Basert på punktene vi diskuterte har vi tatt hensyn til disse i søknaden som ligger vedlagt.

Presentasjonen fra møtet ligger også vedlagt.

Vi håper dere kan hastebehandle søknaden slik at vi evt. kan lansere etappeløpet for 2022 før jul.

Ser fram til å høre fra dere!

Fint om du bekrefter at søknaden er mottatt og evt. når vi vil kunne forvente å få svar, slik at vi kan legge våre planer framover.

Ønsker dere en riktig god helg!

Med vennlig hilsen,

Kristian Nashoug
Markedsansvarlig

T: +47 46 66 07 85

E: kristian@theartictriple.com

W: www.theartictriple.com

The Arctic Triple

THREE RACES

week 11

SKIMO

Lofoten Skimo is the truly arctic race in The Arctic Triple. The race will be a northern lights race that is set week 11 every year, when the traditional Lofoten fishing is at the peak of the season.

THREE ADVENTURES

week 22

ULTRA-TRAIL

Lofoten ultra-trail will take place in week 22 every year accompanied by the never ending light of the midnight sun.

THREE SEASONS

week 33

TRIATHLON

Lofoten Triathlon will take place in week 33 every year. Clear water and a majestic landscape is waiting you - before you enter the finish line at N68°13'33" E014°35'59".

www.theartictriple.com

Til:

Lofotodden Nasjonalpark

v/Ole-Jakob Kvalshaug

Dato 17.01.2022

Rapport gjennomføring Lofoten Ultra-Trail 100 Miles 2021

Lofoten Ultra-Trail 100 Miles er en del av sportseventene i [The Arctic Triple](#)
The Arctic Triple arrangerer sportsevents årlig i Lofoten i uke 11, 22 og 33:

- Lofoten Skimo // w11
- Lofoten Ultra-Trail // w22
- Lofoten Triathlon & Lofoten Swimrun // w33

Hvert år i uke 22 går Lofoten Ultra-Trail 100 Miles distansen (165km) av staben. Lofoten Ultra-Trail 100 Miles starter i Reine innerst i Kjerkfjorden og har målgang i Svolvær. Det er en ikonisk reise gjennom vakre Lofoten. Datoen for Lofoten Ultra-Trail 100 Miles 2021 var fredag 4. juni.

Start-/sluttidspunkt

Starttidspunkt: Fredag 4. juni kl. 12.00 (individuell) og 12.30 (stafett)

Sluttidspunkt: Siste løper ut av Nasjonalparken kl. 17.30 (5,5t)

Vær

Været var nydelig og stiene var relativt tørre.

side 1

Antall deltakere: 26+4

The Arctic Triple søkte en øvre grense på Lofoten Ultra-Trail 100 Miles til 150 individuelle deltakere + 50 stafettlag. Grunnet covid-19 ble det veldig begrenset med deltakere på de lange distansene, da disse er dominert av utenlandske deltakere. 26 personer deltok på 100 Miles individuell distanse og 4 lag på stafetten, dvs. totalt 30 løpere gjennom nasjonalparken.

Film og foto

Det ble utført noe film og fotoarbeid i Lofotodden Nasjonalpark under Lofoten Ultra-Trail 100 Miles. En videofotograf og en stillbildefotograf løp traseen sammen med deltakerne og dokumenterte løpet underveis med håndholdte kameraer. Drone ble ikke brukt i nasjonalparken. Se et lite utvalg bilder nederst i rapporten.

Merking

Traseen ble merket med flagg i løpet av de siste dagene før løpet. Merkeflaggene ble tatt ned av baktroppen umiddelbart etter siste løper.

Frivillige

Antall frivillige inne i nasjonalparken ble holdt til et minimum. Kun fotocrew og baktropp/sikkerhet (2 personer) var inne i nasjonalparken.

Sikkerhet

Samtlige deltaker var utstyrt med en GPS-sender som viser deres posisjon. Se bilde under:

Skader/hendelser

Det var ingen hendelser eller skader å rapportere om under løpet.

Søppel

Baktroppen rapporterte om at løperne hadde vært flinke og ikke etterlatt søppel langs løypa i nasjonalparken.

Slitasje på naturen

Baktroppen rapporterte om ingen synlige skader på naturen.

Traseen fra Kjerkfjorden til Fredvang fulgte som planlagt eksisterende sti slik:

Bildevvalg

Vennlig hilsen

Frank Hagen

The Arctic Triple

Frank Hagen

post@thearctictriple.com

+47 91802019

side 5

ST 3/22 Delegerte saker

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Lofotodden nasjonalparkstyret	4/22	10.02.2022

Kartlegging av naturmiljø og landskap på Buessanden og Kvalvika - Lofotodden nasjonalpark

Forslag til vedtak

Nasjonalparkstyret tar saken til orientering.

Bakgrunn

I 2021 bestilte styret en kartlegging og konsekvensvurdering av naturmiljø og landskap i områder hvor det er planlagt tilretteleggingstiltak, Kvalvika/ Ryten og Buessanden. Oppdragstaker var Miljøfaglig Utredning AS, som blant annet har gjort noe av kartleggingen i forbindelse med verneplanarbeidet.

Rapportene for de to områdene ble ferdigstilt og levert i januar 2022.

I rapportene har utreder vurdert konsekvenser av tilrettelegging som ble foreslått av Utmarksressurs AS i 2019, og vurdert påvirkningen av dagens ferdsel. Det er gjennomført kartlegging naturtyper og gjort nye registreringer av rødlistede arter av planter og beitemarksoppper. I rapporten er det foreslått alternative tiltak og skjøtselstiltak i områder som står i fare for gjengroing.

Foreslåtte tilrettelegging vil i all hovedsak ha liten til ubetydelig miljøpåvirkning på naturverdiene, og vil ha en positiv effekt på omfanget av slitasje ved å kanalisere ferdsel. I naturbeitemark (kulturlandskap) og på sanddynemark kan derimot kanalisering av ferdsel ha en negativ effekt, da mange arter i disse naturtypene er avhengig av en viss miljøpåvirkning (beitedyr og tråkk). Alternative tiltak er foreslått her.

I rapportene er det videre anbefalt oppfølgende undersøkelser av beitemarkssopp og insekter tilknyttet kulturlandskap og sanddynelandskap. Utvikling av ferdsel og påvirkning bør overvåkes videre etter gjennomførte tiltak.

Rapportene er vedlagt, og legges etter hvert ut på hjemmesiden til nasjonalparkstyret.

Konklusjon

Med dette kunnskapsgrunnlaget kan det utarbeides en prosjektplan med mer detaljert beskrivelse av tiltak – hva som skal gjøres hvor. Det er mange gode poenger i denne rapporten som vi kan dra nytte av i det videre arbeidet

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Andre relevante dokumenter, ikke vedlagt:

- Kvalvika og Ryten – Forenklet konsekvensutredning av naturmangfold og skjøtselsråd
- Bunessanden – Forenklet konsekvensutredning av naturmangfold og skjøtselsråd

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Lofotodden nasjonalparkstyre	5/22	10.02.2022

Innvilget beløp - Tiltaksmidler og midler til drift av styret og besøksforvaltning

Forslag til vedtak

Nasjonalparkstyret tar saken til orientering.

Bakgrunn – Midler tildelt av Miljødirektoratet for 2022

142021 – Spesielle driftsutgifter Miljødirektoratet og 142085 – Tilskudd naturinformasjonssenter:

Navn	Status	Omsøkt beløp	Innvilget beløp
Drift av Lofotodden nasjonalparkstyre	Innvilget	kr 150 000,00	kr 150 000,00
Forvaltningsplan og besøksstrategi	Innvilget	kr 20 000,00	kr 20 000,00
Etablering av nettside for Lofotodden nasjonalpark	Innvilget	kr 100 000,00	kr 75 000,00
Kommunikasjonsplan for Lofotodden nasjonalpark	Innvilget	kr 100 000,00	kr 100 000,00
Prosjekt - Sporløs Lofotturisme	Innvilget	kr 150 000,00	kr 150 000,00
Nasjonalparksenter – Forvaltnings-knutepunkt	Innvilget	kr 150 000,00	kr 150 000,00

	SUM	kr	670 000,00	kr	645 000,00
--	------------	-----------	-------------------	-----------	-------------------

142031 – Midler til tiltak i verneområder

Pri.	Navn	Status	Omsøkt beløp	Innvilget beløp
1	Vedlikehold og tilrettelegging av stier	OK	kr 300 000,00	kr -
2	Kompetanseutvikling stibygging - SNO stiskole	Utenfor postformål	kr 300 000,00	kr -
3	Ferdigstilling av infoplakater	OK	kr 50 000,00	kr -
4	Prosjektplan - Restaurering av sti	OK	kr 50 000,00	kr -
5	Marint avfall - Vårrydding	OK	kr 50 000,00	kr -
6	Ferdselstellere	OK	kr 1,00	kr -
7	Samlet pott	OK	kr 750 001,00	Kr 400 000,00

Vurdering

Nasjonalparkforvalter skal innhente tilbud på etablering av nettside og utarbeiding av kommunikasjonsplan. Besøkssenteret har allerede kommet godt i gang med oppbygging av sin nettside. Den besøksrettede nettsiden til nasjonalparken bør kobles tett opp mot besøkssenteret sin nettside, slik at man kommuniserer ut mot publikum som en samlet enhet.

Når det gjelder tiltaksmidler, fikk vi betydelig mindre enn omsøkt. Posten på kompetanseutvikling ble vurdert til å være utenfor postformål, men forvalter ble rådet av Miljødirektoratet til å sende en søknad om midler til tilskuddsordningen Nasjonale Turiststier. Tilskuddsordningen forutsetter at 25 % av totalsum dekkes av egne midler. Forvalter har sendt søknad på til sammen kr. 225 000,-.

Konklusjon

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Andre relevante dokumenter, ikke vedlagt:

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Lofotodden nasjonalparkstyre	6/22	10.02.2022

Årsrapport for Lofotodden nasjonalparkstyret - 2021

Forslag til vedtak

Nasjonalparkstyret godkjenner årsrapporten for 2021.

Bakgrunn

Årsrapporten er utarbeidet av nasjonalparkforvalter, og gjengir aktivitetene til nasjonalparkstyret og forvalter i 2021.

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Vedlegg:

- 1 Årsrapport for Lofotodden nasjonalpark - 2021

Andre relevante dokumenter, ikke vedlagt:

Årsrapport 2021

Lofotodden nasjonalparkstyre

Innhold

1 Innledning	3
1.1 Styrets sammensetning 2021	3
1.2 Sekretariat	3
1.3 Statens Naturoppsyn	3
1.4 Rådgivende utvalg	4
1.5 Administrativt kontaktutvalg	4
2 Besøksenter for Lofotodden nasjonalpark	5
3 Nasjonalparkstyrets arbeid – 2021	6
3.1 Dispensasjonssaker behandlet av nasjonalparkstyret / forvalter	6
4 Besøksstrategi	6
4.1 Gjennomførte kartlegginger	7
4.2 Ferdselstelling	9
5 Sporløs Lofotturisme	10
6 Tiltak	12
7 Andre aktiviteter	14
7.1 Nasjonale turiststier	14
7.2 Informasjonsarbeid	14
7.3 Befaringer	15
7.4 Grensemerking	17
7.5 Oppsyn	18

Forsidebilde: Grensemerke satt ned i Stormarkdalen ved Selfjorden. Foto: Brit Grønmyr/ SNO

1 Innledning

Lofotodden nasjonalparkstyre ble første gang oppnevnt av Miljøverndepartementet 6. desember 2018. Styret har forvaltningsansvar for Lofotodden nasjonalpark, opprettet ved kongelig resolusjon 22. juni 2018. Nasjonalparkstyret jobber ut fra vedtekter som fastlegger styrets mandat og rammer for arbeid.

Selv om pandemien til en viss grad preget året 2021, fikk styret gjennomført mye av de planlagte aktivitetene sine. Den største begivenheten i 2021 var nok at Steinbiten Drift endelig kunne ønske velkommen til en nyopprettet besøkssenteret for Lofotodden nasjonalpark.

Grensemerkingen ble gjennomført av jordskifteretten som planlagt i juni. Det ble gjennomført flere befaringer og kartlegginger i forbindelse med besøksstrategien for Lofotodden nasjonalpark, og et endelig utkast til besøksstrategi ble sendt til Miljødirektoratet for faglig godkjenning i desember. Flere tilretteleggingstiltak for å kanalisere ferdsel ble startet opp, og vil fortsette i 2022.

1.1 Styrets sammensetning 2021

Medlem	Varamedlem	Representanter
Lillian Rasmussen, leder	Bjørn Jensen	Moskenes kommune
Jim Olaisen	Inger Marie Lemvik	Flakstad kommune
Rita Lekang	Jim Simonsen Jenssen	Nordland Fylkeskommune

1.2 Sekretariat

Styrets sekretariat består av nasjonalparkforvalter Ole-Jakob Kvalshaug, med kontorsted på rådhuset på Reine. I desember flyttet nasjonalparkforvalter kontorsted til det nyetablerte besøkssenteret for Lofotodden nasjonalpark. Forvalter er underlagt styret i alle saker, men er formelt ansatt hos Statsforvalteren i Nordland.

1.3 Statens Naturoppsyn

Hovedansvaret for naturoppsyn i Lofotodden nasjonalpark ligger hos lokalt SNO (Statens Naturoppsyn), Brit Grønmyr, som er samlokalisert med forvalter på rådhuset på Reine. SNO i Svolvær, ved Mads Hansen, bistår lokalt SNO ved behov. SNO utfører rene

oppsynsoppgaver, informasjonsarbeid og gjennomfører tiltak for nasjonalparkstyret. Det utarbeides egne årsrapporter fra SNO som viser oppsynets arbeid.

1.4 Rådgivende utvalg

Rådgivende utvalg (RU) er oppnevnt av styret etter invitasjon til interesseorganisasjoner. Organisasjonene velger selv medlemmer og vara. Representanter fra reiselivet og fra grunneierinteressene ble oppnevnt av de to kommunene.

RU har følgende sammensetning:

Navn	Interessegruppe/ organisasjon
Bjørn Harald Brenna	Lofoten Turlag
Peter Andressen	Lofoten Friluftsråd
Halvar Bendiksen	Moskenes Fiskarlag
Michael Rørvik	FNF Nordland
Olaf Berntsen	Grunneier i Moskenes
Anne-Britt Schiøtz	Grunneier i Moskenes
Halvor Arne Olsen	Grunneier i Flakstad
Ingolf André Knudsen	Grunneier i Flakstad
Therese Larsen	Representant reiseliv
Per Benjaminsen	Representant reiseliv

RU arbeider ut ifra mandat gitt av nasjonalparkstyret. I følge mandatet skal RU minimum ha ett årlig møte internt i utvalget med forvalterne samt styreleder for nasjonalparkstyret, og minimum ett årlig møte sammen med Lofotodden nasjonalparkstyre. På grunn av begrensninger som følge av pandemien, fikk vi bare gjennomført ett møte i 2021. På møtet ble utkast til besøksstrategien gjennomgått, og det ble åpnet for innspill.

1.5 Administrativt kontaktutvalg

Administrativt kontaktutvalg skal sikre at forvaltning av verneområdet blir godt integrert i den kommunale forvaltningen. Lofotodden nasjonalparkstyre har ikke opprettet et slikt utvalg, med bakgrunn i at man ikke ser behov for det. Det er god dialog mellom kommuneadministrasjonen og verneområdeforvaltningen.

2 Besøkssenter for Lofotodden nasjonalpark

Besøkssenter for Lofotodden nasjonalpark på Reine ble høytidelig åpnet av Klima- og Miljøminister Sveinung Rotevatn 9. juli 2021.

Før åpningen ble statsråden invitert med på en tur i nasjonalparken sammen med SNO og nasjonalparkforvalter. Turfølgert ble tatt med på båt til Vindstad i Reinefjorden. Her spiste vi lunsj sammen med Vindstad Grendelag, før turen gikk videre til det noe strabasiøse fjellet Helvetestinden.

Figur 1. Bilder fra åpningen av besøkssenteret og turen til Helvetestinden.

Besøkssenteret har så langt vært et bra tilbud for besøkende, og hatt gode besøkstall, spesielt når været ikke innbyr i aktiviteter utendørs.

3 Nasjonalparkstyrets arbeid – 2021

Lofotodden nasjonalparkstyre har hatt seks styremøte i 2021, hvorav ett har vært på Teams og ett har vært på epost. Styret har behandlet til sammen seks dispensasjonssaker, hvor det ble gitt avslag i én sak. Styret har ikke behandlet noen klagesaker. Nasjonalparkstyret har hatt én anmeldelse i 2021, som gjaldt bruk av drone i nasjonalparken uten tillatelse. Saken ble avgjort ved at siktede fikk et forelegg med bot.

Forvalter har anledning til å behandle kurante saker som faller innunder verneforskriftens spesifiserte dispensasjonsbestemmelser om ferdsel, samt fornyelse av saker der styret tidligere har gitt dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48 og forvaltningsplanen gir tydelige føringer. Delegerte saker refereres til styret på styremøte i etterkant. Nasjonalparkforvalter har ikke behandlet noen delegasjonssaker i 2021.

3.1 Dispensasjonssaker behandlet av nasjonalparkstyret / forvalter

Oversikt over saker behandlet i nasjonalparkstyret:

- Arkeologisk utgravning, etablering av teltleir og helikoptertransport
- Motorferdsel med båt i ferskvann
- Byggetiltak, fasadeendring av bu og bruk av lokal torv til legging på taket
- Større arrangement, ultraløp
- Bruk av drone: to saker, hvorav én fikk avslag

Tre saker ble behandlet etter generelle dispensasjonsbestemmelser jf.

Naturmangfoldloven § 48, herunder arkeologisk utgravning, motorferdsel med båt og bruk av lokal torv til tak. Alle vedtak ligger også ute på <http://www.miljovedtak.no/>. Her kan du også abonnere på vedtak som fattes i styret og av andre forvaltningsorgan.

4 Besøksstrategi

Den nye merkevarestrategien for Norges nasjonalparker ble lansert i april 2015. I Miljødirektoratets dokument «Veileder for besøksforvaltning i norske verneområder» (M-415 | 2015) legges det vekt på betydningen av norsk natur for reiselivet i Norge. Den

store interessen for opplevelser og aktiviteter i naturen gir grunnlag for kommersielle aktører som tilbyr et variert spekter av naturopplevelser.

En besøksstrategi er en plan for hvordan forvaltningsmyndigheten vil gjennomføre besøksforvaltning for verneområdet. Lofotodden nasjonalpark har flere kjente destinasjoner innenfor vernegrensen, noe som kan gi forvaltningsmessige utfordringer knyttet til besøksforvaltningen i verneområdet. Besøksstrategien skal vise hvilke tiltak (informasjon, fysisk tilrettelegging, sonering, oppsyn, overvåking etc.) som er nødvendig for å:

1. Ivareta verneverdiene i verneområdene og natur- og kulturverdiene i randsonen
2. Gi de besøkende gode naturopplevelser
3. Legge til rette for verdiskaping i lokalsamfunnene rundt verneområdene.

Lofotodden nasjonalparkstyre vedtok i 2019 oppstart av arbeidet med besøksstrategi, hvor det ble utarbeidet en prosjektplan. Prosjektplanen omtaler bakgrunn og formålet for besøksstrategien. Videre viser prosjektplanen hvordan arbeidet skal organiseres, referansegruppe i arbeidet, rolleavklaring, kritiske suksessfaktorer og behovet for supplerende kartlegginger/ øvrig kunnskapsinnhenting. Planen inneholder også en fremdrift- og milepælsplan.

I Prosjektplanen ble det vedtatt en noe ambisiøs tidsplan, hvor et førsteutkast til besøksstrategi ble planlagt ferdigstilt i mars 2021. Koronapandemien påvirket arbeidet i 2020, og det var spesielt utfordrende å sikre lokal forankring på grunn av restriksjoner på møteaktivitet og forsamlinger. Året 2020 og 2021 ble brukt til kunnskapsinnhenting. I 2020 ble det gjennomført en reiselivsundersøkelse og sårbarhetsvurdering av ulike ferdselslokalteter. I 2021 gjennomførte Birdlife Lofoten en kartlegging av fugleliv på oppdrag fra nasjonalparkstyret.

I desember 2021 vedtok nasjonalparkstyret å sende et ferdigstilt utkast av besøksstrategien til Miljødirektoratet for en faglig godkjenning. Når besøksstrategien blir faglig godkjent, vil neste skritt være å legge dokumentet ut på høring.

4.1 Gjennomførte kartlegginger

For å skape en felles forståelse i miljøforvaltningen for utfordringene knyttet til høye besøkstall og slitasje i nasjonalparken, ble det i juni gjennomført befaringer sammen med Miljødirektoratet og SNO. Det ble gjennomført befaringer i Bunesfjorden, og på Ryten og Kvalvika. Sammen med fagpersoner fra SNO ble det tatt dronebilder av stier og gjort en vurdering av skader og mulige restaureringstiltak. I befaringsrapporten ble det gitt en oppsummering av områdets tilstand og foreslått tiltak på et overordna nivå.

Kartlegging av fugl

Bird Life Lofoten gjennomførte en kartlegging av fugl på utvalgte lokaliteter på oppdrag fra nasjonalparkstyret. Hensikten var å øke kunnskapsnivået på fuglefauna, med spesielt fokus på lokaliteter med mye menneskelig ferdsel og forstyrrelser. Det ble også gjennomført kartlegging av sjøfugl på Moholman helt nord i nasjonalparken. Her ble det brukt samme kartleggingsmetodikk som fra tidligere kartlegging (2013), for å kunne si noe om bestandsutvikling. I rapporten ble det også gjort en oppsummering på sårbare arter og perioder.

Forenklet konsekvensvurdering av naturmangfold og landskap

I 2021 bestilte styret en kartlegging og konsekvensvurdering av naturmiljø og landskap i områder hvor det er planlagt tilretteleggingstiltak, Kvalvika/ Ryten og Bunessanden. Oppdragstaker var Miljøfaglig Utredning AS, som blant annet har gjort noe av kartleggingen i forbindelse med verneplanarbeidet.

Rapportene for de to områdene ble ferdigstilt og levert i januar 2022.

Det ble gjennomført en kartlegging av naturmangfold på de to lokalitetene, og innhentet eksisterende kunnskap. I rapportene har utreder vurdert konsekvenser av tilrettelegging som ble foreslått av Utmarksressurs AS i 2019, og vurdert påvirkningen av dagens ferdsel. Det er gjennomført kartlegging naturtyper og gjort nye registreringer av rødlistede arter av planter og beitemarksopper. I rapporten er det foreslått alternative tiltak og skjøtselstiltak i områder som står i fare for gjengroing.

Foreslåtte tilrettelegging vil i all hovedsak ha liten til ubetydelig miljøpåvirkning på naturverdiene, og vil ha en positiv effekt på omfanget av slitasje ved å kanalisere ferdsel. I naturbeitemark (kulturlandskap) og på sanddynemark kan derimot kanalisering av ferdsel ha en negativ effekt, da mange arter i disse naturtypene er avhengig av en viss miljøpåvirkning (beitedyr og tråkk). Alternative tiltak er foreslått her.

I rapportene er det videre anbefalt oppfølgende undersøkelser av beitemarkssopp og insekter tilknyttet kulturlandskap og sanddynelandskap. Utvikling av ferdsel og påvirkning bør overvåkes videre etter gjennomførte tiltak.

Med dette kunnskapsgrunnlaget kan det utarbeides en prosjektplan med mer detaljert beskrivelse av tiltak – hva som skal gjøres hvor. Det er mange gode poenger i denne rapporten som nasjonalparkstyret kan dra nytte av i det videre arbeidet

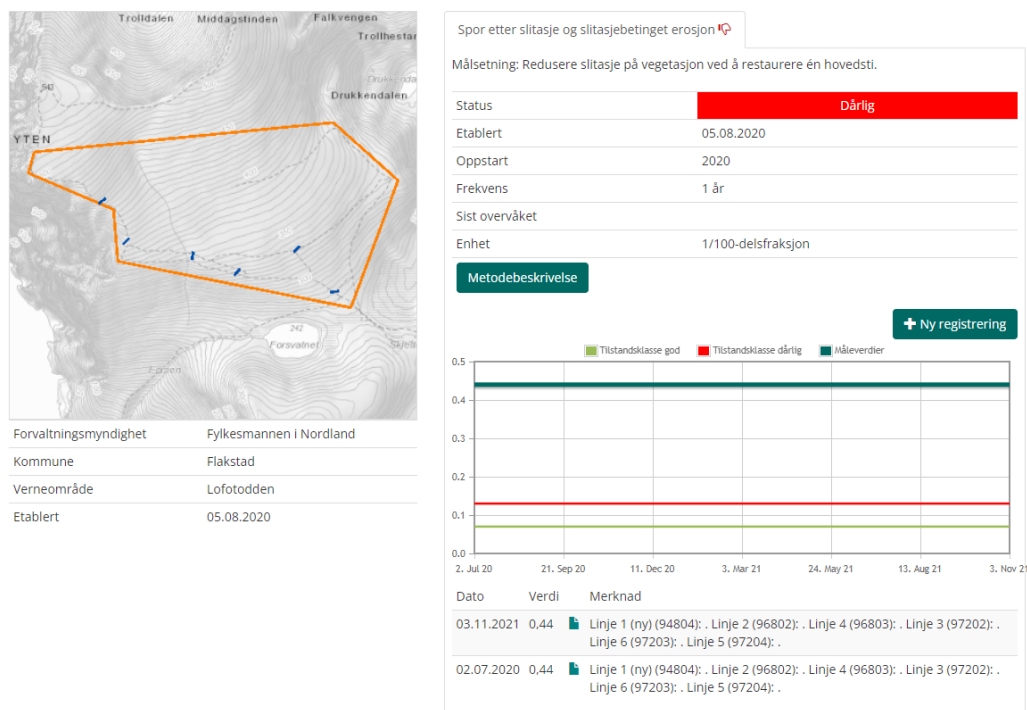

Figur 2. Bilde av en av flere beitemarkssopper man finner i Bunesfjorden. De fleste beitemarkssopper er ofte er knyttet til ugjødslet semi-naturlig eng som må holdes i hevd med slått og beitedyr. Flere arter er rødlistede på grunn av gjengroing av kulturlandskapet. Dette eksemplaret er sendt til DNA-sekvensering for artsbestemmelse. Foto: Mathilde Norby Lorentzen/ Miljøfaglig Utredning AS.

Bevaringsmål – Natstat

Lofotodden nasjonalparkstyre har opprettet to konkrete bevaringsmål for ønsket naturtilstand, som overvåkes av SNO. Begge bevaringsmålene, på lokalitetene Ryten og Bunesanden, er knyttet til overvåking av slitasje langs sti. Metodikken går ut på å registrer *slitasje* (1) eller *ingen slitasje* (0) langs angitte linjer. Hver linje har en angitt lengde, og går på tvers av stien, og har som hensikt å overvåke hvordan slitasjen utvikler seg ut fra stien.

Begge bevaringsmålene har med utgangspunkt i forhåndsdefinerte variabler status *dårlig*, og målet er at statusen skal bli bedre når styret får kanalisert ferdselen gjennom ulike tiltak. Kartleggingsfrekvensen var i utgangspunktet satt til årlig overvåking, men det er etter nærmere vurdering nok å sette frekvensen til annen hvert år. Det blir derfor ikke overvåking i 2022.

Figur 3. Bevaringsmål for Ryten. Figuren viser kartleggingsområdet og linjene i kart til venstre, og resultatet etter to overvåkinger gjennomført av SNO. Med utgangspunkt i forhåndsdefinerte variabler er status på bevaringsmålet *dårlig*.

4.2 Ferdsestelling

Både SNO og Lofoten friluftsråd har ferdsestellers på stier som går inn i nasjonalparken. Nasjonalparkstyret har dermed en god oversikt over omfanget av ferdsel tilknyttet nasjonalparken. I 2021 hadde SNO ferdsestellers i Bunesfjorden, Kjerkfjorden, på stien til Ryten, Ågvatnet og i Selfjorden. Det ble forsøkt å plassere ut en sykkel teller for å telle stisyklister på stien til Ryten, men denne fungerte ikke optimalt. Vi har derfor valgt å ikke ta med tallene i rapporten. Ferdsestellersene ved Ågvatnet og i Selfjorden hadde også feilregistreringer, og ble derfor ikke tatt med. Lofoten friluftsråd hadde ferdsestellers på stien til Tindstinden og på stiene Torsfjord – Kvalvika og Innersand – Ryten.

Tabell 1. Oversikt over telleresultat etter ferdsestillinger gjennomført av Lofoten Friluftsråd (gul) og SNO (grønn).

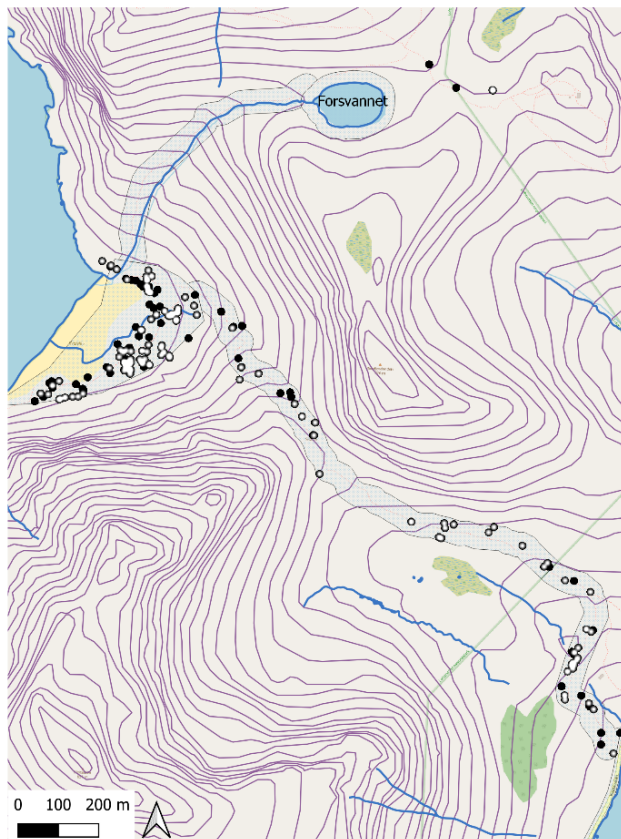
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ågvatnet					4849	1831	
Kjerkfjorden					8215	2690	2165
Bunes					32046	23328	19571
Vestervika				4608			
Kvalvika (Torsfjorden)				69412	75330	43918	37095
Ryten (Innersand)				21912	57446	57572	51745
Sørvågvatnet	2172	23892	12436				
Tindstind							8740
Reinebringen				62699	180995	99170	182803
Lofoten Friluftsråd							
Statens Naturoppsyn							

5 Sporløs Lofotturisme

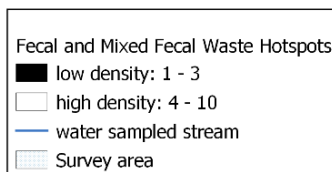
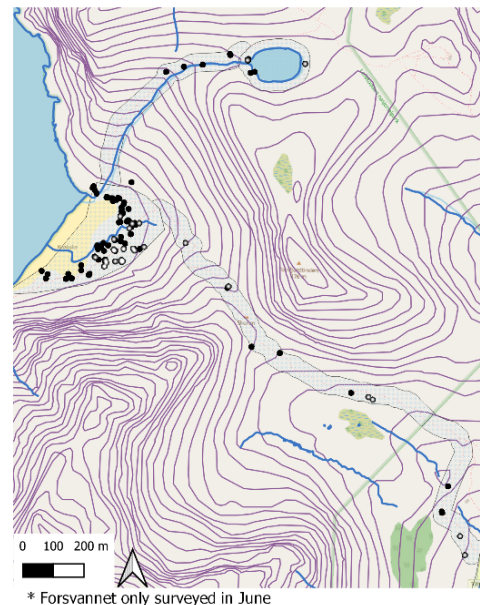
Sommer 2021 fikk NINA, sammen med to masterstudenter fra Norges Miljø- og Biovitenskapelige Universitet (NMBU), testet en metode for kartlegging av toalettavfall og annet avfall. Metodeutvikling og utprøving fant sted i langs stien til og i området rundt den populære stranda i Kvalvika, som er en del av Lofotodden nasjonalpark. Hvert funn ble kategorisert og registrert ved hjelp av en app. En tampong her. Toalettpapir der. Hundebæsjposer, våtservietter, og bålrester. Kartleggingen avslørte udelikate «hotspots» med mye avføring samlet i konsentrerte områder. Aller mest fant de nær teltplasser langs stranda.

Det ble også tatt vannprøver fra bekker som fungerte som drikkevannskilder for besøkende på Kvalvika. Det ble funnet forholdsvis høye verdier av E. coli bakterier. Det er viktig å påpeke at nivået ikke var skyhøyt, og at man vet ikke om kilden til E. coli er avføring fra mennesker eller dyr. Grundigere prøvetaking og DNA-analyse må til for å avdekke dette.

September 2021 surveyed fecal and mixed fecal waste sites (final accumulation)

June 2021 surveyed fecal and mixed fecal waste sites (baseline)

Source: NINA (Keller), Kartverket, GeoNorge

Figur 4. Kart over toalettavfall og annet avfall funnet i Kvalvika og langs Torsfjorden. Kartet til høyre viser undersøkelsen i juni og kartet til venstre undersøkelsen i september. Undersøkelsen i september viser at tettheten av avfall øker ut over sesongen.

Masterstudentene gjennomførte i tillegg til kartleggingen dybdeintervjuer med besøkende i Lofotodden nasjonalpark i løpet av sommeren 2021. Intervjuene avdekket at det rådet en viss forvirring rundt hva som er normen for oppførsel rundt avfallshåndtering. Mange mente at det burde være nasjonalparkens ansvar å håndtere avføring og annet avfall. Men besøkende som overnattet i nasjonalparken var i større grad positive til å ta med seg egen avføring ut igjen dersom det var tilgjengelige avføringsposer og strategisk plasserte steder hvor de kunne kvitte seg med disse. Det var dessuten flere utenlandske turister som var positive til dette enn norske. Studentene skal levere masteroppgave våren 2022.

Figur 5. Hennie Engedal Lindøe og Eirik Sønstevold er masterstudenter i naturbasert reiseliv ved NMBU og har valgt å skrive masteroppgave om turisme og avfallshåndtering i Lofotodden nasjonalpark. Foto: Rose Keller/ NINA

Alle funnene fra sommerens pilotprosjekt gjør det tydelig at vi trenger mer kunnskap om de besøkende, informasjonskilder og timing og innhold i budskap til de besøkende, og om mulige løsninger gjennom ny infrastruktur.

6 Tiltak

Uten forvaltningsplan og besøksstrategi er noe begrenset hva nasjonalparkstyret får tiltaksmidler til. Det ble likevel laget en tiltaksplan med fokus på kartlegging av stier, og etablering av infrastruktur i innfallsporter. Styret får investeringsmidler over statsbudsjettet. Midlene tildeles via Miljødirektoratet i den årlige tildelingsprosessen. I forkant av tildelingen gjennomføres en prosess mellom styret og SNO der styret melder inn behov for tiltak i verneområdene og randsoner. Miljødirektoratet gjør deretter vurderinger ut fra styrets tiltaksplaner og føringer i statsbudsjett samt strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder. Følgende spesifiseringer ble gitt i tildelingsbrevet:

«Det overordnede målet for bruken av tiltaksmidlene er at naturtilstanden i verneområdene opprettholdes og bedres. For å kunne nå dette målet, er det viktig at tiltak som bedrer tilstanden til verneverdiene prioriteres høyt. Ved tildeling av midler følges derfor bestemte prioriteringer, og Strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder skal følges, se vedlegg 1.

Alle innmeldte tiltak skal være i tråd med godkjent forvaltnings- eller skjøtelsesplan, besøksstrategi eller andre relevante styringsdokumenter. For 2021 ønsker vi å koble tiltaksplaner i FPNV (Forvaltningsplan på nett) til søknadskjema i ESS. FPNV-tiltaksplaner skal kunne åpnes i ESS, og FPNVtiltak velges direkte inn i søknadsskjemaet. FPNV-tiltak og tiltak som er lagt inn på tradisjonelt vis, skal kostnadsberegnes og prioriteres på samme måte som før.»

Ut over midler tildelt over statsbudsjettet brukes også personressurser i form av arbeidstid fra lokalt SNO og nasjonalparkforvalter. Bestillingen ble vedtatt på styremøte i november 2020. Det ble i styremøtet i august 2021 vedtatt å omdisponere midler pga. endelig tildeling og endret behov.

I 2021 ble følgende tiltak gjennomført:

TILTAK	BESKRIVELSE	STATUS	Forbruk
Kartlegging og tilretteleggingstiltak – Bunessanden og Kvalvika/ Ryten	Midler brukt til kartlegging (forenklet konsekvensutredning vegetasjon, og kartlegging fugl) og tilretteleggingstiltak, på Bunessanden og Kvalvika/ Ryten, samt ferdigstilling av toalett på Vindstad.	Igangsatt – Ikke slutført	505 402
Stilrettelegging – Ågvatnet	Innkjøp av materiale og klopplugging av sti.	Igangsatt – Ikke slutført	23 637
Marint avfall			0
Informasjonstiltak/ andre tiltak på innfallsporter	Merking og skilting av stier. Skilt om båndtvang, sårbar vegetasjon og rasfare. Konsulentoppdrag NINA - utforming av budskap om sporløs ferdsel	Igangsatt – Ikke slutført	124 462

7 Andre aktiviteter

7.1 Nasjonale turiststier

Nasjonale turiststier er en tilskudds- og autorisasjonsordning som er etablert for å løse utfordringer knyttet til svært høye besøkstall, herunder slitasje, søppelhåndtering, informasjon og beredskap. Målet med autorisasjonsordningen er å bidra til å ta vare på opplevelses- og naturverdiene. De nasjonale turiststiene skal være gode eksempler i et bærekraftig norsk reiseliv, og bidra til økt lokal verdiskaping.

Flakstad kommune har besluttet å søke om autorisasjon for stien Fredvang – Ryten – Kvalvika – Torsfjorden, dersom man får avtale med samtlige grunneiere i området. Det har vært en styringsgruppe for prosjektet, og nasjonalparkforvalter har vært representant for nasjonalparkstyret. Problemstillinger som gruppa jobber med er håndtering av trafikk

på innfallsporten Fredvang, parkering, skilting, informasjon, avfallshåndtering, og stirestaurering. Arbeidet vil fortsette i 2022.

7.2 Informasjonsarbeid

Våren 2021 ble nettsiden <https://www.nasjonalparkstyre.no/> etablert av Miljødirektoratet, og Lofotodden nasjonalparkstyret fikk opprettet sin egen nettside under dette domene. Alt av innhold legges inn og oppdateres jevnlig av forvalter.

For å kanalisere ferdsel ble enkelte stier i nasjonalparken midlertidig merket med rødmerkede pinner og det ble satt ut informasjonsskilt om sårbar vegetasjon.

Figur 6. Informasjonsskilt om sårbar vegetasjon. Foto: Ole-Jakob Kvalshaug

7.3 Befaringer

Nasjonalparkstyrets årlige befaring

Nasjonalparkstyret arrangerer årlig en befaring i forbindelse med et styremøte. Hensikten er at styremedlemmene skal gjøre seg bedre kjent i verneområdet og med

problemstillinger man står ovenfor. Årets befaring ble gjennomført 6. august, og turen gikk til yttersida og hulemaleriene i Kollhellaren.

Tilstandssjekk av Kollhellaren

I sommer foretok Norges arktiske universitetsmuseum, Riksantikvaren og Nordland fylkeskommune en befaring sammen med nasjonalparkforvalter for Lofotodden nasjonalpark. Hensikten var å dokumentere påvirkning av ferdsel i hula. I tillegg ble alle figurene gjennomgått for en tilstandssjekk med foto-dokumentasjon.

Kollhellaren ble oppdaget i 1987, og maleriene er datert til steinalderen. Hulen består av til sammen 35 menneskelignende strekfigurer fordelt på tre felt. Figurene er malt i rødt/oker, enten ved bruk av pensel eller med fingerteknikk. Høyde på huleåpninga er minst 35 meter, og hulas hele lengde er 200 meter, med tre sideganger.

Hulemaleriene er svært sårbar for ytre påvirkning, og den mest dramatiske nedbrytningen skjer ved menneskelig påvirkning. Det er ferdselsforbud i hula, men det er lagt til rette for en autoriseringsordning for guidet virksomhet. Moskenes kommune drifter ordningen. Så langt er det to lokale bedrifter som er autorisert for å drive guiding i hula, de leverer årlig rapporter på antall besøkende. I år var det til sammen 154 gjester i hula, noe som er betydelig færre gjester enn normalt (385 gjester i 2019). Ny autorisering gis i 2021.

Arkeologisk utgravning på Kvalvika

Norges Arktiske Universitetsmuseum – UiT gjennomførte høsten 2021 en arkeologisk utgravning på Kvalvika etter oppdrag fra Nordland fylkeskommune. Formålet med utgravningen var å sikre strukturer, og samle inn gjenstandsmateriale på kulturminnelokaliteten Rørholmen (id. 261012). Lokaliteten er utsatt for betydelig erosjon som følge av klimaendringer og den store mengden besøkende som bruker området til fritidsformål.

Figur 7. Arkeologer fra UiT under med utgravningen på Kvalvika. Foto: Ole-Jakob Kvalshaug.

Utgravningen ble avsluttet i begynnelsen av september og har avdekket tydelige spor etter et hus fra middelalderen, med blant annet et forseggjort inngangsparti og hellelagt gulv. Svært mange gjenstandsfunn, heriblant et spinnehjul, flere deler av kleberkar, noen med matskorper, og store mengder dyrebein er samlet inn. Funnbildet og sammensetningen av bein fra både husdyr, sjøpattedyr, fisk og fugl antyder at de som bodde her livnærte seg av både jordbruk og fiske- og fuglefangst. Det ble samlet en rekke prøver for karbondatering, som vil belyse bosettingens alder og varighet nærmere.

Det er svært sjeldent med tilsvarende godt bevarte levninger etter bygninger fra tidlig middelalder i landsdelen, så vel som ellers i Norge. Som oftest ble bygninger fra perioden gjenbrukt eller ombygget, eller er forstyrret av seinere aktivitet. Etter alt å dømme representerer strukturen i 10 Kvalvika en enkelt bosetningsfase, som etter at den var forlatt ble forseglet under vegetasjon og flygesand. Den framstår derfor som mer eller mindre intakt. I områdene som ikke er påvirket av erosjon framstår bevaringsforholdene som eksepsjonelt gode. UiT vurderer derfor lokaliteten til å ha svært stort kunnskapspotensial og stor vitenskapelig verdi. Den kan blant annet gi mye ny kunnskap om byggeskikk, økonomi, tilpasning og levevilkår i nordnorske kystsamfunn i tidlig middelalder.

Det går jevnlig små «skred» fra erosjonskanten. Dette er en naturlig prosess som det kanskje er vanskelig å gjøre noe med. Men det kan være aktuelt å vurdere tiltak for å begrense ferdsel i området. Søylen stikker seg ut i et ellers flatt område, og kan av den grunn tiltrekke seg både dyr og mennesker.

UiT oppfordrer nasjonalparkstyret og NFK om å føre jevnlig tilsyn med lokaliteten, slik at man får overvåket omfang og hastighet av erosjon og slitasje. Ved behov kan det være nødvendig å utarbeide et nytt forslag til sikring, hvor det blant annet kan bli aktuelt med en større undersøkelse med formål å grave ut den gjenværende delen av bygningen

7.4 Grensemerking

Nasjonalparkstyret har ansvaret for at det gjennomføres nødvendig grensemerking av nasjonalparken. Grensemerkingen ble gjennomført av Salten jordskifterett i juni 2021. Som feltmannskap deltok begge lokale SNO-ressurser i Lofoten og nasjonalparkforvalter. SNO stilte med båt til grensemerkingen langs yttersida, og resterende merking ble gjennomført til fots.

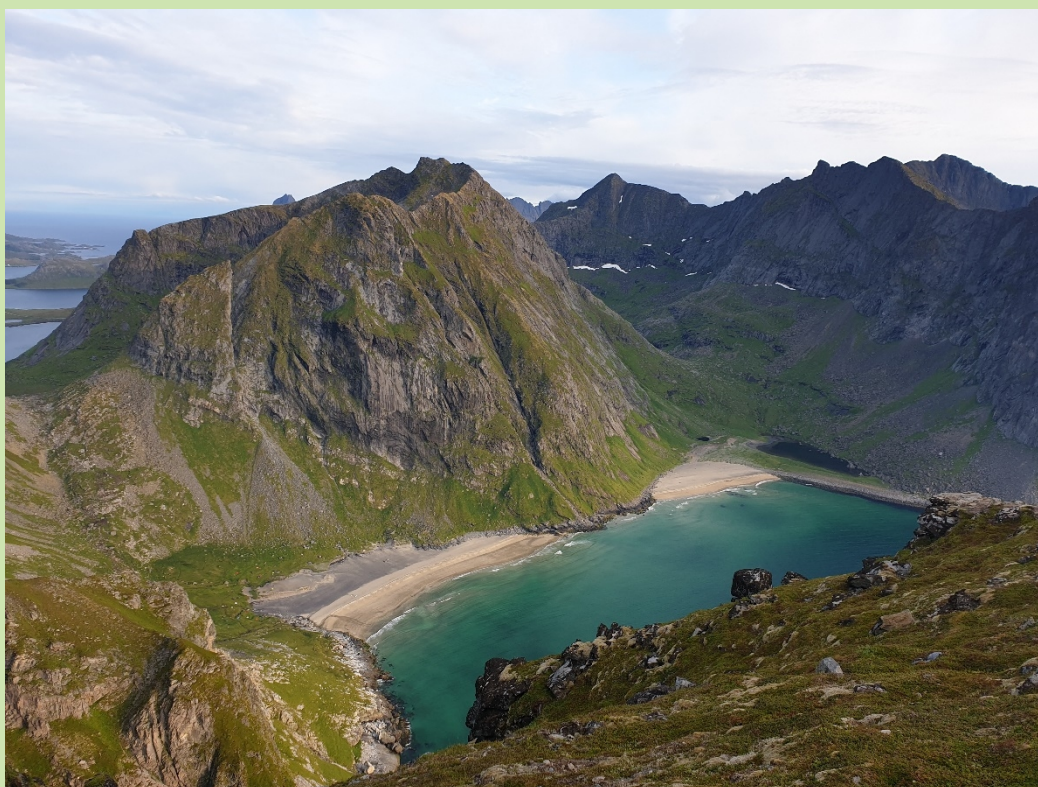
Figur 8. Grensemerking i Bunesfjorden. Foto: Ole-Jakob Kvalshaug

7.5 Oppsyn

Se årsrapport 2021 fra lokalt SNO.

Lofotodden nasjonalpark

Lofotodden nasjonalpark kjennetegnes av et unikt landskap med høye og smale tinderekker omgitt av åpne havområder, et sjeldent naturfenomen i global sammenheng.

Kontaktinformasjon Lofotodden nasjonalpark

Telefon: 75 53 16 00
E-post: oljkv@statsforvalteren.no
Nett:
Post: Statsforvalteren i Nordland, Postboks 1405, 8002 Bodø
Besøksadresse: Besøkssenteret for Lofotodden nasjonalpark, Kirkeveien
38, 8390 Reine

Arkivsaksnr: 2021/707-0

Saksbehandler: Ole-Jakob Kvalshaug

Dato: 01.02.2022

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Lofotodden nasjonalparkstyre	7/22	10.02.2022

Årsrapport fra SNO - Lofotodden nasjonalpark 2021

Forslag til vedtak

Nasjonalparkstyret tar rapporten til orientering.

Bakgrunn

Rapporten er vedlagt.

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Vedlegg:

- 1   Årsrapport SNO Lofotodden 21

Andre relevante dokumenter, ikke vedlagt:

Årsrapport for 2021 fra SNO til Lofotodden nasjonalparkstyre

SNO lokalt: Brit Grønmyr

I tillegg har Mads Hansen, SNO Svolvær, vært med på noen oppdrag.

Forsidefoto: Fra grensemerkingen av Lofotodden nasjonalpark sommeren 2021. Et grensemerke med upåklagelig utsikt over Kjerkfjorden.

Innhold

1.1	Kontroll og tilsyn	5
1.1.1	Om aktiviteten og resultatene	5
1.1.2	Anbefalte oppfølgingspunkter.....	5
1.2	Formidling og informasjon.....	6
1.2.1	Kort om aktiviteten	6
1.2.1	Utviklingstrekk og anbefalt oppfølging	6
2.	Bestillingsoppgaver.....	7
2.1.1	Føringer fra KLD, Miljødirektoratet og nasjonalparkstyre	7
2.2	Forarbeider til stiltrettelegging.....	7
2.2.1	Aktiviteter og resultater	7
2.2.1	Anbefalte oppfølgingspunkter.....	8
2.3	Ferdsestelling	8
2.3.1	Aktivitet og resultat	8
2.3.1	Anbefalte oppfølgingspunkter.....	10
3.	Vedlegg.....	10

Innledning

Årsrapporten er en oppsummering av det arbeidet som SNO har gjort og vært med på for nasjonalparken i 2021. For hvert tema er det sagt litt om hvilken aktivitet som er utført og om det er anbefalinger for veien videre.

COVID-19 preget fortsatt verden sommeren 2021. Nordmenn reiste også denne sommeren innenlands med Lofoten som en av favorittene. I tillegg begynte utenlandske turister også så smått å komme sigende tilbake etter hvert som grenser ble åpnet. Men som i fjor er det overordnede inntrykket at de besøkende har flokket seg på plassene kjent fra sosiale medier, mens de mindre kjente stedene i parken har hatt en rolig sommer.

SNO lokalt er samlokalisert med nasjonalparkforvaltninga og samarbeider om oppgaver både inne og ute. Mye av uteaktiviteten i nasjonalparken i sommer ble brukt sammen med nasjonalparkforvalter for å finne kortsiktige og langsiktige løsninger på slitasjen på de mest brukte stiene i nasjonalparken. Tidlig på sommeren hadde vi dessuten besøk av representanter for SNOs prosjekt "rett sti på rett plass" sammen med prosjektleder fra Miljødirektoratet, og lokalt oppsyn og nasjonalparkforvalter var på stibyggerkurs i Hallingskarvet nasjonalpark på ettersommeren, så det bygges kompetanse på sti lokalt.

Denne årsrapporten gir også et litt større bilde av arbeidet til lokalt SNO utover arbeidet i Lofotodden nasjonalpark.

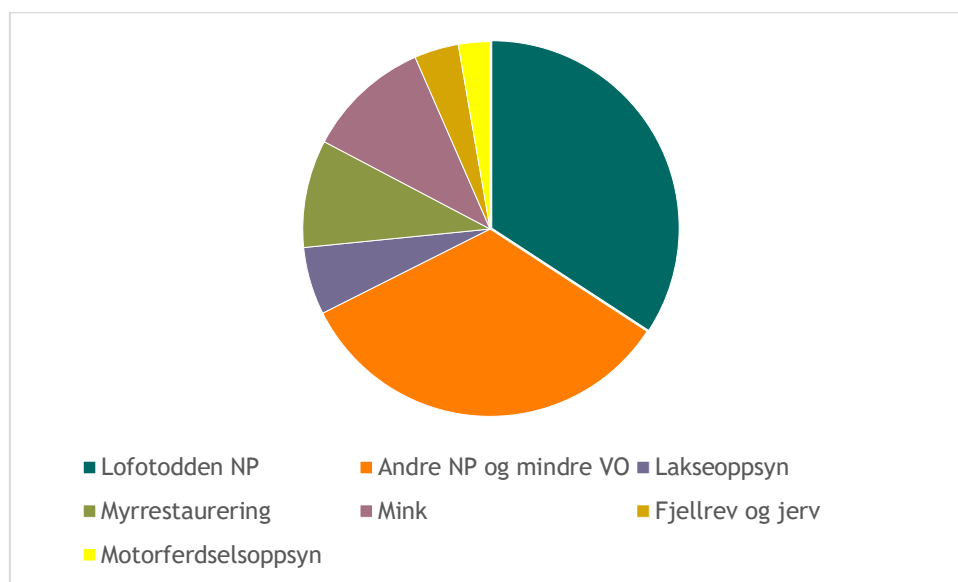
1. Kjerneoppgaver (kontroll, tilsyn, informasjon, mv)

Miljødirektoratet er et statlig forvaltningsorgan underlagt Klima- og miljødepartementet (KLD). Statens naturoppsyn (SNO) er Miljødirektoratets operative feltorgan. SNO ivaretar nasjonale miljøverdier og forebygger miljøkriminalitet. Oppgavene spenner fra kontroll, overvåking og informasjon, til skjøtsel og tilrettelegging i verneområder. SNO har også mange oppgaver knyttet til arter som villrein, laks og fjellrev, samt registrering, dokumentasjon og felling av store rovdyr.

Ledelsen i SNO sitter i Trondheim, og det er ca 60 lokalkontor spredd over hele landet.

Ifølge førte timer har lokalt SNO utført til sammen 214 timeverk i felt i nasjonalparken i 2021. Feltaktivitet inkluderer blant annet ordinært oppsyn/tilsyn, registreringsarbeid, opplæring og diverse tiltak. I tillegg kommer timer utført tilreisende SNO i forbindelse med hjelp til gjennomføring av tiltak eller opplæring av lokalt SNO og forvalter.

Kakediagrammet under viser fordeling av ulike oppgaver i felt for SNO Lofoten for 2021. I kategorien "Andre NP og mindre VO" ligger jobb utført i Møysalen nasjonalpark og andre reservater og landskapsvernområder i Vesterålen og Lofoten, samt besøk i verneområder i andre regioner i forbindelse med kollegastøtte eller samlinger. Oppgaver som myrrestaurering, minktiltak og bestandsregistrering av fjellrev og jerv foregår også for det meste i innenfor verneområder.

1.1 Kontroll og tilsyn

1.1.1 Om aktiviteten og resultatene

Figur 1 Verneskilt med underskilt droneforbud ved stien fra Kjerkfjorden til Horseid.

Både SNO og nasjonalparkstyret kan på fritt grunnlag melde brudd på verneforskrifta. SNO har i 2021 ikke meldt noen for brudd på verneforskriften i Lofotodden nasjonalpark.

En av bestillingene fra nasjonalparkstyret er at det skal holdes et ekstra oppsyn med droneaktivitet i nasjonalparken. Dette er ifølge verneforskriften forbudt, og det er satt opp underskilt som informerer om dette ved de viktigste innfallsportene til nasjonalparken. Til tross for flere tilbakemeldinger fra turgåere om observasjoner av droner i luften, særlig i området Kvalvika/Ryten, ble ingen droner observert av oppsynet i 2021.

Det er få bygninger og anlegg i Lofotodden nasjonalpark og tilsvarende få søknader om dispensasjoner til dette formålet. Oppsynet har derfor muligheten til å ha kontinuerlig oppfølging på utføring. I 2020 ble det gitt en dispensasjon til gjenoppbygging av en hytte etter naturskade innerst på Ågvatnet. Denne var høsten 2021 så godt som ferdigstilt, og det ble da gjennomført kontroll på gjenoppbygginga med påfølgende rapport til nasjonalparkstyret.

Ingen av bygningene og anleggene i Lofotodden nasjonalpark var lagt inn i verneområdeloggen på vernetidspunktet. Denne jobben er påbegynt i 2020, og fortsatt i 2021. Dette vil være et viktig grunnlag for å ha kontroll på eventuelle ikke omsøkte tiltak i nasjonalparken i framtida.

På to stier i nasjonalparken er det forbudt med sykling, til Bunessanda og Torsfjorden-Kvalvika. Elsykler er definert som motorisert ferdsel og er ikke tillatt i nasjonalparken. Her er det ikke registrert noen avvik på dette feltet i 2021.

1.1.2 Anbefalte oppfølgingspunkter

- Fortsatt oppsyn med dronebruk på utvalgte områder i nasjonalparken.
- Bestilling fra forvaltningsmyndighet på kontroll av ferdigstilte dispensasjonssaker
- Fortsette jobben med registrering av alle bygg og anlegg i nasjonalparken
- Bevissthet rundt at elsykler kan være snarlige "vanlige" sykler

1.2 Formidling og informasjon

1.2.1 Kort om aktiviteten

Formidling om vernet, naturen og kulturhistoria er en viktig del av arbeidet til SNO. En SNO-logo på klær eller på bilen ser ut til å føre til at folk tar kontakt, enten av nysgjerrighet om hva vi driver med eller for å diskutere ulike aspekter ved vern og natur. Statistikken i feltdagboka viser at i alt 239 personer er blitt "informert", snakka med om nasjonalparken og lignende, gjennom tilfeldige møter på arbeid eller oppsyn i felt.

SNO gir tilbakemelding og bidrar i arbeidet med hvordan besøksforvaltninga best mulig kan tilpasses Lofotodden nasjonalpark. I en region som er et nasjonalt turistmål med noen superpopulære instagrampunkt i selve nasjonalparken er det lett å se at utfordringene er annerledes her enn i de fleste andre norskse nasjonalalprkene.

Merking av grensa til nasjonalparken i felt ble gjennomført på en liten uke i månedsskiftet juni/juli i 2021. Tre merkelag med fagpersonell fra jordskifteretten og lokalt SNO og forvalter med som bærere og kjentmenn. SNO Svolvær var med de første dagene med "Havørna" for enkel tilgang til yttersida og Reinefjorden. Med dette kom det opp merker med verneområdelogo på de fleste tilgjengelige knekkpunktene i felt. I tillegg ble noen av grensemerkene satt ved sti og/eller ved verneskilt som en tilleggsmarkering av grensa. Grensa til Lofotodden nasjonalpark går flere steder i bratt terreng, hovedformålet med grensemerkinga er informasjon til publikum og bare knekkpunkt som var greitt tilgjengelig til fots vart derfor merka.

Det ble også på sommeren satt opp et nytt verneskilt med underskilt droneforbud på stien opp mot Tindstinden, et av fjellene som har økt sterkt i popularitet de siste årene.

Figur 2 Figur 2 Gårdshaugen i Kvalvika. Et kulturminne som holder på å bli tatt av havet i tillegg til slitasje fra fotturister.

1.2.1 Utviklingstrekk og anbefalt oppfølging

Det ligger store, spennende og uløste informasjonsoppgaver for å fremme natur- og kulturkvalitetene i nasjonalparken. Med en nasjonalpark med så mye besøk som Lofotodden

så burde informasjon i mange former, både på nett, fysisk med skilt og gjennom naturveiledning i felt vært mer til stede. Nasjonalparksenteret for Lofotodden åpnet sommeren 2021 i gammelskolen på Reine, og med det åpnet det seg nye muligheter for samarbeid rundt informasjon. SNO vil uavhengig av dette ha fokus på tilstedeværelse i felt i sommersesongen for å informere og forebygge.

2. Bestillingsoppgaver

2.1.1 Føringer fra KLD, Miljødirektoratet og nasjonalparkstyre

I tillegg til de lovbestemte oppsynsoppgavene får SNO årlig bestillingsoppgaver fra flere forvaltningsnivåer. Det vil si statlig (klima- og miljødepartementet (KLD), Miljødirektoratet), regionalt (statsforvaltere, fylkeskommuner, nasjonalpark- og verneområdestyrer) og lokalt (kommuner med verneområdeansvar) nivå.

Nasjonalparkstyret kommer hvert år med innspill om ønsket SNO-ressurs. Skjemaet for i år ligger utkvittert som vedlegg i dette dokumentet. Denne årsrapporten gir en tilbakemelding på mange av oppgavene.

2.2 Forarbeider til stitilrettelegging

2.2.1 Aktiviteter og resultater

Noe av bakgrunnen for opprettelsen av Lofotodden nasjonalpark var å få mannskap og midler til å jobbe med håndtering av de hordene av mennesker som kommer til Lofotodden om sommeren for på sikt å kunne balansere besøk og verneverdier. I dette er stitilrettelegging og -kanalisering viktige punkter. Så også i år fikk Lofotodden besøk av stikompetanse fra SNO.

Det jobbes der med et prosjekt som heter "rett sti på rett plass", og en gruppe sammen med representant fra Miljødirektoratet brukte en liten uke på å gå over stiene som i dag er aktuelle for tyngre tilrettelegging, Ryten - Kvalvika og Vindstad - Bunessanda i slutten av juni. Poenget med prosjektet er at man skal tilpasse stien til terrenget ved å velge den metoden som er best for landskapet og bare gjøre de tyngste inngrepene der det er helt nødvendig.

Figur 3 Kø for fotografering på utsiktspunktet på Ryten. Vegetasjonen rundt turmålet er preget av folkevandringa hit.

Det ble gitt mange gode råd for tiltak på befaringen. Det er behov for ganske mye tyngre tilrettelegging på stiene, og dette er litt opp og fram. Men det kan også gjøres en del lettere tilrettelegging som merking bort fra sårbare partier, flekking av jord fra berg der stien går og å få kontroll på vannet for å minimere erosjon i stien. Dette ble påbegynt allerede denne

sommeren, med befaringer og planlegging sammen med forvalter og egne turer med oppsynet der grevet var med og mindre oppgaver ble gjennomført. Dette var positivt på flere måter, vi kom lettere enn normalt i kontakt med publikum og hadde flere gode diskusjoner om både verneområdeforvaltning generelt og besøksforvaltning i Lofotodden spesielt.

Figur 4 Riggning for bevaringsmål om slitasje i lia ned til Bunessanda

4 uker sist på sommeren hadde Lofotodden besøk av to mastergradsstudenter fra NMBU som skulle ha feltarbeidet sitt i Lofotodden. De var på sine fridager med ut i felt og bidrog i dette arbeidet.

I tillegg ble det satt opp varselskilt om rasfare for stien fra Einagen mot Helvetestinden og på Bunessanda. For området under Helvetestinden vil dette forhåpentligvis bidra til mindre ferdsel og teltning og være positivt for strandenga her.

Det ble i 2021 gjennomført effektmålinger i 2 områder i Lofotodden nasjonalpark. Dette for å måle effekten av eventuelle tiltak for kanalisering av ferdselen. I lia ned til Bunessanda ble lagt ut og målt linjer for første gang i sommer. På stiene mot Ryten ble slitasjen målt for andre gang. Av alternativene "god", "middels" eller "dårlig" tilstand ble resultatet "dårlig" på begge målingene i 2021.

2.2.1 Anbefalte oppfølgingspunkter

- Videreføre bygging av stikompetanse i teori og praksis både for lokalt SNO og forvalter.

2.3 Ferdselstelling

2.3.1 Aktivitet og resultat

Ferdselstellerne til SNO er pyro-sensorer. Det vil si at de registrerer varmen på personen eller dyret som passerer sensoren. Sensoren monteres så høyt oppe at den ikke registrerer sauer eller hunder. I år har vi i tillegg hatt en sykkelsteller på Ryten. Denne er gravd ned i bakken og koblet til hjernen på en vanlig pyroteller. Teknologien gjør det mulig å logge bevegelse i begge retninger med en nøyaktighet ned på timenivå. Som i lignende teknologi vil det forekomme feilregistreringer. For eksempel hvis to personer går rett ved siden av hverandre kan de telles som en person. Man forsøker derfor å sette sensorene på et smalt parti av stien. I 2021 var det satt opp fem ferdselstellere i tilknytning til parken. En på vestsida av Ågvatnet, en på stien innfor Selfjordhytta, en i Bunesfjorden, en i Kjerkfjorden og altså en med sykkelsteller

Figur 5 En pyro-sensor innebygd i en varde

på stien mot Ryten. I tillegg har friluftsrådet en egen teller på stien mot Kvalvika/Ryten.

Ågdalen

Telleren i Ågdalen ble satt opp på den samme plassen som den stod i 2020. Men i motsetning til i 2020 gav den i år tellinger som var himmelhøyt over det som kunne forventes her, så tellingene her i 2021 blir skrotet.

Selfjorden

Telleren i Selfjorden ble satt opp i et lite granfelt ved enden av grusvegen innover Selfjorden. Det var i 2021 gjort tiltak for å få turistene til å bruke stien, men det har sannsynligvis ikke virka med det lave antallet passeringer. Denne telleren har stått ute på vinteren og har 6 passeringer mellom 15. oktober 2020 og 15. april 2021 og 7 paseringer mellom 15. april og 15. oktober 2021.

Bunesfjorden

Denne lokaliteten er overtatt fra Lofoten friluftsråd og dekker stien mellom Vindstad og Bunesfjorden. Friluftsrådets tellinger registrerer bare passeringer, ikke retning, så slik sett er nasjonalparkstyrets tellinger mer presise. Fra slutten av april til slutten av september passerte 10 469 denne telleren på tur inn i parken og 9077 personer ble registrert ut.

Kjerkfjorden

Dette tellepunktet er nytt i år, og ble rigget til ved stien mellom Kjerkfjorden og Horseid. Telleren var satt ut i starten av juni og ble hentet ut sist på oktober. Denne perioden var 1068 personer registrert på tur til Horseid og 993 på tur tilbake til Kjerkfjorden.

Ryten

Hensikten med denne telleren var å få en oversikt over hvor mye sykling det er på denne stien. Med sykkelforbud på stien til Bunesfjorden og fra Torsfjorden til Kvalvika er det få andre muligheter for sykling i nasjonalparken enn etter denne stien. Av ulike grunner fikk vi ikke sykkeltelleren til å levere troverdige tall, men den tilkoblede persontelleren

Figur 6 Nedgraving av sykkelteller på stien opp mot Ryten.

leverte. Fra begynnelsen av juni til begynnelsen av november passerte det 30 792 personer inn i parken mot Kvalvika/Ryten og 29 108 den andre vegen. Med shuttlebusstilbudet mellom Torsfjorden - Fredvang skole - Innersanden inneholder denne tellinga folk som har gått rundt, og disse vil passere kun 1 gang.

2.3.1 Anbefalte oppfølgingspunkter

Tross noe feilregistrering så er ferdselstelloperne sannsynligvis av de beste metodene for å få en oversikt over antall personer som besøker en bestemt del av nasjonalparken. Med tallserier fra før og etter ulike tiltak som restaurering av stier eller skilting vil man ha et bedre grunnlag for god besøksforvaltning. Med begrensning på antall tellere får man ikke telt overalt hvert år, men må være på med prioritering og flytting av tellere, eller se på andre måter å få informasjon om antall besøkende i ulike deler av nasjonalparken ved å hente tall fra f eks betalt parkering eller fra "Strava"-informasjon og lignende.

3. Vedlegg

Innspill om ønsket SNO ressurs. Utkvittert.		
År:	2020	
Bestiller:	Lofotodden nasjonalparkstyre	
Lofotodden	Forankring og beskrivelse av oppdraget	Utkvittering fra SNO
Tilsyn/Kontroll	Spesielt fokus på droner på oppsynsturer. Kvalvika/Ryten og Bunessanda prioritet.	Oppdrag utført. Ingen droner observert av oppsynet.
	Bistå jordskifteretten under grensemerking, både i felt og med båtskyss	Gjennomført av lokalt SNO og SNO-Svolvær med båt.
	Kontrollere byggetiltak ved Ågvatnet er gjort ihht dispensasjon	Gjennomført senhøsten 2021
Tiltak (skjøtsel/tilrettelegging)	Marint avfall. Rydding av blokker av brent plast på Bunessanda	Gjennomført av Clean Up Lofoten
	Oppfølging av stibyggingssprosjekt i Bunesfjorden	Gjennomført med deltakelse ved besøk av "stiskulen" og deltakelse på stiskulen i Hallingskarvet.
	Klopplegging i Torsfjorden	Gjennomført med hjelp av mest forvalter og litt SNO SVolvær
	Klopplegging i marka	Blir utført av grunneier 2022
Kartlegging/registrering/overvåking	Betjening av 4 ferdselstellere og 1 sykkelsteller	Gjennomført for Ågdalen, Kjerkfjorden, Bunessanda, Selfjorden og under Ryten.
	Bevaringsmål på Bunessanda og på Ryten	Gjennomført høsten 2021
	Kartlegging av fremmede arter i Refsvika og på Helle	Ikke gjennomført
Informasjon	Sette opp verneskilt på utvalgte steder	1 verneskilt satt opp på Tidstind
	Samarbeid med publisering på facebook	Gjennomført ved publisering både på facebook og instagram

Statens naturoppsyn

Telefon: 03400/73 58 05 00 | **Faks:** 73 58 05 01

E-post: post@naturoppsyn.no | **Nett:** naturoppsyn.no

Post: Postboks 5672 Torgarden, 7485 Trondheim

Besøksadresse: Brattørkaia 15, 7010 Trondheim

Miljødirektoratet er et statlig forvaltningsorgan underlagt Klima- og miljødepartementet. Statens naturoppsyn (SNO) er Miljødirektoratets feltpersonell.

SNO ivaretar nasjonale miljøverdier og forebygger miljøkriminalitet. Oppgavene spenner fra kontroll og overvåking, til skjøtsel i verneområder, tilrettelegging i viktige natur- og kulturminneområder, informasjon og formidling.

SNO har også mange oppgaver knyttet til store rovdyr, både registrering av bestander, dokumentasjon av skader på husdyr og tamrein, og uttak av dyr det er gitt fellingstillatelse på. Ledelsen i SNO sitter i Trondheim, og vi har ca. 60 lokalkontor spredt over hele landet.

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Lofotodden nasjonalparkstyret	8/22	10.02.2022

Etteranmeldt sak - Besøksstrategi til faglig godkjenning - svarbrev fra Miljødirektoratet

Forslag til vedtak

Styret følger opp merknadene og forbehold om endring fra Miljødirektoratet. Forvalter foreslår konkrete endringer i besøksstrategien som legges fram i et nytt styremøte i løpet av februar/ mars.

Bakgrunn

Besøksstrategien for Lofotodden nasjonalpark ble sendt til Miljødirektoratet for faglig godkjenning i desember 2021, etter vedtak i nasjonalparkstyret (styresak ST 38/21) 1.12.21. I brev datert 2.2.22, har Miljødirektoratet - MD tatt en faglig gjennomgang av dokumentet.

MD har kommet med noen små merknader og endringsforslag til dokumentet, og vurdert at besøksstrategien kan sendes ut på høring med forbehold om at styret endrer på to punkt i strategien. Begrunnelse for dette er at MD mener at besøksstrategien på de to punktene går ut over styrets vedtekter og mandat.

Svarbrevet i sin helhet er vedlagt.

Vurdering

MD har følgende mindre merknader til besøksstrategien:

1. MD ser behovet for et mer helhetlig blick på besøksforvaltningen i og utenfor nasjonalparken. Strategien kan og bør omtale relevante forhold utenfor nasjonalparken, men må også presisere styrets og andre aktørers ansvarsområder og myndighet.

2. Dokumentet må oppdateres mht. ny rødliste 2021.
3. Styret har fått midler til hjemmeside i 2022, teksten på dette bør oppdateres.
4. Kommentar til punkt 3.2.1. Dersom styret har landet på plassering av utkikkspunkt, bør dette nevnes i besøksstrategien.
5. 4.1 punkt 1: Tyngre restaurering og tilrettelegging bør endres til Tyngre tilrettelegging og restaurering av vegetasjon.
6. Under samme punkt: Vurdere å fjerne setning om at tiltak i områder i randsonen til nasjonalparken krever grunneiertyllatelse, siden også tiltak i verneområdene i all hovedsak krever tyllatelse.
7. Under tiltak som skal prioriteres på 4.1. punkt 1. bør Reinebringen tas ut, se utfyllende merknad under.
8. Spørsmål til stien fra Sørvågen til Munkebu. Det er et kommunalt ansvar om stien i sin helhet går utenfor nasjonalparken.
9. Under beskrivelse av Fredvang som innfallspport savner MD en bedre beskrivelse av hvor langt man er kommet i prosessen og hvem som er parter. Det bør også fremgå hva som er styrets ønsker med parkering.
10. Når det gjelder parkering ved SOIL-huset, hvorfor er dette relevant for nasjonalparken?
11. Hvordan skal styret snu trenden med økt besøk på Tindstinden.
12. Skiltplan: Det er ikke påkrevd å ha en skiltplan til høringsutkastet, men det er relevant for høringspartene. Dersom styret har formening om dette, bør et utkast til skiltplan legges ved.

I de to punktene som MD har vurdert at styret har gått ut over sitt mandat er det sagt følgende:

1. Reinebringen ligger ikke under styrets myndighetsområde, og bør derfor ikke beskrives som en del av styrets ansvar i besøksstrategien eller tiltak. Dette ansvaret ligger hos kommunen. Styret kan derimot beskrive at de har intensjon om å kanalisere besøkende til Reinebringen, med bakgrunn i at Reinebringen er godt tilrettelagt og gir en god nasjonalparkopplevelse.
2. Å påta seg ansvaret for kompetanseutvikling/ kursing på stibygging er ikke innenfor styrets mandat. MD ser imidlertid behovet for at entreprenører får en innføring i stibygging før oppstart, og at dette bør gjøres som et ledd i prosjektering og befarig på stedet før oppstart.

Konklusjon

Samtlige mindre merknader til besøksstrategien kan rettes opp i uten problem. Mange av merknadene går ut på presiseringer og mindre endringer. F.eks. at parkering ved SOIL-huset er innfallspport for flere turmål i nasjonalparken, bare at det ikke er beskrevet.

Når det gjelder skiltplan, kan forvalter legge inn en kort beskrivelse på plassering av veiskilt, og evt. turskilt på de viktigste turmål. Et utfyllende skiltplan vil være noe mer tidkrevende og bør tas på et senere tidspunkt.

Det er spesielt to punkter som må rettes på for at besøksstrategien kan legges ut på høring. Etter forvalters vurdering kan dette gjøres, uten at det går ut over intensjon til styret. Intensjonen om å bruke Reinebringen vil fortsatt være viktig, men dette må gjøres gjennom samarbeid med Moskenes kommune, og det vil være kommunen som er tiltakshaver og eier av Reinebringen. Når det gjelder kompetanseheving på stibygging, kan teksten endres til at styret ser et sterkt behov for dette.

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Vedlegg:

- 1 Besøksstrategi for Lofotodden nasjonalpark til faglig godkjenning
- 2 Besøksstrategi Lofotodden NP - kommentarer Mdir

Andre relevante dokumenter, ikke vedlagt:

Lofotodden nasjonalparkstyre

Trondheim, 02.02.2022

Deres ref.:
2019/5883

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2021/13243

Saksbehandler:
Line-Kristin Larsen

Besøksstrategi for Lofotodden nasjonalpark til faglig gjennomgang

Vi viser til besøksstrategi mottatt for faglig gjennomgang 3.12.2021. Det er et godt og gjennomarbeidet dokument, som gir en meget god sammenfatning av miljøverdier i verneområdet og forhold knyttet til ferdsel og besøk i nasjonalparken. Vi har ikke mange kommentarer til forslaget, men noen merknader knyttet til rammer for forvaltningen.

Vi ser behovet for et helhetlig blikk på besøksforvaltningen i og utenfor nasjonalparken. Besøksstrategien kan og bør omtale relevante forhold utenfor nasjonalparken, men grensegangen mellom styret og andre aktører sitt ansvarsområde må i enkelte tilfeller klargjøres. Med det menes at noen av tiltakene som er foreslått i strategien går utover styrets vedtekter og mandat.

Punktene listet under må endres før strategien sendes ut på høring:

- Reinebringen kan virke avlastende på ferdsel i nasjonalparken ved at en del trafikk ledes dit. Det er ikke noe i veien for å beskrive at den har en kanaliserende effekt, men den ligger ikke under styrets myndighetsområde, og bør derfor ikke beskrives som en del av styrets ansvar i besøksstrategien. Moskenes kommune kan søke om finansiering til vedlikehold av Reinebringen på post 1420.81 - Tilskudd til nasjonale turiststier.
- I tiltaksplanen er kompetanseutvikling stibygging foreslått som et tiltak. Vi mener det å påta seg ansvar for kompetanseutvikling/kursing på stibygging ligger utenfor styrets vedtekter/mandat. Vi ser imidlertid behovet for at entreprenørene får en innføring i stibyggingen før oppstart, men man må se på muligheten for å løse dette ved hjelp av god prosjektering (se neste avsnitt) eventuelt også prosjektledelse, kombinert med befarig på stedet før oppstart.

Generelle merknader til planlagt stitilrettelegging.

Før det kan tildeles midler til stiltak må det formelle rundt utføringen være avklart, se strategi for tiltaksmidler, under avsnitt "*Forutsetning for tildeling av midler*".

Det er relativt kompliserte og varierte tiltak som skal finne sted langs stistrekningene, og sluttresultatet er avhengig av en detaljert prosjektbeskrivelse. Derfor må stiltakene prosjekteres, slik at detaljene for utføring er på plass før det praktiske arbeidet på stiene settes i gang. Prosjekteringen må også være på plass før anbud på entreprenør, og eventuell kursing av dem.

Skiltplan

Det er ikke påkrevd å ha en skiltplan i høringsutkastet, men for høringspartene sin del er det relevant å få se hvor det planlegges å sette opp skilt av ulike slag. Hvis dere nå har en formening om hvor det skal settes opp skilt, så legg gjerne ved et utkast til skiltplan.

Mindre merknader ligger som kommentarer i besøksstrategien, se vedlagt dokument.

Besøksstrategien kan sendes på høring under forutsetning at Reinebringen omtales i henhold til rammene av styrets virkeområde, og at tiltaket med kompetanseutvikling for stibygging modifiseres tilsvarende.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Knut Fossum
seksjonsleder

Line-Kristin Larsen
seniorrådgiver

Lofotodden
nasjonalpark

01.12.2021

Rapport

Besøksstrategi

Lofotodden nasjonalpark

Besøksstrategi for Lofotodden nasjonalpark

Utførende institusjon

Lofotodden nasjonalparkstyre

Kontaktperson

Nasjonalparkforvalter Ole-Jakob Kvalshaug

Publikasjonsnummer

1

År

2021

Sidetall

46

Opplag

1

Utgiver

Lofotodden nasjonalparkstyre

Forfatter(e)

Nasjonalparkforvalter Ole-Jakob Kvalshaug

Tittel – norsk og engelsk

Besøksstrategi for Lofotodden nasjonalpark

Sammendrag – summary

Besøksstrategi for Lofotodden nasjonalpark til faglig godkjenning.

Forsidefoto

Midnattssol og fantastiske motiver å fange med kamera. Foto: Kaspar M. Beddari
@BeddariPhotography

Innhold

1 Innledning	5
1.1 Formål	5
1.2 Rammeverket	6
1.2.1 Naturmangfoldloven	6
1.2.2 Verneformålet	6
1.2.3 Forvaltningsplan	7
1.2.4 Andre styrende forhold	7
1.3 Merkevarestrategi – Norges nasjonalparker	8
1.3.1 Kommersielt merke	8
2 Kunnskapsgrunnlag	9
2.1 Sårbare naturverdier	10
2.1.1 Vegetasjon og landskap	11
2.1.2 Dyre- og fugleliv	15
2.2 Landbruk	16
2.3 Kulturminner	17
2.3.1 Hulemaleriene i Kollhellaren og Bukkhammarhula	18
2.3.2 Kvalvika – Bosetning og aktivitetsområde	19
2.4 Besøkende	20
2.4.1 Fotturer i fjellet	21
2.4.2 Populære sandstrender	23
2.4.3 Andre aktiviteter	25
2.4.4 Buer og hytter for besøkende	26
2.4.5 Sikkerhet i fjellet	27
2.4.6 Besøksmengdens påvirkning på friluftslivet	27
2.5 Reiselivet	28
2.5.1 Reiselivet i Lofoten	29
2.5.2 Reiselivet tilknyttet Lofotodden nasjonalpark	31
2.5.3 Organisert ferdsel i Lofotodden nasjonalpark	33
2.5.4 Andre større arrangement	33
2.6 Informasjon og formidling	34
2.6.1 Sporløs Lofotturisme	35

2.6.2	Besøkssenter Lofotodden Nasjonalpark.....	35
2.7	Sammenstilling og situasjonsanalyse av kunnskap	36
2.7.1	Natur- og kulturverdier	36
2.7.2	Landbruk.....	36
2.7.3	Besøkende	36
2.7.4	Reiseliv	37
3	Mål og strategiske grep	37
3.1	Mål med besøksforvaltning	37
3.2	Strategiske grep	38
3.2.1	Kanalisering av ferdsel for å ivareta verneverdiene	38
3.2.2	Informasjonsarbeid	39
3.2.3	Lokal verdiskapning	39
4	Tilrettelegging og tiltak.....	40
4.1	Restaurering og tilrettelegging av stier	40
4.2	Prioriterte innfallsporter og informasjonspunkt.....	42
4.2.1	Fredvang – innfallsporten til Ryten og Kvalvika.....	42
4.2.2	Reine - innfallsporten til Bunessanden og Reinebringen.....	44
4.2.3	Sørvågen – Innfallsport til Munkebu	45
4.2.4	Å i Lofoten– mulig utkikkspunkt samt innfallsport til Ågdalen	46
5	Tiltaksplan.....	46
6	Kildeliste	48

Vedlegg:

Vedlegg 1 – Tiltaksplan 2021 - 2025

Vedlegg 2 – Kart over Lofotodden nasjonalpark

Vedlegg 3 – Oversikt over kapasitet (sengeplasser, bespisning og oppstillingsplasser) i kommunene Moskenes og Flakstad

Vedlegg 4 – Ferdselstelling på stier tilknyttet Lofotodden nasjonalpark

Vedlegg 5 – Sårbare fugler i Lofotodden nasjonalpark

1 Innledning

Lofotodden nasjonalpark ble vedtatt opprettet av Kongen i statsråd 22. juni 2018 som Norges førtiende nasjonalpark. I september 2019 vedtok Lofotodden nasjonalparkstyre å starte arbeidet med besøksstrategi for Lofotodden nasjonalpark.

1.1 Formål

En **besøksstrategi** er en plan for hvordan forvaltningsmyndigheten vil gjennomføre besøksforvaltning for verneområdet. Besøksstrategien skal vise hvilke tiltak (informasjon, fysisk tilrettelegging, sonering, oppsyn etc.) som er nødvendige for å balansere verneverdier, besøkende og lokal verdiskaping i et verneområde, slik at en oppnår størst mulig nytte for alle tre interesser.

Dersom det er motstridende målsetninger mellom ivaretagelse av verneverdiene, tilrettelegging for de besøkende og lokal verdiskaping, skal ivaretagelse av verneverdiene tillegges størst vekt.

På oppdrag fra Regjeringen startet Miljødirektoratet i 2013 arbeidet med å lage en merkevare- og kommunikasjonsstrategi for Norges nasjonalparker, besøkssentre, nasjonalparklandsbyer og nasjonalparkkommuner. Formålet var:

- Vi skal gi nasjonalparkene en tydelig posisjon i markedsføringen av Norge som bærekraftig reisemål og som grunnlag for bred lokal verdiskaping.
- Vi skal gjennom besøksforvaltning legge til rette for og styre bruken av nasjonalparkene slik at opplevelsen for de besøkende og den lokale verdiskapingen blir størst mulig, forståelsen for vernet økes og verneverdiene ivaretas.

Et sentralt begrep i denne sammenheng er **besøksforvaltning**, som av Miljødirektoratet er definert som følger:

Å legge til rette for og styre bruken av en nasjonalpark slik at opplevelsen for de besøkende og den lokale verdiskapingen blir størst mulig, forståelse for vernet økes og verneverdiene ivaretas.

1.2 Rammeverket

1.2.1 Naturmangfoldloven

Naturmangfoldlovens formålsparagraf (NML § 1) sier at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser skal tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskets virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.

I lovens kapittel II med alminnelige bestemmelser om bærekraftig bruk, er det nedfelt forvaltningsmål for arter, naturtyper og økosystemer. NMLs § 6 understreker at enhver skal opptre aktsomt og gjøre det som er rimelig for å unngå skade på naturmangfoldet.

Lovens kapittel V omfatter områdevern. §§ 35 – 40 hjemler vern av arealer til nasjonalpark, naturreservat m.fl. Naturmangfoldlovens § 47 gir forvaltningsmyndighet hjemmel til å gjennomføre skjøtselstiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet.

1.2.2 Verneformålet

Lofotodden nasjonalpark har en egen verneforskrift med en formålsparagraf som sier noe om hvorfor nasjonalparken ble vernet. Formålet med vern ligger til grunn for forvaltningen av verneområdet, og vil være et viktig rammeverk for en besøksstrategi.

Utdrag fra verneforskriften for Lofotodden nasjonalpark, § 1 *Formål*:

Formålet med Lofotodden nasjonalpark er å bevare et stort naturområde som inneholder et særegent naturmangfold med særlig vekt på landskap uten tyngre naturinngrep, naturtyper, arter og geologiske forekomster.

Formålet med nasjonalparken er videre å ta vare på:

- a) *et unikt og kystalpint landskap med svært stor landskaps- og naturhistorisk verdi*
- b) *representative og særegne økosystemer med variasjonsbredden i naturmangfold, herunder arter, bestander, naturtyper, geologi og økologiske prosesser*
- c) *genetiske særtrekk hos fjellplanter i ett av områdene i Norge som har vært isfritt lengst og hos oseaniske arter på nordgrensa av sitt utbredelsesområde*
- d) *viktige naturtyper som ur og rasmark, kalkrike kystfjell og sanddyner*
- e) *artsrike områder i naturtypene kulturmarkseng og boreal hei*
- f) *leveområde for flere trua arter, herunder krykkje, teist, toppskarv og beitemarkssopp*
- g) *verdifulle kulturminner*

h) et viktig referanseområde for å studere utvikling i naturen, spesielt knyttet til geologiske prosesser, klimaendring og betydning beite har for etablering av skog i nordlige områder med oseanisk klima

Allmennheten skal gis anledning til uforstyrret opplevelse av naturen gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

I verneområdene må ferdsel skje på naturens vilkår. Verneforskriften slår fast at all ferdsel skal skje varsomt og at man skal ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

Verneforskriften inneholder videre en rekke bestemmelser om konkrete temaer som bygnings- og anleggsvirksomhet, motorferdsel, organisert ferdsel, støy og bruk av drone med mer, som vil gi føringer for arbeidet med besøksstrategien.

1.2.3 Forvaltningsplan

I verneforskriftens § 12 står det at det skal utarbeides en forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning, skjøtsel, tilrettelegging, informasjon med videre. Som nyetablert nasjonalpark har Lofotodden nasjonalpark ennå ikke en godkjent forvaltningsplan. Forvaltningsmyndighet har som målsetning at arbeidet med forvaltningsplan skal igangsettes så snart besøksstrategien er ferdigstilt, og at besøksstrategien blir en integrert del av denne.

En forvaltningsplan er en plan for å forvalte verneområdet. Verneforskriften gir de juridiske bestemmelsene for et verneområde og setter restriksjonsnivået. En forvaltningsplan gir utfyllende retningslinjer om forvaltning, tilrettelegging og skjøtsel, og bidrar til å beskrive bestemmelsenes praktiske betydning.

Hovedutfordringen for Lofotodden nasjonalpark er å legge opp til en forvaltning som tar vare på verneverdiene samtidig som området fortsatt kan utnyttes til friluftsliv, reiseliv og landbruksvirksomhet innenfor rammene av verneformålet. Det vil si at området må skjermes mot inngrep eller aktiviteter som kan ødelegge eller forringe de naturkvaliteter som vernet er ment å ivareta. Dette må i stor grad gjøres gjennom å styre menneskelig påvirkning.

1.2.4 Andre styrende forhold

Grunneiere og rettighetshavere i nasjonalparken beholder sin eiendomsrett, men berøres av verneforskriften og må forholde seg til denne. Dette er viktig å ha med seg i arbeidet med besøksforvaltning. Mange tilretteleggingstiltak krever grunneiers tillatelse før de kan gjennomføres. Anlegg av nye stier og rehabilitering av eksisterende stier er eksempler på tiltak som kan kreve godkjenning av grunneier. Dersom et tiltak kan gjennomføres som et skjøtselstiltak i regi av forvaltningsmyndigheten, faller kravet om grunneiers tillatelse bort, jmfør NML § 47.

Gjennomføring av tilretteleggingstiltak kan også kreve behandling etter annet lovverk, for eksempel plan- og bygningsloven, motorferdselloven med flere.

1.3 Merkevarestrategi – Norges nasjonalparker

Miljødirektoratet har utviklet en merkevarestrategi for Norges nasjonalparker. Denne skal gjøre nasjonalparkene i Norge til mer tydelige og helhetlige attraksjoner for besøkende. Strategien skal gi Norges nasjonalpark en mer tydelig identitet, og på sikt skal besøkende møte informasjon, tilrettelegging og infrastruktur som er mer helhetlig og av høy aktivitet.

Den visuelle identiteten er bygget på konseptet portal. En portal er en inngangsport som også symboliserer overgangen mellom to dimensjoner; det kultiverte og det naturlige. Portalen skal ønske besøkende velkommen inn til nasjonalparkene, og åpne porten til nye opplevelser, senker terskelen for besøk og øke kunnskapen om naturen.

I merkevarestrategiens visuelle profil ligger en beskrivelse av konseptet portal, logo, typografi, fargebruk, fotomåner, språkprofil og retningslinjer for bruk av den visuelle identiteten. Fra nettsiden Designmanualen for Norges nasjonalparker¹ kan det lastes ned logo og maler for skiltprogram, flagg, roll-up, boards, brosjyrer med mer.

Merkevarestrategien blir viktig for alle møtepunkter mellom besøkende og Lofotodden nasjonalpark.

Merkevaren skal tas i bruk på etablering og utvikling av innfallsportene. Ulike innfallsporter har ulike funksjoner. Ut fra hvor mange som bruker innfallsporten og ønsket framtidig bruk kan innfallsportene utvikles etter følgende modell:

1. Utkikkspunkt (tydelig opplevelses- og utkikkspunkt, sted å søke informasjon, et område som tåler økt besøk, kommunikasjonspunkt med hensyn til adkomst og parkering bil og buss, tilgjengelig sanitæranlegg, mulig lokalitet for universelt utformet tilrettelegging).
2. Informasjonspunkt (enklere enn utkikkspunkt, uten sanitæranlegg etc.)
3. Startpunkt (samme nivå som informasjonspunkt, men også et sted hvor en kan starte turen).

1.3.1 Kommersielt merke

Det er lagt til rette for at virksomheter med geografisk tilhørighet til en nasjonalpark kan søke om tillatelse til å benytte et spesiallaget merke for denne merkevaren sammen med logo for egen virksomhet i markedsføring av et produkt, tjeneste eller aktivitet. Det er laget egne merker for formålet (kommersielt merke) og det er nasjonalparkstyret som behandler søknaden og gir tillatelse. Bruk av kommersielt merke krever at nasjonalparken har en godkjent besøksstrategi.

---

¹ <https://designmanual.norgesnasjonalparker.no/>

Merket er utviklet for å gi en mulighet til å markedsføre en bedrift, aktivitet eller produkt i relasjon til Norges nasjonalparker. Merket er ikke et kvalitetsstempel, og representerer ikke en godkjenning, noen form for finansiering eller annen støtte fra nasjonalparken. I seg selv ligger det en kvalitet i å ligge i nærheten av en nasjonalpark, og intensjonen med merket er at de lokale bedriftene skal kunne nyte godt av dette.

2 Kunnskapsgrunnlag

Kunnskap om verneverdier og deres sårbarhet, reiselivsnæringen, de besøkende og brukerinteresser er et viktig grunnlag for å kunne utarbeide en god besøksstrategi.

Besøksstrategien for Lofotodden nasjonalpark skal bygge på et godt faglig grunnlag. Utredninger og fagrapporter utarbeidet i forbindelse med verneplanprosessen utgjør en viktig del av kunnskapsgrunnlaget. Det er i tillegg foretatt kartlegging og analyser av temaer som retter seg spesifikt mot arbeidet med besøksstrategien. Sammen med erfaringsbasert kunnskap danner dette materialet basis for arbeidet med mål, strategier, og tiltak i besøksstrategien.

Følgende rapporter og utredninger er sentrale for besøksstrategien:

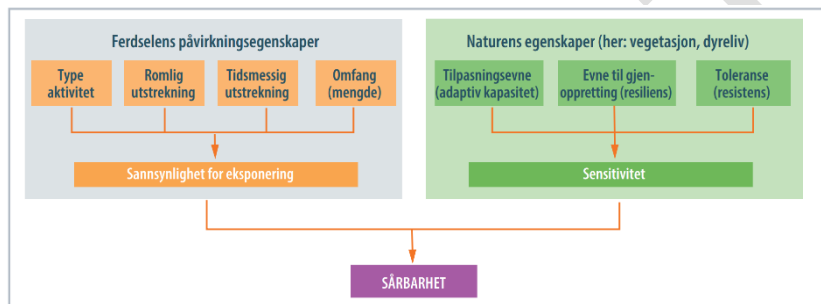
Fylkesmannen i Nordland 2014	Verneplan Lofotodden nasjonalpark – høringsdokument
Nordland Fylkeskommune 2013	Kulturminner i Lofotodden nasjonalpark – Sårbarhetsvurdering og kartlegging
Hanssen, U., Gaarder, G. & Alvereng, P. 2013	Naturtypekartlegging etter NiN på Lofotodden i Nordland fylke. Miljøfaglig Utredning. Rapport 2013-39
Larsen, B. H. & Wergeland Krog, O. M. 2013	Kartlegging av sjøfugl i planlagte Lofotodden nasjonalpark i juni 2013. Miljøfaglig Utredning. Rapport 2013-35
Flakstad kommune 2020	Plan for bærekraftig besøksforvaltning med lokal verdiskapning på Fredvang
Antonsen, K. M. & Enger, A. 2020	Gjesteundersøkelse Lofotoden 2019
Antonsen, K. M. 2020	Overnattings-, passasjer- og trafikk tall for Lofotoden i 2019 -Med historiske utviklingstrekk
Lien, G., Søraa, E. & Sørensen, O. J. 2020	Brukerundersøkelse i Lofotodden nasjonalpark sommeren 2019, Oslo Economics. Rapport 2020-17
LoVe Utvikling 2021	En kartlegging av reiselivet knyttet til Lofotodden nasjonalpark
Kvalshaug, O-J. 2021	Sårbarhetsvurdering – Ryten og Kvalvika i Lofotodden nasjonalpark
Kvalshaug, O-J. 2021	Sårbarhetsvurdering – Bunesfjorden i Lofotodden nasjonalpark
Eggen, M. 2021	Kartlegging av fugl i Lofotodden nasjonalpark i 2021

2.1 Sårbare naturverdier

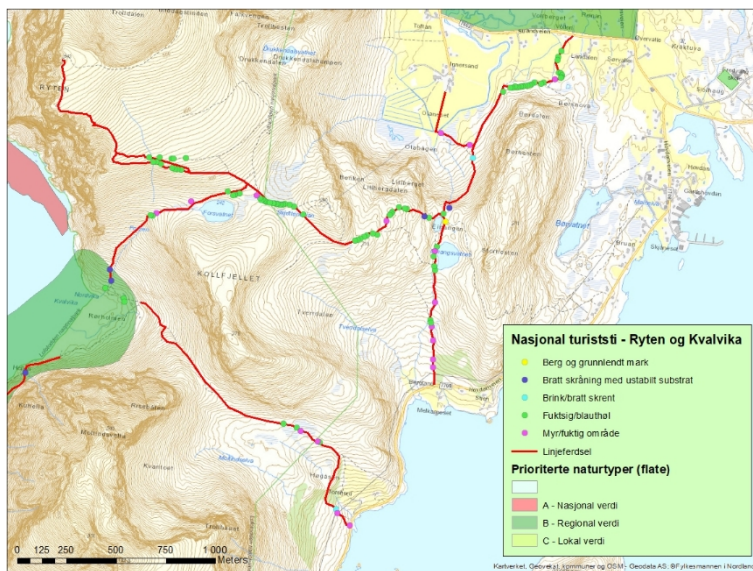
Ferdsel har effekter på natur- og kulturmiljø, og besøksforvaltning i verneområder handler i all hovedsak om å redusere den negative effekten av ferdsel og bruk. I arbeidet med besøksforvaltning er det spesielt viktig å ha kunnskap om hvilke naturverdier som er sårbare med tanke på ferdsel og friluftsliv.

Sårbarhet vurderes ut ifra hvor sannsynlig det er at naturen blir eksponert for ferdsel og i hvor stor grad denne eksponeringen fører til forstyrrelser eller slitasje på naturmiljø (fig. 1). Det er altså forholdet mellom natur og påvirkning som blir vurdert. En sårbarhetsvurdering vil være utgangspunktet for å vurdere behovet for å gjennomføre besøksforvaltningstiltak i et verneområde.

Figur 1. Forholdet mellom sensitivitet, påvirkning/ ferdsel og sårbarhet. Kilde: (Hagen , et al., 2019)

Mange områder i Lofotodden nasjonalpark kan oppleves som svært utilgjengelige, og omfanget av ferdsel begrenser seg derfor. Andre områder er derimot betraktet som store naturattraksjoner for Lofoten, og blir eksponert for svært mye ferdsel. Det er gjort sårbarhetsvurderinger for flere lokaliteter i nasjonalparken, etter metodikken utarbeidet av Norsk Institutt for Naturforskning (NINA). Lokalitetene er valgt ut med bakgrunn i omfang av ferdsel og bruk (Kvalshaug, Sårbarhetsvurdering - Ryten og Kvalvika i Lofotodden nasjonalpark, 2021; Kvalshaug, Sårbarhetsvurdering - Bunesfjorden i Lofotodden nasjonalpark, 2021).

Figur 2. Eksempel på registrering av sensitive enheter av vegetasjon på stier i områder Ryten og Kvalvika.

2.1.1 Vegetasjon og landskap

I en landskapstypekartlegging gjennomført i regi av Nordland Fylkeskommune er Lofotodden nasjonalpark gitt svært store landskapsverdier (Fylkesmannen i Nordland, 2014). Landskapet i Lofotodden domineres av smale, høye tinderekker med små strandflater omgitt av åpne havområder, et naturfenomen som er sjeldent i global sammenheng.

Til tross for næringsfattig berggrunn, er det flere områder med interessant botanikk. Spesielt langs strandflatene eller i rasmark, hvor man finner en mer artsrik botanikk med mer kalkkrevende arter. Semi-naturlig eng (fig. 3) er en rødlistet naturtype med mange sjeldne arter knyttet til seg. Særlig i de nordlige delene av nasjonalparken som fremdeles brukes som utmarksbeite, finner vi et stort mangfold av planter. En annen rødlistet naturtype er sanddynemark (fig. 3). Vi finner store sanddynesystemer på Bunessanden, Horseid og Kvalvika, hvor kombinasjonen av skjellsandavsetninger og beitebruk gir områder som botanisk sett er svært interessante. På Bunessanden er det gjort funn av flere rødlistede beitemarksopper knyttet til kulturmarkseng. Beitebruk og skjøtsel er avgjørende for å hindre gjengroing og tap av biologisk mangfold.

Figur 3. Semi-naturlig eng som går over til sanddynemark på Kvalvika. Landskapet er formet gjennom tradisjonell, ekstensiv hevd over lang tid, betinget av slått og beite. Foto: Kim Abel/ SNO

Flere lokaliteter har utfordringer med omfattende slitasjeskader som følge av ferdsel langs stier og på leirplasser. Den største utfordringen er knyttet til fuktige områder (blauthøl og myrområder), sanddynemark med skrint vegetasjonsdekke og bratte skråninger med ustabil substrat. Men på enkelte lokaliteter bærer selv mer robuste vegetasjonstyper preg av mye slitasje på grunn av ferdsel og vannerosjon. Besøkende som bygger egne varder bidrar også til noe slitasje.

Ryten og Kvalvika

Lokaliteten med desidert størst slitasje er stiene tilknyttet Ryten og Kvalvika (fig. 2). Hovedutfordringen er at stiene er lagt i fuktige områder som har dårlig slitestyrke, og det danner seg derfor breie stier eller flere parallelle stier som forgreiner seg ut i landskapet (fig. 4). I hellende terreng fanges regnskyll opp i stiene, og fører til utvasking av masser. I de tørrere områdene er spesielt bratte skråninger med ustabil substrat utsatt for slitasje. På utkikkspunktet Ryten er vegetasjonsdekket helt nedslitt. Ferdselen her er knyttet til et spesielt fotopunkt: en særegen stein med utsikt ned mot Kvalvika.

Figur 4. Flere parallelle stier som forgreiner seg ut i landskapet på vei opp mot Ryten. Foto: Kim Abel/ SNO.

Lokaliteten Kvalvika er NiN²-kartlagt som sanddynemark og semi-naturlig eng, og registrert som prioritert naturtype *Sanddyne* og gitt verdien «*viktig*», med følgende begrunnelse: «*Sørvestre del av Kvalvika er et topografisk interessant og variert sanddyneområdet og har i tillegg en velformet, representativ rullesteinstrand. Denne delen har klar botanisk verdi. Nordøstre del er mer påvirket og inngår som en viktig del av et gammelt kulturlandskap.*» Området beskrives som middels artsrikt, og av arter registrert trekkes det frem gulsildre, bakksøte (nært truet, NT), svartstarr, bjørnebrodd, skogsiv, flekkmure, rynkevier, dunhavre, fjellfrøstjerne, trillingsiv, hårstarr, rødsildre og fjellhvitkurle.

Kvalvika er en attraktiv destinasjon for mange turgåere, og særlig utsatt for spredt ferdsel. Det er et nettverk av stier i ferdselslokaliteten. Ferdsel på Kvalvika er knyttet til dagsturer, overnattingsturer med telt og andre aktiviteter (bålbrenning, bading, soling og surfing). Lokaliteten bærer preg av naturlig erosjon (vær og hav) samt slitasje som følge av spredt ferdsel, etablering av leirplasser og bålbrenning. Sanddominerte områder er sensitive fordi de både har dårlig slitestyrke og dårlig evne til gjenvekst.

Bunessanden

Lokaliteten Bunessanden (fig. 5) er naturtypekartlagt som semi-naturlig eng i Bunesfjorden og på Einangen, før den går over i sanddynemark ned mot Bunessanden.

² Natur i Norge (NiN) er samfunnets felles verktøykasse for å beskrive natur på en sammenlignbar måte. NiN møter ulike sektors behov for et felles begrepsapparat, og håndterer naturvariasjon på alle skalaer og kan tilpasses mange formål (<https://www.artsdatabanken.no/NiN>).

Vegetasjonen bærer preg av tidligere tiders slått og husdyrbeite. Høsting av slåttemark på Vindstad ble gradvis avvirket på slutten av 1990-tallet, mens beitebruken rundt Bunesfjorden opphørte i 2006.

Figur 5. Rik og variert flora på Bunessanden. Foto: Kim Abel/ SNO.

I Trolldalen-Helvetestinden ligger er en prioritert naturtype med verdi «svært viktig». Området representerer et sjeldent godt utviklet sanddyne-landskap. Dalbunnen og fjellsidene omkring sandstranden Bunessanden er sterkt påvirket av sandflukt. Store sandmengder er akkumulert, og deponeres stadig i fjellområdene rundt, særlig oppover Einangen og videre mot Trolldalen og Trollhovudet. Den stadige endringen i substratet og påleiring av mineralrik sand, samt fjellformasjoner med blankskurte sva, gir grunnlag for en rik og variert flora.

I skråningen ned til Bunessanden er det registrert omfattende slitasje. Vegetasjonsdekket er skrint og substratet består i all hovedsak av skredmateriale dekket av et tykt lag med vindavsetninger av sand. Området er svært sårbart for ferdsel da det ligger svært eksponert til og har dårlig gjenvekst-evne. Utfordringen er i all hovedsak knyttet til spredt ferdsel, etablering av leirplasser og bålbrekking.

Andre lokaliteter

Flere områder i nasjonalparken er også utsatt for høyt besøkstrykk og slitasje fra ferdsel, herunder områdene Helvetestinden, Tindstinden, Horseid, Ågdalen, Mulstøa og stien til Munkebu. Det er planlagt å gjennomføre sårbarhetsvurdering på flere av overnevnte lokaliteter.

Commented [ME1]: Er dette en prioritert naturtype?

2.1.2 Dyre- og fugleliv

Lofotodden er et viktig hekke- og leveområde for sjøfugl og flere rovfuglarter. Sjøfuglområdene er i all hovedsak i mer utilgjengelige områder på yttersida av nasjonalparken, og er ikke utsatt for forstyrrelser fra menneskelig aktivitet.

Kongeørn og havørn har flere kjente hekkeområder på yttersida av Moskenesøya. Andre rovfuglarter som er observert i eller i randsonen til nasjonalparken er vandrefalk, jaktfalk (NT), tårnfalk, dvergfalk, fjellvåk og jordugle.

Strand og strandberg er viktige hekke- og rasteområder for flere sjøfuglarter. På Kvalvika og Bunessanda ble det i forbindelse med en kartlegging registrert 17 fuglearter med aktiviteter tilknyttet hekking, fordelt på vade-, måke-, alke-, ande-, og spurvfugl, hvorav flere er rødlistede. Dette inkluderer teist (sårbar, VU), fiskemåke (nært truet, NT), makrellterne (sterkt truet, EN), tyvjo (NT), gråmåke og tjeld (de to sistnevnte er ventet rødlistet i ny rødliste som skal publiseres i løpet av 2021).

Commented [ME2]: oppdater

I høyereliggende områder hekker fjellrype (NT), lirype (NT), heilo, smålom og flere spurvfuglarter som blåstrupe (NT), steinskvett, ringtrost, heipiplerke, bergirisk (NT), gjøk (NT) og ravn.

Mange arter er spesielt sårbare for forstyrrelser og andre påvirkningsfaktorer (vedlegg 5). Dette kan ha sammenheng med reirplassering og skyhet, men også andre biologiske faktorer som lav reproduksjon. Rovfugl, lommer, sjøfugler og våtmarksfugler er fuglegrupper som kan være sårbare for påvirkning.

Mange rovfuglarter starter hekkeforberedelsene allerede i februar – mars, noe som gjør at den sårbare sesongen blir betydelig lengre enn for andre fuglegrupper. Rovfugl hekker gjerne mer utilgjengelig, i bratte fjellhyller eller elvedaler, og vil være mer beskyttet mot forstyrrelser enn bakkehekkende fugl. For kongeørn er det derimot i undersøkelser vist at den kan reagere på forstyrrelser (f.eks. turgåere) allerede på 1500 meters hold.

Ferdselen på våren og sommeren kan potensielt være [til forstyrrelseforstyrrende](#) for bakkehekkende fugl. Det vil være spesielt uheldig dersom rugende fugl skremmes av reiret i perioder med kaldt og dårlig vær. Det samme vil gjelde for ungeperioden før ungene er flygedyktige.

Hekke- og ungeperioden vil i stor grad være sammenfallende med perioder med mye ferdsel i Lofotodden nasjonalpark. Fiskemåken legger for eksempel ofte egg på bakken, og normalt etter 15. mai i Vest-Lofoten. Størst konfliktpotensiale vil være knyttet til menneskelig aktivitet på sandstrendene, hvor aktiviteten gjerne er en kombinasjon av spredt ferdsel, støy fra leirplasser, bruk av drone og slipp av hund i båndtvangperioden.

Figur 6. Smålom ved reir på Einangsvatnet i randsonen av nasjonalparken. Stien til Ryten ligger tett inntil innsjøen. Smålom er følsom for forstyrrelser i rugeperioden, og forlater lett reiret. Reiret er alltid plassert nær vannkanten fordi fuglene skyver seg på og ned av reirgropa, da den ikke kan gå på land. Foto: Martin Eggen, 24. mai 2021.

Smålom (fig. 6) hekker i flere mindre innsjøer og dammer som er nært stier med mye ferdsel, og vil gå av reiret ved mye forstyrrelser. I kartleggingen i 2021 ble det observert at smålom ved Forsvatnet gikk av reiret ved forstyrrelser på 100 – 150 meters avstand.

Besøkende som ønsker å bruke drone i nasjonalparken er en stor utfordring. Droner har lang rekkevidde, og kan ha en negativ påvirkning på fugl som hekker i mer utilgjengelige områder som berghyller ut mot storhavet. Territoriell fugl kan i verste fall oppleve drone som en trussel, og tenkes å gå til angrep på dronen.

I randsonen til nasjonalparken er det flere krykkjekolonier (EN) (Å, Litlandstabben, Tind og Moskenesvågen). Litlandstabben på Å, hvor E10 slutter, er en populær attraksjon og et utkikkspunkt hvor man ser de sørlige fjellene i nasjonalparken, samt Mosken, Værøy og Vestfjorden. Ved Litlandstabben hekker både krykkje, teist, andre måsefugler og toppskarv. Hekkekolonien kan være utsatt for menneskelige forstyrrelser, for eksempel bruk av drone.

2.2 Landbruk

Den nordlige delen av Lofotodden nasjonalpark er en del av et større beiteområde for landbruket på Fredvang og Krystad. Ifølge verneplanen for Lofotodden nasjonalpark (2014) var det fire beitebrukere, og til sammen 1 800 søyer og lam på Fredvang og Krystad i 2014. I 2021 er antallet redusert til to beitebrukere og omkring 100 - 150 vinterfødte sau. Områdene i nord har stor verdi for landbruksnæringen på grunn av milde vintre og god beitekvalitet. I Moskenes kommune er det i dag ikke beitedyr, med unntak av noen få sau og høylandsfe som beiter på Rostad.

På Vindstad er det etablert et beitelag, og det er et ønske om å starte med beitedyr for å holde kulturlandskapet på Vindstad og i Bunesfjorden i hevd. Området Reinefjorden er

beitekartlagt av Norsk Institutt for Bioøkonomi (NIBIO) og er vurdert til å ha svært god beitekvalitet (Haugen, 2019).

Figur 7. Lam på utmarksbeite i Kvalvika. Foto: Ragnhild Mjaaseth

Hovedutfordringen for beitenæringa i Flakstad er knyttet til ferdsel og forstyrrelser i beiteområder, og spesielt hundeeiere som ikke holder hunden i bånd. Hund som jager sau kan i verste fall få fatale konsekvenser for sauene; hvor de jages til de blir «sprengt», får bittskader eller blir jagd på havet. Med for mye forstyrrelser kan man risikere at lam og mor skilles, eller at beitedyr til slutt unnviker det som normalt hadde vært attraktive utmarksbeiter.

For Flakstad kommune er det vedtatt kommunale bestemmelser om utvidelse av den generelle båndtvangperioden. I Forskrift om hold av hund, Flakstad kommune § 4 bokstav a) står det at: «Med hensyn på husdyr som beiter skal hunder holdes i bånd i tidsrommet 21. august til 15. november, i områder hvor det forekommer beite. Hunder skal til enhver tid holdes i bånd i områder hvor husdyr er på beite. [...]»

2.3 Kulturminner

I rapporten *Kulturminner i Lofotodden nasjonalpark* (Storvik, 2013) gis det en oversikt over kjente automatisk fredede kulturminner i Lofotodden nasjonalpark og i rapporten *Regional kulturminneplan for Lofoten* (Nordland Fylkeskommune, 2008) presenteres nasjonalt og regionalt viktige kulturminner. Kulturminner kan ha ulike vernestatus. Alle

kulturminner eldre enn 1537 er automatisk fredet og har direkte vern etter kulturminneloven.

Rundt Lofotodden er det spor etter menneskers virke over en tidsperiode på 6 000 år. Området er rikt på kulturminner, og landskapet er preget av menneskelig bruk over flere tusen år, gjennom skjøtsel, beitebruk og jordbruk. Det er registrert flere kulturminner knyttet til ulike tidsperioder, blant annet bosetninger så langt tilbake som til steinalderen. Flere hustuffer og strandvollgraver er synlige uten markering eller rekonstruksjon.

Det er også registrert samiske kulturminner i nasjonalparken. Samisk bosetning i Lofoten er underkommunisert, men er synlig blant annet gjennom stedsnavn. Stedsnavnet Refsvika har sitt opphav fra det samiske ordet «*reafca*», som betyr «stor, flat fjære med leirbunn» (Storvik, 2013).

Nasjonalparken har også nyere tids kulturminner. I flere steder på «*yttersida*» var det bosetninger helt opp mot 1950-tallet, og spor finnes i form av hus, hustuffer, hager, steingjerder, veier, stø og havneanlegg. Lofotodden nasjonalpark har samlet sett stor tidsdybde og områder med svært høy kulturhistorisk verdi.

2.3.1 Hulemaleriene i Kollhellaren og Bukkhammarhula

Spesielt stor verdi er det knyttet til hulemaleriene i Kollhellaren (fig. 8) og Bukkhammarhula (id. 17852). Førstnevnte er en av de største hulene i landet med malerier. Kollhellaren er en ca. 200 meter dyp, korsformet kysthule med mer enn 30 okermalte menneskefigurer fordelt på tre figurfelt, ett felt i hver korsarm. Hulemaleriene er ca. 3 000 år gamle, og er ekstremt sårbare for ytre påvirkning, og spesielt menneskelig påvirkning. Det er derfor viktig å beskytte de sårbare maleriene i hulen.

Figur 8. Kollhellaren er en brenningsgrotte, det vil si en grotte dannet i tidevannsbeltet ved at brenninger eller bølger over lengre tid har slått inn i hulrom. Høyde på huleåpninga er minst 35 meter, og hulens hele lengde er 200 meter. Foto: Ole-Jakob Kvalshaug.

For Kollhellaren har Nordland Fylkeskommune i brev datert 7. oktober 1994 vedtatt et ferdselsforbud for hula. Med hjemmel i kulturminnelovens § 6 om sikringszone og § 3 om forbud mot inngrep i automatisk fredet kulturminne har kulturminnemyndigheten innført et forbud mot opphold i hulen uten spesiell tillatelse. I samarbeid med Moskenes kommune er det etablert en autoriseringsordning for organisert ferdsel i Kollhellaren, og i dag har to aktivitetsleverandører i kommunen autorisering for å drive med organisert ferdsel hit. Totalt antall besøkende var de to siste årene på 385 gjester i 2019 og 178 gjester i 2020.

Ut ifra slitasje på stien som går fra Refsvika og til hula, kan det se ut til at omfanget av ferdsel er noe større enn det de registrerte besøkene tilsier. Det er ikke kartlagt hvor mye aktivitet som foregår i hula ut over autorisert guiding.

2.3.2 Kvalvika – Bosetning og aktivitetsområde

På Kvalvika er det registrert et bosetningsområde (id. 261012) med flere hustuffer og andre strukturer, med trolig datering til middelalder og nyere tid. De kjente strukturene ligger i den vegetasjonsdekte øvre delen av Kvalvika, og er ikke vurdert som truet. Det er imidlertid påvist omfattende erosjonsskader på den delen av lokaliteten som ligger på Rørholmen nederst i Kvalvika.

Flyfoto og foto tatt av besøkende til ulike tider viser at det meste av dette platået tidligere var gressbevokst, men at det i løpet av de siste 15 årene har vært en betydelig og rask erosjon. Etter all sannsynlighet er bare en brøkdel av bosetningsområdets antatte opprinnelige utstrekning fortsatt bevart.

Selv om klimaendringer, vær og vind utgjør den største trusselen mot lokaliteten, innebærer også den store mengden besøkende en fare for det som er bevart av dette bosetningsområdet. Blant annet brukes de få gressbevokste områdene på Rørholmen som teltplass. Kulturminnemyndighetene har på bakgrunn av dette gjennomført en arkeologisk utgravning for å sikre strukturer og innsamling av gjenstandsmateriale fra kulturminnelokaliteten. Utgravningen ble gjort høsten 2021, og det ble gjort flere interessante funn (rapporten fra utgravningen er ennå ikke publisert).

2.4 Besøkende

Sommeren 2019 ble det gjennomført en brukerundersøkelse for Lofotodden nasjonalpark. Det ble plassert ut ti svarkasser på stier i de mest brukte startpunktene, samt i to turisthytter, hvor besøkende kunne fylle ut et spørreskjema. I etterkant ble det sendt ut en oppfølgende spørreundersøkelse på e-post. Det ble utarbeidet en rapport som oppsummerte resultatene fra spørreundersøkelsen (Oslo Economics, 2020). Lofoten Friluftsråd har over flere år satt ut ferdselstellere i området, og man har således et godt tallgrunnlag for ferdsel i, og i randsonen av, nasjonalparken.

Figur 9. Tre besøkende som svarer på brukerundersøkelsen ved en svarkasse ved hurtigbåtanløpet i Kjerkfjorden. Foto. Ole-Jakob Kvalshaug

Lofotodden nasjonalpark har et høyt antall besøkende, og en svært høy andel av de besøkende er utenlandske besøkende (78 prosent). Sammenlignet med andre nasjonalparker er utlendingsandelen svært høy. Til sammen ble 68 nasjonaliteter registrert i brukerundersøkelsen, og 51 prosent av de utenlandske respondentene kom fra enten Tyskland, Sverige eller Frankrike. Det viktig å påpeke at brukerundersøkelsen ble gjennomført i 2019, før pandemien, og at fordelingen av besøkende trolig har vært annerledes i 2020 og 2021.

En svært høy andel av de besøkende var førstegangsbesøkende (81 prosent) i nasjonalparken. At det er en høy andel førstegangsbesøkende i Lofotodden må ses i sammenheng med at mange av de besøkende normalt er utenlandske turister eller tilreisende nordmenn. Når det gjelder friluftslivserfaring tiltrekker nasjonalparken seg besøkende med svært ulik grad av erfaring, og sammenlignet med andre nasjonalparker har Lofotodden en besøksgruppe som er relativt lite turvant.

Sammenlignet med andre nasjonalparker har Lofotodden en ung besøksgruppe. I brukerundersøkelsen var gjennomsnittsalderen på respondentene 36,9 år. I lignende brukerundersøkelser i andre verneområder i Norge har gjennomsnittsalderen ligget på mellom 44 - 47 år. Det er en tilnærmet lik andel menn (48 prosent) og kvinner (52 prosent) blant de besøkende.

Majoriteten av de besøkende oppga at de overnattet i eller i nærheten av Lofotodden nasjonalpark da de besøkte området i 2019 (88 prosent). Den vanligste overnattingsformen er å sove i telt eller under åpen himmel. Sammenlignet med andre verneområder oppga en forholdsvis høy andel at de benyttet Airbnb i forbindelse med besøket (10 prosent).

Som nasjonalpark har Lofotodden en særegen utfordring med den store turistmengden som besøker området, og den store andelen utenlandske turister. I brukerundersøkelsen fremgikk det at en lav prosentandel kjente til at Lofotodden var vernet som nasjonalpark (47 prosent). Kjennskapet til verneregler var dermed også lav. Det er ikke spesielt overraskende funn med tanke på at nasjonalparken i 2019 var nyetablert, og at mange av de besøkende ikke var fra Norge.

2.4.1 Fotturer i fjellet

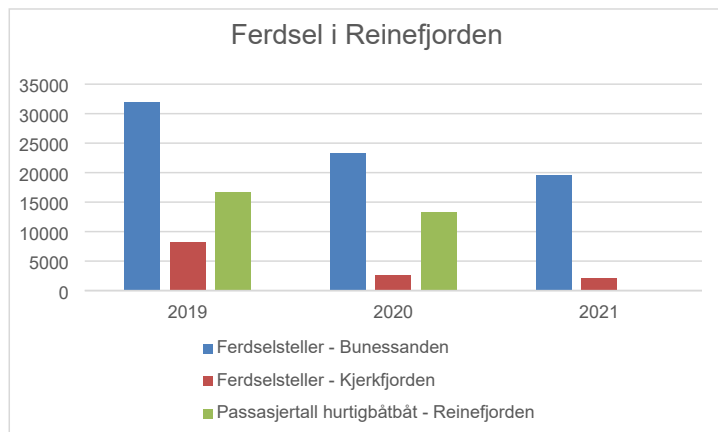
De viktigste driverne for å velge Lofoten som reisemål er uberørt og ren natur, stillhet og naturfenomen som midnattssol og nordlys (Antonsen & Enger, 2020). I brukerundersøkelsen var respondentenes to viktigste motiver for å besøke Lofotodden nasjonalpark; å oppleve spesiell natur, og de mange toppturmulighetene.

Figur 10. Oversiktskart over Fredvang og de to stiene til Ryten og Kvalvika. Kartet viser også totalt antall passeringer registrert av ferdselstellerne på de to stiene i perioden 2019 – 2021. De fleste besøkende går samme stinett inn og ut, så antall passeringer kan deles på to for å få antall personer. Illustrasjon: Ida Christensen.

Enkelte turmål peker seg spesielt ut med høye besøkstall, basert på ferdselstillinger og synlig slitasje på stier. Ryten og Kvalvika er blant Lofotens mest besøkte turmål (fig. 10). I brukerundersøkelsen ble 60 prosent av de utfylte svarskjemaene samlet inn ved svarkassene på stier til Kvalvika og Ryten.

Fra Reine kan besøkende ta hurtigbåt inn Reinefjorden, og til de to anløpene Kjerkfjorden og Vindstad. Fra Vindstad går det en populær sti til Bunessanden og Helvetestinden. Fra Kjerkfjorden går det en mye brukt sti til Horseid og videre til Selfjorden. Hurtigbåten er et populært tilbud for besøkende, og har flere daglige avganger i sommersesongen. Charterturisme i tillegg til det fylkeskommunale kollektivtilbudet kan bidra til å øke besøkstrykket i Reinefjorden.

Figur 11. Antall passeringer registrert av ferdselstillerne i Bunesfjorden og Kjerkfjorden, samt passasjertall på hurtigbåten i Reinefjorden. Hurtigbåten har to faste anløp, Vindstad og Kjerkfjorden. Det finnes ikke tall på hvilket anløp passasjerene har gått av på. Kilde: Lofoten Friluftsråd og Nordland Fylkeskommune

Områdene Mulstøa, Stokkvika og Fuglehuk har ikke det samme besøkstrykket, men er også populære turmål.

På Tindstinden har omfanget av slitasje økt de siste årene. Ferdselstilling på stien til Tindstinden, 2021 viste 8 740 passeringer. Fra Sørvågen går det en sti inn til turlagshytten Munkebu. Fra Munkebu er det mulig å bestige flere fjell, blant annet det høyeste fjellet i Lofotodden nasjonalpark, Hermannsdalstinden (1029 moh.). Fra Å er den mest populære turen rundt Ågvatnet, men mange går også til Stokkvika eller opp til Andstabben.

Sherpatrappa til Reinebringen ble ferdigstilt av Moskenes kommune i 2021, og er rustet til å tåle et høyt besøkstrykk. Det ble registrert 182 803 passeringer på ferdselstilleren i 2021. Reinebringen er et turmål som gir besøkende en god nasjonalparkopplevelse uten at de nødvendigvis besøker nasjonalparken.

2.4.2 Populære sandstrender

Lofoten er kjent for sine mange kritthvite sandstrender omkranset av høye fjell og fjorder. Beliggenheten på yttersida, men gode muligheter for å se midnattsol på sommeren og nordlyset på vinterstid, gjør at strendene er attraktive for rekreasjon og overnatting med telt. Det er spesielt tre strender i Lofotodden nasjonalpark som kan trekkes frem i denne sammenheng, Kvalvika, Bunesanden og Horseid.

Sammenlignet med andre populære sandstrender i Lofoten, som Uttakleiv, Haukeland og Rambergstranda, er strendene i Lofotodden nasjonalpark mer utilgjengelige, og kan ikke nås med bil. Besøkende må legge ut på fottur, eller kombinasjonen båttur og fottur, for å nå strendene. Opplevelsen av å kunne besøke en litt mer «utilgjengelig» og

avsidessliggende strand er en viktig faktor for hvorfor disse tre strendene i nasjonalparken er så attraktive for de besøkende.

Spesielt strendene Kvalvika og Buessanden har høye besøkstall, og er populær både som dagstur og for overnatting. På de fineste sommerkveldene er det observert opp mot 50 telt på Kvalvika. Mange kombinerer gjerne fjelltur og strandbesøk, Ryten – Kvalvika eller Helvetestinden – Buessanden.

Figur 12. En sommerkveld på Kvalvika. Foto: Hennie Engedal Lindøe.

De høye besøkstallene på strendene gir forvaltningsmessige utfordringer når det gjelder søppelhåndtering, toalettavfall, bålbrenning og slitasje på vegetasjon. Det ble på 90-tallet satt opp en utedo med enkel standard på Buessanden. Utedoen står noe ubeleilig til, og holder på å forfalle. På Kvalvika ble det laget en utedo i steinura i forbindelse med bua som ble bygd i regi av filmen *Nordfor sola*³ fra 2012. Denne utedoen ligger godt gjemt, og det er lite informasjon om hvor den ligger.

I tillegg til at toalettavfall virker skjemmende for besøkende, kan det være forbundet smittefare med toalettavfall i områder hvor besøkende også etablerer leir.

---

³ Dokumentarfilmen *Nordfor sola* (2012) handler om to unge men som overvintret på øde og isolert strand i ni måneder. Her bygde de sin egen hytte av drivved og annet materiale som de fant på stranda, samlet marint avfall og surfet.

2.4.3 Andre aktiviteter

2.4.3.1 Stisykling

Verneforskriften for Lofotodden nasjonalpark sier at sykling på barmark bare er tillatt på veier og stier. På to stier, fra Bunesfjorden til Bunesanden og fra Torsfjorden til Kvalvika, er det sykkelforbud. Det foregår noe stissykling til Ryten.

2.4.3.2 Jakt og fiske

De fleste innsjøene på Moskenesøya ligger utenfor nasjonalparken, og det foregår derfor i liten grad fritidsfiske i nasjonalparken. De få innsjøene som kan ha noe verdi som fiskevann, Ånstadvatnet, Hermannsdalsvatnet og Ågvatnet, er alle overbefolket av småfisk. Det er ikke åpnet for fiske i Åvassdraget (inkl. Ågvatnet), jf. den nye nasjonale forskriften om fiske etter anadrome laksefisk i vassdrag.

Det jaktes på rype og hare i begge kommunene. Det selges jaktkort i både Flakstad og Moskenes kommuner. Under verneplanarbeidet mente jeger- og fiskeforeningene i begge kommunene at rypebestanden var overbeskattet.

2.4.3.3 Ferdseil til sjøs

Moskenesøya er et populært område for ferdsel til sjøs. Fritidsfiske, fritidsbåter og kajakkpadling er populære aktiviteter. Dette er aktivitet som i all hovedsak foregår i randsonen, og som ikke påvirker verneverdiene i særlig grad.

2.4.3.4 Vinterferdsel

Kystklimaet i Vest-Lofoten gjør at det bare i kortere perioder legger seg et godt snølag i områdene, og barmarksperioden kan derfor være lang. Topografien i nasjonalparkens nordlige del (Flakstad kommune) er «snill», og mange stier går i terreng på under 30 graders helning. Noen fjell er derfor tilgjengelige for ferdsel til fots store deler av året, også på frossen mark og ved mindre snøfall.

Lofoten er et attraktivt randonee- og toppturreisemål på vinteren, men dette omfatter i liten grad Lofotodden nasjonalpark. Ved store snøfall er Ryten et populært og trygt toppturfjell, og brukes mye av både besøkende og lokalbefolkning. Sør i nasjonalparken (Moskenes kommune) er det i all hovedsak lokalbefolkningen som går på topptur i fjellene.

Ferdsel med truger og med fjellski foregår også i noen grad.

2.4.3.5 Klatring

Tradisjonell fjellklatring i, eller i randsonen av, Lofotodden nasjonalpark foregår i all hovedsak som tinderangling eller «eventyrklatring». Det er beskrevet flere krevende ruter i litteratur for fjellklatring i Lofoten (Craggs & Enevold, 2017).

For buldring (klatring uten tau) er det beskrevet noen ruter blant annet på Bunesanden (Paulsson, 2016).

2.4.4 Buer og hytter for besøkende

Det er flere åpne buer og krypinn i nasjonalparken, samt hytter i randsonen som besøkende kan leie (tab. 1).

Figur 13. Bua i Kvalvika er et populært turmål for besøkende. Hakuna matata står det over inngangspartiet. Foto: Ole-Jakob Kvalshaug.

Tabell 1. Oversikt over buer og hytter for besøkende.

Sted	Type og eier	Åpen/ låst	Merknad
Ågdalen	Gapahuk, Moskenes Jeger- og Fiskeforening	Åpen	
Munkebu	Hytte, Lofoten Turlag	Låst, utleie	Utenfor nasjonalparken
Hermannsdalen	Bu/naust	Åpen	
Markvatnet	Bu	Åpen	Utenfor nasjonalparken
Selfjord	Hytte, Lofoten turlag	Låst, utleie	Utenfor nasjonalparken
Kvalvika	Bu	Åpen	
Fredvanghytta	Hytte, Samstræv Grendelag	Låst, utleie	Utenfor nasjonalparken
Stokkvika	Bu/naust, Lofoten Turlag	Åpen	
Litlberget	Tilsynsbu, beitelaget	Låst	

2.4.5 Sikkerhet i fjellet

Statistikk fra Hovedredningsentralen Nord-Norge viser en markant økning i redningsaksjoner i kommunene Flakstad og Moskenes fra og med 2018 (tab. 2). Statistikken viser bare aksjoner hvor redningshelikopteret er involvert, og ikke aksjoner som er løst av frivillige redningsorganisasjoner eller helsevesen. Økningen i redningsaksjoner kan trolig ses i sammenheng med økende besøkstall for Lofoten, samt en økende interesse for naturbaserte opplevelser.

Tabell 2. Antall redningsaksjoner og luftambulansoppdrag med redningshelikopter utenfor vei i Moskenes og Flakstad kommuner. Det var en markant økning i redningsoppdrag fra og med 2018. Kilde: Hovedredningsentralen Nord-Norge. *Tall for 2021 fram til 24.9.21.

År	Moskenes	Flakstad
2015	2	1
2016	0	0
2017	1	1
2018	21	14
2019	12	8
2020	14	7
2021*	9	4

Mange av redningsaksjonene har skjedd i, eller i randsonen av, nasjonalparken. Brukerundersøkelsen for Lofotodden nasjonalpark i 2019 bekreftet at en stor andel av de besøkende i nasjonalparken er lite turvant.

2.4.6 Besøksmengdens påvirkning på friluftslivet

I brukerundersøkelsen oppga 14 prosent av respondentene at de hadde negative opplevelser med andre besøkende da de besøkte nasjonalparken. Sammenlignet med funn fra brukerundersøkelser i andre nasjonalparker, er dette tallet høyt. Svarandelen fra andre nasjonalparker (Lyngsalpene, Lomsdal-Visten, Møysalen, Stølsheimen og Børgefjell) har ligget mellom null og fire prosent.

Det var spesielt tre forhold som gikk igjen når respondentene i Lofotodden ble spurt om hva de reagerte negativt på: (1) drone, (2) søppel og toalettavfall og (3) støy fra andre besøkende. Den høye andelen med negative reaksjoner på andre besøkende kan være en indikasjon på at den totale besøksmengden begynner å nå et smertepunkt.

En høy andel av de lokalt bosatte som deltok på brukerundersøkelsen, rapporterte om at presset på deler av stinettet har blitt altfor stort, samt at det er for mye søppel i og rundt nasjonalparken. Med et stort besøkstrykk, samt en besøksgruppe som har ulikt syn på tilretteleggingsgrad, er det krevende å balansere brukerønsker og ivaretagelse av verneverdier. Det kan imidlertid synes å være et behov for å dempe press på verneverdier ved de mest populære innfallsportene gjennom fysiske tilretteleggingstiltak og målrettet informasjonsgivning.

2.5 Reiselivet

Reiselivet i Lofotodden nasjonalpark påvirkes i stor grad av reiselivet i regionen Lofoten og Nordland fylke. Det er utarbeidet flere ulike regionale strategier for Nordland og Lofoten som tar utgangspunkt i reiseliv og besøksforvaltning. Dokumentene sier noe om den generelle utviklingen til reiselivet i Lofoten, og hvilke målsetninger og tiltak som er viktige for å utvikle Lofoten videre som et reisemål.

Nordland Fylkeskommune lanserte i 2017 sin «Strategi for reiseliv- og opplevelsesnæringer i Nordland 2017 – 2021». Under tittelen «opplevelser langs verdens vakreste kyst» skal det jobbes for bærekraftige reiselivsbedrifter og lokalsamfunn gjennom samarbeid og nyskaping. Visjonen for reiselivsstrategien er «*Mat, kultur og natur! Nordland skal levere opplevelser i verdensklasse.*» Det legges spesielt vekt på fire satsingsområder:

1. Utvikling av fellesgoder og finansieringsløsning. Gjennomføring av pilotprosjekt på besøksforvaltning i bl.a. Lofoten.
2. Utvikling og etablering av et innovasjonssystem for opplevelsesbasert reiseliv.
3. Marked, kommunikasjon og distribusjon; Videreutvikling av «NordNorsk Reiseliv»
4. Utvikle og markedsføre fylkeskommunens samferdselsløsninger som reiselivsprodukt.

Lofotrådet har utarbeidet «Strategiplan, Lofoten som reisemål 2017 – 2022». Strategien har som mål å sikre en god utvikling av reiselivsnæringen i tråd med stedets egenart. Sesongutviklingen skal styrkes, ferdsel skal i større grad kanaliseres, det skal jobbes frem finansieringsløsninger for fellesgoder, samferdsel skal styrkes og reiselivet skal i større grad velge sitt marked.

Destination Lofoten utarbeidet «Handlingsplan for bærekraftig reisemålsutvikling i Lofoten» som ble vedtatt i samtlige kommuner i Lofoten i 2018. Handlingsplanen bygger på de ti prinsippene for bærekraft i reiselivet og ble utarbeidet for å kvalifisere Lofoten som et bærekraftig reisemål innen 2020. Handlingsplanens overordnede mål var å:

«Skape en bærekraftig reiselivsutvikling hvor reiseliv og kommuner samarbeider om å sikre at Lofoten for alltid vil være verdens vakreste øyrike for både besøkende og lokalsamfunn!»

At alle som besøker Lofoten skal møte et ekte Lofoten med ren natur, berikende opplevelser og levende lokalsamfunn!»

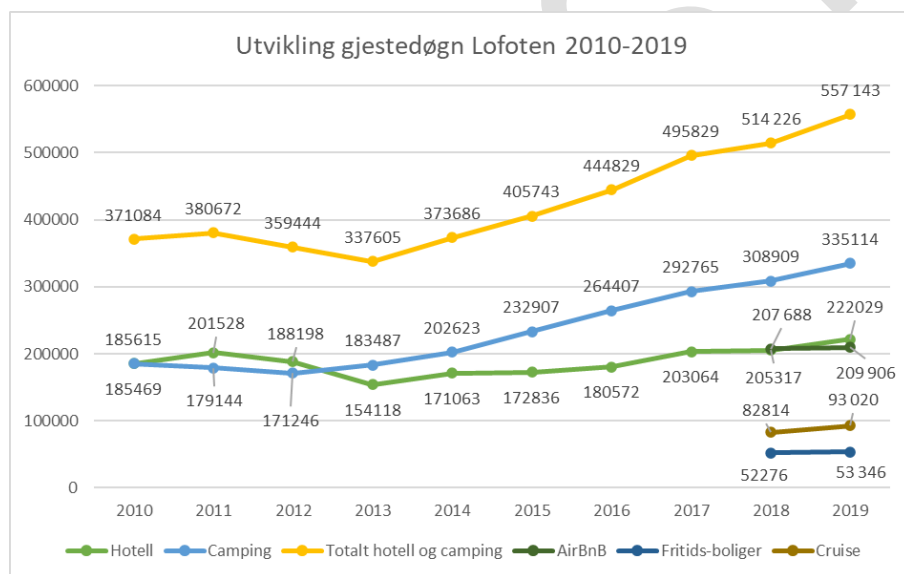
Merket for bærekraftig reiseliv ble tildelt Lofoten i 2020. Denne merkevareordningen forvaltes av Destination Lofoten og skal resertifiseres hvert tredje år. Merkeordningen er et verktøy for strategisk planlegging, iverksetting og måling av arbeidet med bærekraftig reiselivsutvikling over tid. Merkeordningen bygger på internasjonale standarder for hvordan et reisemål kan sikre bedre grep om egen retning og utvikling i et samspill

mellom reiseliv, kommune og lokalsamfunn. Ordningen bygger på de ti prinsippene om bærekraftig i reiselivet.⁴

Lofoten - De grønne øyene 2030 er et samarbeidsprosjekt som skal utvikle Lofoten til å bli et lavutslippssamfunn. Bak prosjektet står Lofotkraft, Lofotrådet og Destination Lofoten. En sentral målsetning i prosjektet er å utvikle et mer klimavennlig og bærekraftig reiseliv i Lofoten. I dette ligger en rekke delmål om markedsføring, «riktig gjest på riktig sted til riktig tid», utnytting av lokale ressurser, redusering av klimafotavtrykket for reiseliv, høy verdiskapning innenfor naturens og samfunnets tålegrense.

2.5.1 Reiselivet i Lofoten

Lofoten har utviklet seg fra å være et reisemål som inngikk i en rundreise i Nord-Norge til å posisjonere seg som en destinasjon for baseferie, og er i dag et av Norges sterkeste merkenavn, både som geografisk sted og som reisemål (Destination Lofoten, 2018).

Figur 14 Utvikling av antall gjestedøgn i Lofoten 2010-2019. Kilder: SSB, Statistikknett.no, Vågan havnevesen, Destination Lofoten (Antonsen K. , 2020).

I 2019 var det registrert og beregnet om lag 1 million gjestedøgn i Lofoten. Beregningen inkluderte ca. 222 000 gjestedøgn registrert på hotell, 335 000 registrert på camping, 93 000 cruisepassasjerer, 210 000 gjester på AirBnB og ca. 53 000 gjestedøgn på de ca. 2 300 fritidsboligene i Lofoten (Antonsen K. , 2020). Utviklingen i antall registrerte

⁴ <https://business.visitnorway.com/no/verktøy/merket-for-barekraftig-reisemal/om-merkeordningen/>

gjestedøgn har for hotell og camping økt fra ca. 371 000 til 557 000 gjestedøgn fra 2010 til 2019, noe som tilsvarer en økning på 33 prosent (fig. 14).

Opplevelsesturisme (adventure tourism) er den hurtigst voksende reiselivstrenden i verden.⁵ De besøkende ønsker i større grad natur, opplevelser, aktiviteter, kultur og matopplevelser. Lofoten er fremhevet som en destinasjon med høy attraksjonskraft, spesielt for segmentet som faller inn under opplevelsesturisme (Lofotrådet, 2017).

Figur 15. Et spesielt populært aktivitetstilbud er guidet kajakkttur på Reinefjorden. Foto: Ole-Jakob Kvalshaug

I de siste årene har man sett en sterk vekst i internasjonale gjestedøgn, og det ventes at antall besøkende vil øke betydelig i årene framover (Lofotrådet, 2017). Turisme har mange positive ringvirkninger for regionen, men man ser også utfordringer med økende besøkstall. Begrepet overturisme er noe som har festet seg i en rekke europeiske destinasjoner (f.eks. Barcelona og Venezia), og kan representere betydelige utfordringer for lokalbefolkningen og naturområdene (LoVe Utvikling, 2021).

Besøkstallene i Lofoten de senere år har åpnet for debatten om overturisme. Lofoten opplever ikke overturisme i tråd med «bokdefinisjonen» av ordet, men i høysesongen kan man på enkelte tidspunkt og steder oppleve det som ganske fullt. Undersøkelser viser også at de fleste besøkende i høysesongen opplever at det er god plass og få turister i regionen (Antonsen & Enger, 2020).

Det har de siste årene vært et økt søkelys på problematikk som slitasje i naturen, utfordring med parkering, trafiksikkerhet, sikkerhet i fjellet og renovasjon (søppel og

⁵ Adventure tourism et reiselivskonsept der turistene tilbys spesielle opplevelser, fortrinnsvis noe som er stedegent og ikke kan oppleves de fleste andre steder.

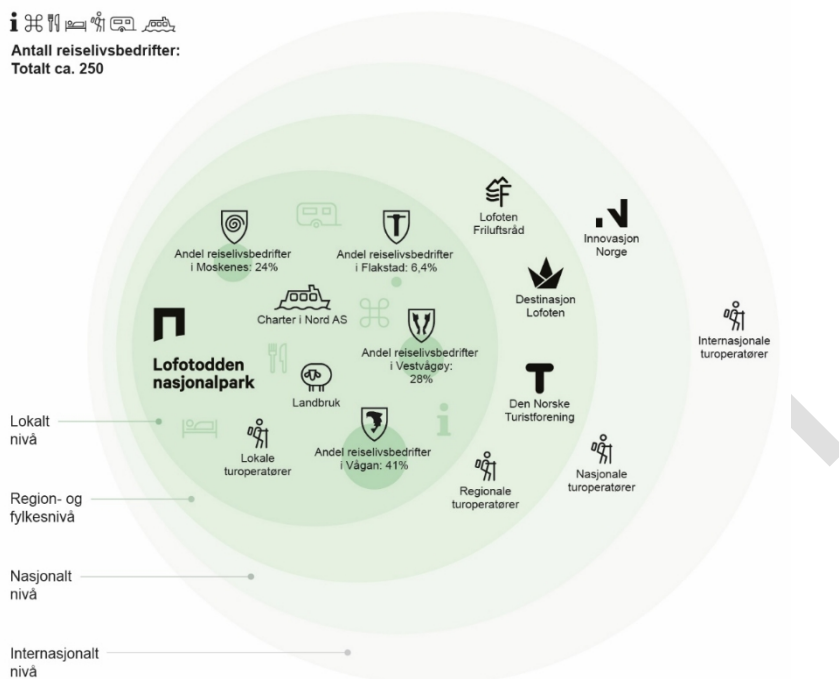
toalett). Årsakene til disse utfordringene er sammensatt, men bl.a. kan man peke på finansieringsutfordringer, liten tradisjon for besøksforvaltning, endring av besøkendes vaner og uklarheter rundt ansvarsfordeling. Ofte snakker man i reiselivet om dreiningen fra markedsføring til forvaltning – som henspiller på at forvaltning av turistdestinasjoner, lokalsamfunn og attraksjoner er blitt viktigere enn markedsføringen av dem. Det er liten tvil om at i tillegg til alle positive sider med reiseliv i Lofoten finnes det også betydelige utfordringer (LoVe Utvikling, 2021).

2.5.2 Reiselivet tilknyttet Lofotodden nasjonalpark

Det er totalt ca. 250 reiselivsbedrifter i regionen Lofoten (fig. 16). Det ble i 2020 gjort en reiselivsundersøkelse for Lofotodden nasjonalpark på oppdrag fra nasjonalparkstyret. Undersøkelsen var en kvantitativ undersøkelse som rettet seg mot reiselivsbedrifter i Lofoten (med unntak av Værøy og Røst). Det ble en relativt lav svarprosent med 38 svar blant de 200 bedriftene som fikk tilsendt spørreundersøkelsen. Nærheten til nasjonalparken spilte nok en viktig rolle for om bedriftene tok seg tid til å svare. Majoriteten av bedriftene i undersøkelsen oppgir at de tilbyr overnatting (36 prosent) eller guiding og opplevelser (25 prosent). En faktor som trolig spilte inn på den dårlige svarprosenten var koronapandemiens innvirkning på reiselivsbransjen.

2.5.2.1 Reiselivsbedriftenes forhold til Lofotodden nasjonalpark

De fleste reiselivsbedriftene i nasjonalparkens vertskommuner (Moskenes og Flakstad) har god kjennskap til Lofotodden nasjonalpark, mens en høy andel av bedrifter i Vestvågøy (69 prosent) og Vågan (56 prosent) oppgir at de har dårlig eller ingen kjennskap til nasjonalparken. Mange etterlyser bedre informasjon om nasjonalparken, spesielt på nasjonalparken hjemmeside, på sosiale medier, i brosjyrer eller som infotavler.

Figur 16. Kartlegging av reiselivsbedrifter i Lofoten (med unntak av Værøy og Røst). En stor andel av reiselivsbedriftene holder til i Vågan, mens Flakstad har færreste reiselivsbedrifter. Moskenes har en stor andel reiselivsbedrifter tatt i betraktning kommunens størrelse. I den innerste sirkelen har vi også tatt med aktører med næringsinteresser direkte knyttet til nasjonalparken. Dette gjelder landbruket, flere turoperatører og en fjordrute. Turoperatører som benytter Lofotodden Nasjonalpark finnes både regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Innovasjon Norge er også med da de markedsfører Lofoten, og ofte bruker bilder og film fra Lofotodden Nasjonalpark (LoVe Utvikling, 2021).

Reiselivsbedriftenes inntrykk av de besøkende er at svært få kjenner til den nye nasjonalparken i Lofoten. Selv om kjennskapen til Lofotodden nasjonalpark blant de besøkende ikke er så stor, er det enkelte naturattraksjoner i nasjonalparken som er etterspurt. Kvalvika, Ryten og Bunessanden fremstår som spesielt attraktive områder som folk kjenner til.

Mange reiselivsbedrifter oppgir at tilrettelegging og infrastruktur er viktig for deres reiselivsprodukt (63 prosent). Infrastrukturtiltak på innfallsporene, herunder parkering, toalett, avfallshåndtering og skilting, merking og tilrettelegging av stier anses som viktig. Leirplasser, servering og salg anses som mindre viktig.

Bare et fåtall av reiselivsbedriftene bruker i dag Lofotodden nasjonalpark i egen markedsføring (16 prosent), men en ganske høy andel anser nasjonalparken som viktig for deres reiselivsprodukt og markedsføring (53 prosent). Bedriftene som svarte på undersøkelsen er i all hovedsak positive til etablering av Lofotodden, og ønsker i større grad å bruke nasjonalparken i markedsføring og produktutvikling. Flere bedrifter etterlyser mer informasjon om nasjonalparken, som kan brukes til å informere og viderefremde tema som anses som viktige for Lofotodden nasjonalpark.

En liste over sentrale reiselivsbedrifter, overnatting, bespisning og aktivitetsleverandører i kommune Moskenes og Flakstad er vedlagt (vedlegg 3).

2.5.3 Organisert ferdsel i Lofotodden nasjonalpark

Organisert ferdsel defineres som ferdsel der en person, et lag, et firma, en skole eller lignende planlegger, koordinerer eller arrangerer en aktivitet for en gruppe deltagere, og det dreier seg om en aktivitet som gjentas og/eller er kunngjort eller markedsført på forhånd. I verneforskriften står følgende om organisert ferdsel:

«Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til organisert ferdsel som ikke kan skade naturmiljøet. Nærmere retningslinjer gis i forvaltningsplanen.»

Retningslinjene kan definere nærmere når organisert ferdsel er søknadspliktig, og kan også gi nærmere kjøregregler på hvordan organisert ferdsel skal foregå.

Opplevelsesturisme er en næring i vekst i Lofoten (Lofotrådet, 2017).

Aktivitetsleverandører tilbyr ulike aktiviteter og opplevelser som i mer eller mindre grad kan påvirke nasjonalparken. Kajakkpadling eller fisketurisme er en type aktivitet som kan gi besøkende en god nasjonalparkopplevelse uten at de nødvendigvis besøker selve nasjonalparken. Andre arrangerer organiserte vandreturer i fjell i eller i nær tilknytning til nasjonalparken. Aktivitetsleverandørene varierer i størrelse, fra små enkeltmannsforetak som tilbyr turer i spesifikke områder, til større bedrifter med et bredere tilbud som dekker større deler av regionen. Mens de lokale (Flakstad og Moskenes) og regionale aktivitetsleverandørene (Lofoten) tilbyr dagsturer eller overnattingsturer, er det flere nasjonale og internasjonale leverandører som tilbyr flerdagsturer, noe opp til ti dagers turer gjennom Lofoten.

2.5.4 Andre større arrangement

I verneforskriften for Lofotodden nasjonalpark står følgende om større arrangementer:

«Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til større arrangementer når dette ikke er i strid med verneformålet.»

Forvaltningsmyndighet kan definere nærmere hva som kan tillates av større arrangement.

Ultraløp

Lofoten Ultra Trail 100 Miles er et ultraløp på 165 km, som starter i Kjerkfjorden og har målgang i Svolvær sentrum. Ultraløp er en relativt ny type konkurranseform som blir mer og mer populært internasjonalt og i Norge. Ultraløp er betegnelse på løp som er lengre enn maraton i distanse, og løpet arrangeres som oftest ute i naturen framfor i byer. I ultraløpet er det satt et tak på 200 deltagere, herunder 150 individuelle deltagere og 50 deltagere i stafettlaget.

Første del av løpet går fra Kjerkfjorden til Horseid og over til Selfjord, før den fortsetter inn fra Marka og til Vestervika. Denne delen av etappen går i et område som i utgangspunktet ikke har et veldig stort besøkspress i dag. Under våte forhold kan denne typen ferdsel over et kort tidsrom medføre slitasje langs ferdselsårer, dersom områdene ikke er tilrettelagt for ferdsel.

2.6 Informasjon og formidling

Informasjon og holdningsskapende arbeid er en viktig del av nasjonalparkstyrets arbeidsområder. De høye besøkstallene man opplever i Lofotodden nasjonalpark medfører en god del utfordringer, og kommunikasjon rettet mot de besøkende er derfor spesielt viktig for å sikre god ivaretagelse av verneverdiene i nasjonalparken.

I gjesteundersøkelsen fra 2019 (Antonsen & Enger, 2020) oppgav 75 prosent av de utenlandske besøkende at nettsiden til Destination Lofoten var en viktig inspirasjonsside i forkant av reisen. I brukerundersøkelsen for Lofotodden nasjonalpark oppgav 50 prosent av respondentene at de innhentet informasjon om nasjonalparken før de ankom området. Nettsider (73 prosent), reisebøker (44 prosent) og sosiale medier (43 prosent) var de tre viktigste informasjonskildene for de besøkende.

Nasjonalparkstyret har en egen hjemmeside knyttet til forvaltning av Lofotodden nasjonalpark, men har ikke en hjemmeside med informasjon til de besøkende. På sosiale medier er det opprettet konto for Lofotodden nasjonalpark på Facebook og Instagram. På nettsiden til Destination Lofoten⁶ er det opprettet en egen informasjonsside om å være en ansvarlig gjest, og mer spesifikt med informasjon om Lofotodden nasjonalpark.

Det er ellers generelt lite informasjon om Lofotodden nasjonalpark rettet mot de besøkende. Både brukerundersøkelsen og reiselivskartleggingen har konkludert med at det er et behov besøksrettet informasjon i form av nettside, informasjon på innfallsporter og brosjyrer. Det er ikke gjennomført mange fysiske informasjonstiltak på innfallsporter eller i nasjonalparken. Skilting og merking for å kanalisere ferdsel langs stier er i liten grad gjort.

⁶ <https://lofoten.info/Visitlofoten>

Commented [LL3]: Dere har søkt om, og fått midler til hjemmeside. Oppdater tekst?

2.6.1 Sporløs Lofotturisme

Sporløs Lofotturisme er et samarbeidsprosjekt mellom Lofotodden nasjonalparkstyre og Norsk Institutt for Naturforskning (NINA), og Lofotrådet er prosjekteier.

Figur 17. Etterlatt søppel Buessanden. Forsøpling og toalettavfall er spesielt et problem på populære overnattingsplasser og naturattraksjoner med høye besøkstall. Foto: Ole-Jakob Kvalshaug.

Formålet med prosjektet er å legge grunnlag for et målrettet og langsiktig avfallshåndteringsprogram for Lofotodden nasjonalpark. Gjennom dokumentasjon av omfang og fordeling av søppel og menneskelig avfall i nasjonalparken, skal prosjektet avdekke avfalls påvirkning på miljø og helse, samt hvordan avfallet påvirker de besøkendes opplevelse i nasjonalparken. Videre skal prosjektet utrede besøkendes adferdsmønster knyttet til avfallshåndtering i naturen, og identifisere tiltak som besøkende responderer mest på. Det er ønskelig at prosjektet kan virke som en pilot for andre verneområder og naturattraksjoner med lignende utfordringer.

2.6.2 Besøkssenter Lofotodden Nasjonalpark

Besøkssenter for Lofotodden nasjonalpark ble etablert i 2021 og ligger sentralt plassert i tettstedet Reine i Moskenes kommune. Besøkssenteret på Reine skal fungere som et forvaltningsknutepunkt for verneområdeforvaltningen i Lofoten.

Besøkssenteret skal formidle informasjon om Lofotodden nasjonalpark, kunnskap om nasjonal og internasjonal natur og bidra til forståelse for vern av naturverdier og biologisk mangfold. Videre skal besøkssenteret motivere til miljøvennlig og bærekraftig friluftsliv.

Senteret drives på en måte som bidrar til verdiskaping for lokalt næringsliv, reiseliv og kulturliv, og til å øke regionens bosteds- og besøksattraktivitet. Senteret har som mål at

det gjennom kontinuerlig utvikling, skal bli et førsteklasses naturinformasjonssenter og arena for formidling av forskningsbasert kunnskap om naturen i Lofotodden Nasjonalpark. Senteret har som målsetning å være spennende og relevant for alle aldersgrupper og nasjonaliteter, med et ekstra fokus på å henvende seg til lokalbefolkning gjennom å kontinuerlig oppdatere utstillingen.

2.7 Sammenstilling og situasjonsanalyse av kunnskap

Sammenstillingen av tilgjengelig kunnskap om Lofotodden nasjonalpark peker på følgende spesifikke problemstillinger og utfordringer:

2.7.1 Natur- og kulturverdier

- Nasjonalparken har særlig store landskapsverdier som må tas vare på. Gjengroing av semi-naturlig eng som ikke holdes i hevd er en utfordring både med hensyn til naturmangfold og landskapsverdier.
- Slitasje langs populære ferdselsårer er en stor utfordring, spesielt på stier tilknyttet Ryten og Kvalvika og Bunessanden. Slitasjen er størst på de sårbare vegetasjonstypene, herunder myrområder og blauthøl eller på bratte og tørre skråninger med ustabil substrat.
- På sandstrendene Kvalvika og Bunessanden er utfordringen slitasje på skrin vegetasjon som følge av etablering av leir- og bålplasser.
- Forstyrrelser i hekkeperioden for smålom, rovfugl og andre bakkehekkende sjøfugl er en utfordring der ferdsel foregår nært hekkelokaliteten.
- Slipp av hund i båndtvangperioden kan ha negativ innvirkning på dyreliv, spesielt i hekke- og yngletiden.
- Kulturminnelokalitetene hulemaleriene i Kollhellaren og boplassen på Kvalvika er spesielt utsatt for ytre påvirkning.

2.7.2 Landbruk

- Antall beitedyr tilknyttet nasjonalparken er betraktelig redusert siden 2014.
- Hunder som ikke holdes i bånd er en stor utfordring for beitenæringa i Fredvang og på Krystad.
- Beitenæringa kan bli negativt påvirket av ferdsel der hvor attraktive turområder overlapper med beiteområder med høy verdi, ved at beitedyr endrer beitemønster.

2.7.3 Besøkende

- Nasjonalparken har svært høye besøkstall, og en stor andel av de besøkende er utenlandske.
- Hovedredningssentralen rapporterer om mange redningsaksjoner i eller i randsonen av nasjonalparken.

- Ferdsel er i all hovedsak knyttet til barmarksesongen.
- Ferdsel er i liten grad kanalisert, og det danner seg fort nye parallelle stier eller svært breie stier, spesielt i våte vegetasjonstyper.
- Forsøpling og toalettavfall er en utfordring, spesielt på områder med mye overnattinger, f.eks. sandstrendene Kvalvika og Bunessanden.
- Bygging av varder kan skape slitasje.
- Det er lite informasjon om nasjonalparken tilgjengelig for de besøkende.
- Mange besøkende har hatt dårlige opplevelser med andre turgåere, når det gjelder drone, støy eller forsøpling. Dette kan bidra til å senke de besøkendes opplevelse av Lofotodden som en nasjonalpark eller et villmarksområde.
- Mengden besøkende i enkelte områder oppleves negativt for lokalbefolkningen.

2.7.4 Reiseliv

- Lofotodden nasjonalpark påvirkes i stor grad av reiselivet i regionen Lofoten.
- I 2019 var antall gjestedøgn beregnet til omkring 1 million gjestedøgn.
- Opplevelsesturisme er den hurtigst voksende reiselivstrenden i verden. De besøkende ønsker i større grad en kombinasjon av natur, opplevelser, aktiviteter, kultur og mat.
- Av reiselivet i Lofoten er det reiselivsbedriftene i vertskommunene som har best kjennskap til Lofotodden nasjonalpark.
- Selv om bare et fåtall av reiselivsbedriftene i Lofoten bruker Lofotodden nasjonalpark i markedsføringen i dag, anser mange nasjonalparken som viktig for deres reiselivsprodukt, og ønsker å bruke den i framtidig markedsføring og produktutvikling.
- Svært mange aktivitetsleverandører tilbyr organiserte turer i Lofoten og i Lofotodden nasjonalpark. Det finnes både lokale (med tilhørighet i Moskenes og Flakstad), regionale (Lofoten), nasjonale og internasjonale turoperatører som opererer i Lofoten, og det er vanskelig å skaffe seg en fullstendig oversikt.

3 Mål og strategiske grep

3.1 Mål med besøksforvaltning

Ut fra kunnskapsgrunnlaget, og ut fra ønsker for utviklingen i og rundt nasjonalparken, har nasjonalparkstyret definert en målsetning for hver av de fire elementene i besøksstrategien:

1. Mål for verneverdiene

Gjennom aktiv besøksforvaltning skal nasjonalparkstyret sikre og ivareta verneverdiene i Lofotodden nasjonalpark. All ferdsel og aktiviteter skal ta hensyn til sårbart plante- og dyreliv. Stillhet og ro i naturen skal være viktige kvaliteter for nasjonalparken.

2. Mål for landbruket

Det skal stimuleres til økt skjøtsel og beitebruk for å opprettholde kulturlandskapet i Lofotodden nasjonalpark. Det må gis innsikt i landbrukets betydning for å ivareta kulturlandskapet og verneverdier, og skapes forståelse for at besøkende må vise hensyn til beitedyr.

3. Mål for de besøkende

De besøkende, både fastboende og tilreisende, skal få gode opplevelser og økt kunnskap om natur- og kulturarven i området. De gode opplevelsene skal bidra til å skape tilhørighet til områdene, og lokalt engasjement og eierskap til forvaltningen av nasjonalparken. Besøkende skal få mer kunnskap og forståelse for spurløs ferdsel i naturen.

4. Mål for reiselivet

Lofotodden nasjonalparkstyre skal bidra i å skape en bærekraftig reiselivsutvikling i Lofoten gjennom bruk av kommersielt merke for Lofotodden nasjonalpark. Reiselivet tilknyttet nasjonalparken skal bidra til å ivareta verneverdiene i nasjonalparken. Nasjonalparkstyret skal være en bidragsyter i den politiske diskusjonen om fellesgodefinansiering for Lofoten.

3.2 Strategiske grep

Nasjonalparkstyret har definert følgende overordnede grep og handlinger som må tas for å nå målsetningene med besøksforvaltningen i Lofotodden nasjonalpark.

3.2.1 Kanalisering av ferdsel for å ivareta verneverdiene

- Det skal etableres gode innfallsporter med infrastruktur for parkering, toalett og søppelhåndtering.
- Besøkende skal kanaliseres til enkelte turmål i og utenfor nasjonalparken som er tilrettelagt for å tåle høyt besøkstrykk. Andre områder skal i all hovedsak skjermes av hensyn til plante- og dyreliv og lokalbefolkning. Stier skal legges om ved behov.
- Det skal etableres et samarbeid med Moskenes kommune om vedlikehold av Reinebringen. Reinebringen er allerede en godt tilrettelagt attraksjon og bør benyttes for å kanalisere besøkende. Her får besøkende en god nasjonalparkopplevelse i randsonen.
- Stier skal restaureres og tilrettelegges der det er nødvendig. Ved tyngre tilrettelegging skal behovet utredes ut ifra en helhetlig vurdering av besøkstrykk, omfanget av slitasje, og sårbarhetsvurdering. Tilrettede stier skal merkes og skiltes for å kanalisere ferdselen.

- Besøkstrykk, slitasje, forsøpling og toalettavfall skal i utvalgte områder overvåkes fra år til år.
- Leirplasser skal ryddes for søppel, bålplasser og materiale brukt til benker. Utvalgte leirplasser skal forsterkes. Ved behov kan det etableres nye leirplasser.
- Varder som ikke er satt opp i regi av forvaltningsmyndighet og som ikke har en funksjon skal rives.
- Det skal jobbes for å etablere utsiktspunkt og attraksjoner nært innfallsporter til nasjonalparken. Disse skal bidra til å gi besøkende «nasjonalparkopplevelser» uten å måtte besøke nasjonalparken.

Commented [LKL4]: Se i sammenheng med tiltakene som planlegges. Hvorvidt det vil kanalisere ferdsel ut av NP kommer an på plassering i forhold til tilretteleggingstiltak. Har dere landet på hvor de skal plasseres, så bør det nevnes i besøksstrategien.

3.2.2 Informasjonsarbeid

- Besøkscenteret for Lofotodden nasjonalpark skal være en viktig samarbeidspartner for informasjonsarbeid.
- Styret skal i samarbeid med besøkscenteret for Lofotodden nasjonalpark utarbeide en kommunikasjonsplan for nasjonalparken.
- Det skal etableres en egen hjemmeside for Lofotodden nasjonalpark. Styret har en målsetning om at all nettbasert informasjon om nasjonalparken og turmål i nasjonalparken tar utgangspunkt i nasjonalparkens hjemmeside og de strategiske valgene som er tatt i besøksstrategien.
- Lofotodden nasjonalpark skal nå ut til besøkende på sosiale medier.
- På innfallsporter skal det settes opp informasjonstavler som gir informasjon om nasjonalparken, verneverdier, nødvendige hensyn besøkende bør ta, sikkerhet i fjellet, og informasjon om stier og turmål.
- Brosjyre og annet skriftlig materiale skal utformes i tråd med merkevarestrategien, og informasjonen skal tilpasses publisering på nett.
- Besøkende skal veiledes om sporløs ferdsel i naturen.

3.2.3 Lokal verdiskapning

- Nasjonalparkstyret skal øke lokal stibyggerkompetanse for Lofoten og legge til rette for lokal verdiskapning gjennom stibygging.
- Tilrettelegging for økt verdiskapning gjennom reiseliv og handel skal i utgangspunktet skje utenfor nasjonalparken og på lokalbefolkningens premisser.
- Kommersielt merke/tilhørighetslogo skal etableres for lokale bedrifter som ønsker å markedsføre seg eller sin produksjon med geografisk tilhørighet til Lofotodden nasjonalpark.
- I forvaltningsplanen skal det utarbeides retningslinjer for organisert ferdsel og større arrangement i nasjonalparken.
- Styret skal jobbe for en sertifiseringsordning knyttet til organisert ferdsel i regionen Lofoten jf. Regjeringserklæring – Hurdalsplattformen.

4 Tilrettelegging og tiltak

Et tydelig strategisk grep for å ivareta verneinteressene er å kanalisere besøkende til utvalgte områder som tåler høyt besøkstrykk. I tillegg til verneinteressene må hensynet til lokalbefolkningen vektlegges. Det kommer fram av flere kartlegginger og i møte med innbyggerne fra ulike pressområder i Lofoten at mange har negative opplevelser med besøksmengden (SALT, 2019; Flakstad kommune, 2020). Negative opplevelser er knyttet til slitasje på naturen, toalettavfall og frykt for smitte, søppel, trafikkutfordringer og besøkende som ikke respekterer privat eiendom. Det er derfor viktig at man under planlegging av tilretteleggingstiltak sørger for god lokal medvirkning.

4.1 Restaurering og tilrettelegging av stier

Restaurering og tilrettelegging av stier som det legges opp til besøksstrategien er todelt:

1. Tyngre restaurering og tilrettelegging og restaurering av vegetasjon

Stier som forvaltningsmyndigheten skal kanalisere ferdsel til må være robuste nok til å tåle høye besøkstall. Det legges opp til tyngre teknisk tilrettelegging med bruk av bl.a. stein, grus og trevirke. Det skal etterstrebes å bruke stedegen stein og grus lokalt i Lofoten. Stiene skal tilpasses terrenget, og skal så godt det lar seg gjøre ikke være et fremmedelement i naturen.

Ved slike tiltak skal behovet utredes ut ifra en helhetlig vurdering av besøkstrykk, omfanget av slitasje, og sårbarhetsvurdering. Tiltakene krever videre en tillatelse etter annet kommunalt lovverk. Det skal vurderes om tiltak i nasjonalparken faller inn under skjøtelsparagrafen i verneforskriften (§ 13). Tiltak i områder i randsonen til nasjonalparken krever grunneiertilatelser.

Commented [LKL5]: Vurder å fjerne setningen ettersom tiltak inne i verneområdet – i de fleste tilfeller - også krever grunneiers tillatelse

Figur 18. På stien opp til Ryten foregår ferdsele spredt og det etableres fort flere parallelle stier. Foto: Kim Abel/ SNO.

Stiene som er valgt ut i denne kategorien er stier med et allerede høyt besøkstrykk og store slitasjeskader. Revegetering vil i noen tilfeller være nødvendig for å ivareta områdets landskapsverdi. Områder som faller inn under denne kategorien er:

- Stien fra Vindstad til Bunesfjorden (kapasitet på 20.000 – 30.000 besøkende)
- Stien Fredvang – Ryten – Kvalvika – Torsfjorden (kapasitet på 50.000 – 100.000 besøkende)
- Sherpatrappa til Reinebringen (Moskenes kommune er tiltakshaver. Trappen er ferdigstilt, men må følges opp med årlig tilsyn og vedlikehold)

Commented [LKL6]: Se omtale i oversendingsbrevet.

2. Lettere restaurering og tilrettelegging

Mange områder er populære blant besøkende og fastboende, men har et lavere besøkstrykk enn områdene i første kategori. Dette er områder som forvaltningsmyndigheten til en viss grad ønsker å skjerme, men som fortsatt har sårbare vegetasjonstyper som er utsatt for slitasje. Det kan derfor være nødvendig med noe tilrettelegging.

Stier i denne kategorien skal bare tilrettelegges med enklere tiltak, herunder rydding av vegetasjon, mindre tiltak i grunn (fjerning av stein og stubber, enkle tiltak for å lede vannsig, samt utlegging av bru/klopp eller kavlelegging). Mest aktuelt er legging av klopp/gangbaner av trevirke, men legging av steinheller kan på mindre partier også være aktuelt.

Selv om dette er områder som forvaltningsmyndigheten ikke aktivt skal kanalisere besøkende til, skal besøkstrykk og slitasje overvåkes og tiltak settes i verk ved behov. Områder som faller inn under denne kategorien er:

- Ågvatnet rundt og Stokkvika
- Stien til Tindstind
- Stien fra Sørvågen til Munkebu
- Stien fra Marka til Vestervika
- Stier i områder Mulstøa
- Stien Kjerkfjorden – Horseid - Selfjord

Commented [LL7]: Går denne stistrekningen inn i nasjonalparken eller ligger den helt utenfor? I sistnevnte tilfelle er den et kommunalt ansvar.

4.2 Prioriterte innfallsporter og informasjonspunkt

I Miljødirektoratets veileder «innfallsporter» (M-417/2015) defineres innfallspørt som «*summen av utendørs tilrettelegging som møter og kanalisere besøkende fram til en opplevelse av hele eller deler av verneområdet.*» En innfallspørt kan ha en eller flere funksjon(er), som gjerne kan deles inn i tre overordnede kategorier: *utkikkspunkt, startpunkt og informasjonspunkt.*

Innfallsportene skal ha høy kvalitet og skal være et like godt tilbud for besøkende som nøyser seg med å se inn i området eller som bare rusler en kort tur i nærområdet. Å tilrettelegge for gode opplevelser ved en innfallspørt er derfor viktig både for den besøkende, for forvaltningen og for lokalsamfunnene rundt verneområdene. Et besøk til en innfallspørt skal gi en totalopplevelse av å være ønsket velkommen, gi påfyll av spennende kunnskap og historier, samt «en smak av villmark» uavhengig av ferdighetsnivå.

Det er prioritert fire innfallsporter til Lofotodden nasjonalpark. Innfallsportene vil ha ulike funksjoner og krever forskjellig grad av tilrettelegging. Felles for dem er at de ligger nært bilvei og har mange besøkende. Samtlige vil ha behov for tilrettelegging og informasjon i tråd med merkevarer for Norges nasjonalparker, og god veiskilling for å vise innfallsportene.

Innfallsportene skal appellere til et stort spekter av målgrupper, besøkende i alle aldre og besøkende med funksjonsnedsettning. Innfallsportene skal i seg selv gi besøkende en god opplevelse, og skal være utgangspunkt for natur- og kulturformidling, fotturer, guidede turer, rekreasjon mm. Innfallsportene skal bidra til kanalisering av besøkende.

4.2.1 Fredvang – innfallspørt til Ryten og Kvalvika

Jordbruksbygda og fiskeværet Fredvang (fig. 19) er innfallspørt for de fleste turer i den nordlige delen av nasjonalparken, og er den mest besøkte innfallspørt til Lofotodden

nasjonalpark. Fra denne innfallsporten går turen gjerne til Ryten og Kvalvika, Stokkvika, Mulstøa, eller fra Selfjord og til Horseid. Fredvang inneholder egentlig flere mindre gårder: Ytresand, Innersand, Strand og Hovdan. På Hovdan er det utviklet en fiskerihavn, mens det øvrige Fredvang er en typisk jordbruksbygd, med spredt bebyggelse bestående av eneboliger og flere avvikkede småbruk.

Figur 19. Fredvang sett fra Fredvangbrua. Fiskerihavna på Hovdan til venstre, Fredvang skole med parkering til høyre, og Innersand og Ytresand i bakgrunnen. Illustrasjon: Ida Christensen (Flakstad kommune, 2020).

Det er spesielt to prosjekter som er relevante for innfallsporten Fredvang.

1. Fredvang er Lofotens kandidat til autorisasjonsordningen nasjonale turiststier, men det er ennå ikke avklart om Flakstad kommune skal søke om autorisasjon. Dersom kommunen vedtar å søke, vil denne ordningen legge til rette for samarbeid mellom kommunen og nasjonalparkstyret om planlegging og finansiering av tilretteleggingstiltak på Fredvang og i nasjonalparken.
2. Fredvang fremtidshavn er prosjekt som har som mål å utvikle infrastruktur for Fredvang som fremtidsrettet havn for klimavennlig kystfiske og bærekraftig besøksforvaltning. Prosjektet skal blant annet etablere ladestasjon for båter og kjøretøy, og kan samtidig bidra til å øke lokal verdiskaping for reiselivet på Fredvang. Besøkende kan potensielt tilbys gode nasjonalparkopplevelser fra sjøen, noe som kan bidra til å redusere besøkstrykket i selve nasjonalparken.

På Fredvang det på privat initiativ etablert to private parkeringsplasser for besøkende, i tillegg til at Fredvang skole blir brukt som parkeringsplass. På den ene parkeringsplassen på Innersand er det etablert avfallshåndtering og toalett. Besøkende kan også besøke

Lofoten Torvmuseum her. På Fredvang er det generelt store utfordringer knyttet til trafikk, parkering, toalett og kanalisering av ferdsel i området.

Følger man veien videre sørover fra Fredvang kommer man til Torsfjorden, Marka og Selfjord. Torsfjorden er et startpunkt for Kvalvika, og her er det en liten parkeringsplass hvor det er lagt til rette med toalett, søppelhåndtering, informasjon, benker og flytebrygge. Marka er startpunkt for sti inn til Vestervika og Selfjorden er startpunkt for sti til Horseid.

Fredvang er en prioritert innfallspurt for Lofotodden nasjonalpark. Det må etableres en innfallspurt som håndterer høye besøkstall og et bredt spekter av brukergrupper med ulike forventninger og behov. Det må legges til rette med toaletter, avfallshåndtering, parkering og informasjonspunkt. Det bør videre vurderes om man kan etablere et utkikkspunkt, bålplasser, natursti mm. Det er et stort behov for informasjon om nasjonalparken og mulige turer med Fredvang som utgangspunkt. Stier må i tillegg skilles og merkes godt. Lokalt er det ønskelig at all parkering foregår ved Fredvang og at besøkende kanaliseres bort fra områdene Mulstøa, Stokkvika.

Det må i samarbeid med Flakstad kommune utarbeides en prosjektplan for utforming av innfallspurt Fredvang. Det er avgjørende at planen er godt forankret lokalt, og i de to prosjektene *Nasjonale turiststier* og *Fredvang fremtidshavn*.

4.2.2 Reine - innfallspurt til Buessanden og Reinebringen

Fiskeværet Reine er administrasjonssenteret i Moskenes kommune, og innfallspurt for Reinebringen og hurtigbåten inn til Reinefjorden, Vindstad og Kjerkfjorden. Besøkssenter og forvaltningsknutepunkt for Lofotodden nasjonalpark er på Reine. Reine har flere overnattings- og serveringssteder, bensinstasjon og handleri. Det er en større parkeringsplass for besøkende på Ytre Havn i tillegg til avfallshåndtering og offentlig toalett.

Commented [LKL8]: Det fremgår jo at prosess for prosjektplan er en vei videre, så det kan beskrives nærmere slik at høringspartene vet hvor landet ligger. Hvor langt har prosessplanen kommet? Hvem er partene i prosessplanen? Skal denne ut på høring?

Commented [LKL9]: Det må fremkomme hva styret ønsker også.

Commented [LKL10]: Se omtale i oversendingsbrev

Figur 20. Sherpatrappen til Reinebringen er et populært turmål. I 2021 registrerte ferdselstelleren over 182 000 passeringer. Foto: Ole-Jakob Kvalshaug.

Sherpatrappen til Reinebringen er tilrettelagt for å tåle høye besøkstall, og nasjonalparkstyret har som målsetning å kanalisere besøkende til dette turmålet, til fordel for f.eks. Tindstinden. En forutsetning er at trappen følges opp med årlig tilsyn og vedlikehold, for å unngå at vannrenner tettes og trappetrinn løsner. Moskenes kommune er tiltakshaver og ansvarlig for å følge opp sherpatrappen. Behovet for tilsyn og vedlikehold bør utredes i samarbeid med kommunen.

Turmålet Reinebringen bør skiltes og merkes bedre fra Ytre Havn og til starten av sherpatrappa. Vindstad og Kjerkfjorden er startpunkt for henholdsvis Bunessanden og Horseid. Det bør etableres informasjonspunkt her, i tillegg til på Ytre Havn der båtruten skal gå fra.

Det bør samtidig etableres et informasjonspunkt og andre aktiviteter tilknyttet besøkssenteret for Lofotodden nasjonalpark.

4.2.3 Sørvågen – Innfallsport til **Munkebu**

Fiskeværet Sørvågen er det største tettstedet i Moskenes kommune. Tettstedet har flere overnattings- og serveringsteder, samt to matbutikker. Ved E10 er det en større parkeringsplass med potensiale for å ta imot mange besøkende. **Parkeringsplassen ved SOIL-huset regnes som startpunktet for lysløypa rundt Sørvågvatnet eller for turer til Tindstinden eller til turlagshytta Munkebu og nærliggende fjell.**

De siste årene har Reinebringen i perioder vært stengt for ferdsel på grunn av arbeidet med sherpatrappen, og mange besøkende har i disse periodene blitt henvist til Tindstinden like over Sørvågen. Det er grunn til å tro at antall besøkende på Tindstinden

Commented [LKL11]: Innfallsport til nasjonalparken?

Commented [LKL12]: Relevant for besøksforvaltning i nasjonalparken?

har økt som følge av dette, noe som merkes på omfanget av slitasje. Styret har som målsetning å snu denne **trenden**.

Ved SOIL-huset er det etablert en molok for avfallshåndtering og toalett. Styret vil i samarbeid med Moskenes kommune se på mulighetene for å etablere et informasjonspunkt for turen til Munkebu.

Commented [LKL13]: Ved å... kan man si noe om hvordan?

4.2.4 Å i Lofoten– mulig utkikkspunkt samt innfallsport til Ågdalen

Å i Lofoten regnes som et tradisjonelt fiskevær og markerer endepunktet for E10. Her finnes man to museer, Lofoten Tørrfiskmuseum og Norsk Fiskeværsmuseum, samt overnattings- og serveringsteder. Besøkende kan spasere blant godt bevarte bygninger fra 1800-tallet, og bli kjent med det harde og pittoreske livet i et fiskevær. I Sommersesongen serveres det kanelsnurrer og annet bakverk fra det gamle steinovnsbakeriet.

Der E10 slutter er det anlagt en større parkeringsplass, toalett og avfallshåndtering, og en asfaltert sti ut til Langhaugan, hvor man får en fantastisk utsikt ut mot selve Lofotodden, Mosken og Værøy. Besøkende får også oppleve et naturlige fuglefjell med hekkende krykkjer og skarv. Langhaugan er et veldig bra punkt for å få etablere et utkikkspunkt mot Lofotodden. Det kan i tilknytning til dette tilrettelegges for en natursti for natur- og kulturformidling, slik at besøkende får en enda bedre opplevelse av fiskeværet og fuglefjellet.

Det er behov for informasjon om nasjonalparken og mulige turer med Å som utgangspunkt. Det er behov for å kanalisere ferdselen som foregår mot Langhaugan, Litlandstabben og inn mot Ågdalen.

Tiltakene som nevnes her krever en forankring i Moskenes kommune og lokalt på Å. Samtidig forutsettes det samarbeid med grunneiere, Å fiskeværsmuseum og Statens Vegvesen.

5 Tiltaksplan

Tiltak er de konkrete innsatsene som følger hvert strategiske grep, og som skal utføres for at de ulike målene skal nås. Eksempler på typiske tiltak innenfor besøksforvaltning er informasjon, fysisk tilrettelegging, sonering osv. Tiltaksplanen lister opp de tiltak som nasjonalparkstyret mener er nødvendig å gjennomføre for å ivareta verneverdiene og å tilby de besøkende en god opplevelse på lang sikt.

Vedlagte tiltaksplan skal tenke langsiktig, fem år fram i tid (2021 – 2025), men er også tenkt å være en dynamisk plan som skal rulleres årlig (vedlegg 1).

UTKAST

6 Kildeliste

- Antonsen, K. (2020). *Overnattings-, passasjer- og trafikk tall for Lofoten 2019 - Med historiske utviklingstrekk*. Nordlandsforskning.
- Antonsen, K., & Enger, A. (2020). *Gjesteundersøkelse Lofoten 2019, NF rapport nr.: 8/2020*. Nordlandsforskning .
- Blindheim, T., Klepeland, J., Olsen, K., Hofton, T., & Abel, K. (2008). *Naturtypekartlegging i Moskenes og Værøy kommuner 2007*. Biofokus.
- Craggs, C., & Enevold, T. (2017). *Lofoten climbs, Rock climbing on Lofoten and Stetind in arctic Norway*. Rockfax.
- Destination Lofoten. (2018). *Handlingsplan for bærekraftig reisemålsutvikling i Lofoten*.
- Eggen, M. (2021). *Kartlegging av fugl i Lofotodden nasjonalpark i 2021. NOF-notat 2021-12*. Norsk Ornitologisk Forening.
- Flakstad kommune. (2020). *Plan for bærekraftig besøksforvaltning med lokal verdiskapning på Fredvang*.
- Fylkesmannen i Nordland. (2014). *Verneplan Lofotodden nasjonalpark - høringsdokument - september 2014*.
- Hagen, D., Evju, N., Gundersen, V., Stokke, B., Vistad, O., Rød-Eriksen, L., . . . Fangel, K. (2019). *Håndbok. Sårbarhetsvurdering av ferdselslokalteter i verneområder, for vegetasjon og dyreliv*. Trondheim: NINA Temahefte 73. Norsk institutt for naturforskning.
- Hanssen, U., Gaarder, G., & Alvereng, P. (2013). *Naturtypekartlegging etter NiN på Lofotodden i Nordland fylke*. Miljøfaglig utredning.
- Haugen, F.-A. (2019). *Vegetasjon og beite i områdene Bunesfjorden-Buneset og Kjerkfjorden-Horseid*. NIBIO.
- Kvalshaug, O.-J. (2021). *Sårbarhetsvurdering - Bunesfjorden i Lofotodden nasjonalpark*. Upublisert.
- Kvalshaug, O.-J. (2021). *Sårbarhetsvurdering - Ryten og Kvalvika i Lofotodden nasjonalpark*. Upublisert .
- Larsen, B., & Wergeland Krog, O. (2013). *Kartlegging av sjøfugl i planlagte Lofotodden nasjonalpark i juni 2013*. Miljøfaglig Utredning.
- Lofotrådet. (2017). *Strategiplan, Lofoten som reisemål 2017 - 2022*.

LoVe Utvikling. (2021). *En kartlegging av reiselivet knyttet til Lofotodden nasjonalpark*.

Nordland Fylkeskommune. (2008). *Kulturminneplan for Lofoten - Utvalgte nasjonalt og regionalt viktige kulturminner i Lofoten*. Tapir akademiske forlag.

Oslo Economics. (2020). *Brukerundersøkelse i Lofotodden nasjonalpark sommeren 2019*. Oslo Economics.

Paulsson, J. (2016). *Bouldring in Lofoten*.

SALT. (2019). *Vi er Lofoten*. Destination Lofoten.

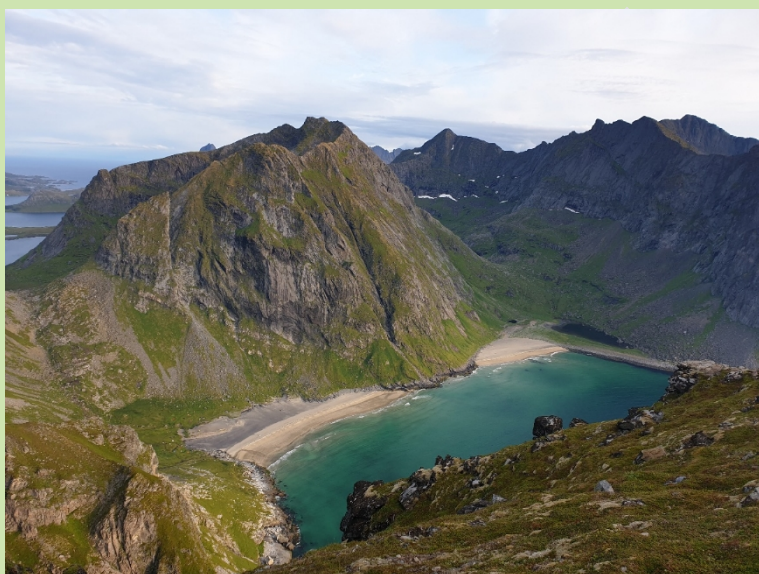
Storvik, T.-K. (2013). *Kulturminner i Lofotodden nasjonalpark*. Nordland Fylkeskommune.

Strann, K.-B., Bjerke, J., Frivoll, V., Johnsen, T., & Sortland, F. (2006). *Biologisk mangfold. Flakstad kommune*. NINA.

Strann, K.-B., Frivoll, V., & Johnsen, T. (2006). *Viltkartlegging. Moskenes kommune*. NINA.

Lofotodden nasjonalpark

Lofotodden nasjonalpark kjennetegnes av et unikt landskap med høye og smale tinderekker omgitt av åpne havområder, et sjeldent naturfenomen i global sammenheng.

Kontaktinformasjon Lofotodden nasjonalpark

Telefon: 75 53 16 00
E-post: ojkv@statsforvalteren.no
Nettside: <https://www.nasjonalparkstyre.no/Lofotodden>
Post: Statsforvalteren i Nordland, Postboks 1405, 8002 Bodø
Besøksadresse: Rådhuset, Reineveien 67, 8390 Moskenes

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Lofotodden nasjonalparkstyre	9/22	10.02.2022

Lofotodden nasjonalpark - Søknad om tillatelse til større arrangement - Ultraløp - The Arctic Triple

Forslag til vedtak

Lofotodden nasjonalparkstyre gir arrangør, The Arctic Triple v/Frank Hagen, tillatelse til å gjennomføre ultraløpet Lofoten Ultra Trail 100 Miles og Lofoten Stage Run i Lofotodden nasjonalpark på omsøkte trasé, 1. og 3. juni 2022. Tillatelsen gjelder for året 2022.

Tillatelse gis på følgende vilkår:

1. Maks antall deltagere skal ikke overstige 200 personer.
2. Løypetraseen skal følge eksisterende sti som omsøkt. I forkant av løpet skal arrangør gi tydelig informasjon til deltagerne om hvor løypetraseen går. Stien skal merkes midlertidig med flagg.
3. Arrangør skal gjøre seg kjent med kulturminnelokalitetene løypetraseen berører. Merking innenfor disse områdene skal skje på en skånsom måte, uten at flagg eller barduner festes på måter som medfører markinngrep
4. Reklame, høytaleranlegg og andre installasjoner skal ikke plasseres inne i verneområdet. Enkle drikke- og matstasjoner, samt nødvendig førstehjelpsutstyr er tillatt.
5. Samme dag som arrangementet er gjennomført, dvs. i løpet av 3. juni 2022, skal merking, installasjoner og eventuell søppel samles inn og fjernes langs løypa.
6. For å ivareta betenæringas hensyn oppretter arrangør dialog med Vestbygda beitelag.
7. Arrangør skal sende en kortfattet rapport til forvaltningsmyndighet etter arrangementet. Rapporten skal beskrive gjennomføringa av arrangementet, samt deltagerantall, antall frivillige, start- og sluttidspunkt, vær og føreforhold og annen relevant informasjon om deltagere og løpet. Rapporten sendes til oljkv@statsforvalteren.no.

Tillatelse gis med hjemmel i Forskrift om vern av Lofotodden nasjonalpark § 7 3.ledd.

Forvaltningsmyndighet og Statens Naturoppsyn vil gjøre en vurdering av eventuelle skader og slitasje i etterkant av arrangementet. Denne vurderingen vil ligge til grunn for vurdering av antall deltagere og trasévalg ved ny søknad for året 2023.

Bakgrunn

The Arctic Triple v/Frank Hagen søker om en flerårig tillatelse til å arrangere ultraløpet Lofoten Ultra-Trail 100 Miles (LUT) og dagsetappen Lofoten Stage Run 175 og 120 km (LSR) i Lofotodden nasjonalpark. Arrangementet vil foregå årlig i uke 22, altså første uka i juni i 2022.

LUT er et ultraløp på 165 km, som starter i Kjerkfjorden og har målgang i Svolvær sentrum. Ultraløp er en relativt ny type konkurranseform som blir mer og mer populært internasjonalt og i Norge. Ultraløp er betegnelse på løp som er lengre enn maraton i distanse, og løpet arrangeres som oftest ute i naturen framfor i byer. LUT en del av sportseventet til The Arctic Triple, som også arrangerer Lofoten Skimo, Lofoten Triathlon og Lofoten Swimrun. LUT har vært gjennomført i 5 år.

Dagsetappen LSR vil foregå på onsdagen, og det er satt et øvre tak på 100 deltagere. Ultraløpet vil foregå på fredag, og det er satt et øvre tak på 150 individuelle deltagere og 50 stafettlag. Taket på antall deltagere som beveger seg innenfor nasjonalpark onsdag og fredag være på til sammen 300 deltagere. 100 deltagere mer enn det arrangør har søkt om tidligere.

Figur 1. Løpstrasé merket i rødt, vernegrense i grønt. Distansen fra Kjerkfjorden til Fredvang er på 23 km, og vil ved to anledninger være innenfor nasjonalparken. Først på strekningen Kjerkfjorden – Fageråskaret, så fra Øvre Marka ved Markvatnet – Kvalvika – Forsvatnet.

Film- og fotoarbeid utføres til fots og etter nærmere avtale med Lofotodden nasjonalpark, og det vil ikke bli brukt drone. Traseen blir merket med flagg som er 1 meter høye. Merking foregår dagene i forkant, og flagg tas ned etter løpet. Alle deltagere har personlig sek med bekledning og førstehjelpsutstyr, og posisjonen deres vises til enhver tid ved hjelp av GPS-sender.

Løpet benytter seg av eksisterende stinettverk. Arrangør tar på seg ansvaret for å rette opp skader som eventuelt skulle oppstått som følge av deltakerne som beveger seg gjennom nasjonalparken. Det er forbudt å etterlate seg søppel i naturen, og blir dette observert fører dette til diskvalifikasjon av deltager. Ved innsamling av flaggene vil området kontrolleres før evt. søppel etter arrangementet.

Søker er avhengig av forutsigbarhet og det er derfor søkt om en flerårig tillatelse. Søker ber også om at eventuelle endringer som vil påvirke en eventuell tillatelse, informeres om minimum ett år i forveien. Arrangementsturisme er viktig for Lofoten og svært viktige bidrag for sesongutvidelse og å øke lønnsomheten for næringer i hele Lofoten.

Grunnlaget for avgjørelsen

Lofotodden nasjonalpark ble opprettet ved kongelig resolusjon 22. juni 2018. Formålet med vernet av Lofotodden nasjonalpark står i verneforskriftens § 1 *Formål*:

«Formålet med Lofotodden nasjonalpark er å bevare et stort naturområde som inneholder et særegent naturmangfold med særlig vekt på landskap uten tyngre naturinngrep, naturtyper, arter og geologiske forekomster.

Formålet med nasjonalparken er videre å ta vare på:

- a) et unikt og kystalpint landskap med svært stor landskaps- og naturhistorisk verdi*
- b) representative og særegne økosystemer med variasjonsbredden i naturmangfold, herunder arter, bestander, naturtyper, geologi og økologiske prosesser*
- c) genetiske særtrekk hos fjellplanter i ett av områdene i Norge som har vært isfritt lengst og hos oseaniske arter på nordgrensa av sitt utbredelsesområde*
- d) viktige naturtyper som ur og rasmark, kalkrike kystfjell og sanddyner*
- e) artsrike områder i naturtypene kulturmarkseng og boreal hei*
- f) leveområde for flere trua arter, herunder krykkje, teist, toppskarv og beitemarkssopp*
- g) verdifulle kulturminner*
- h) et viktig referanseområde for å studere utvikling i naturen, spesielt knyttet til geologiske prosesser, klimaendring og betydning beite har for etablering av skog i nordlige områder med oseanisk klima*

Allmennheten skal gis anledning til uforstyrret opplevelse av naturen gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging»

Saken skal behandles etter forskrift om vern av Lofotodden nasjonalpark § 7 tredje ledd.

Det følger av naturmangfoldloven (nml.) § 7 at saken skal vurderes i henhold til prinsippene i lovens §§ 8 – 12 angående kunnskapsgrunnlaget (§ 8), føre-var-prinsippet (§ 9), samlet belastning på økosystemet (§ 10), kostnader ved miljøforringelse (§ 11) og miljøforsvarlige driftsmetoder (§ 12).

Uttalelser

Søknaden er sendt til Flakstad og Moskenes kommuner, NFK, Vestbygda beitelag og Kjerkfjord grendelag for uttalelse. Det er kommet inn to uttalelser. NFK som kulturminnemyndighet, har ingen merknader til gjennomføring av løpet, men ber om at arrangør gjør seg kjent med kulturminnelokalitetene når det gjelder merking av løypa. Kjerkfjord grendelag har flere merknader som gjelder forhold utenfor verneområdet. Generelt ønsker de ikke at arrangementet skal gå over to dager med hensyn til slitasje og forstyrrelser.

Uttalelsene er vedlagt.

Vurdering

I verneforskriften står det at forvaltningsmyndighet kan etter søknad gi tillatelse til større arrangement når dette ikke er i strid med verneformålet. Med større arrangement menes f.eks. idrettsarrangement eller konserter hvor omfanget av ferdsel kan ha en uheldig påvirkning på naturverdiene. I forarbeidet til verneforskriften for Lofotodden nasjonalpark står det at hensikten med bestemmelsen er at man ved en søknadsbehandling kan sikre at arrangementet gjennomføres i et område og på et tidspunkt som tåler slik bruk, gjennom fastsetting av vilkår.

Kulturminner:

Løpet vil gå igjennom en automatisk fredet kulturminnelokalitet på Kvalvika. Lokaliteten består av flere hustuffer og andre strukturer. For å unngå skader må arrangør gjøre seg kjent med kulturminnelokalitetene løpet berører. Merking innenfor disse områdene må gjøres på en skånsom måte, uten at flagg eller barduner festes på måter som medfører markinngrep.

Landbruk:

Kvalvika er et sentralt beiteområde for sau i Vestbygda beitelag. Beitelaget hadde i 2019 hoved-beiteslipp 1. juni. Løpet vil trolig skje før sau slippes ut på beite, og det vil i så fall ikke påvirke beitenæringa nevneverdig. For å ivareta beitenæringas hensyn, settes det vilkår om at arrangør er i dialog med Vestbygda beitelag i forkant av gjennomføring.

Naturverdier

Løpet skal følge eksisterende stitråkk. Det er registrert enkelte rødlistede plante- og fuglearter og prioriterte naturtyper, i nærheten av stien. Hele Horseid-området utgjør et svært verdifullt landskap, med særdeles velutviklede sanddynesamfunn og meget rik flora. Ser man bort i fra stiene i området, er området tilnærmet helt uten inngrep. Kvalvika er en viktig naturtypelokalitet, med et variert sanddyne-system og gammelt kulturlandskap.

Stiene i området hvor løpet skal foregå er i liten grad tilrettelagt/ bearbeidet, men etablert som følge av omfattende ferdsel. Mange stier i verneområdet er ikke dimensjonert for det omfanget av ferdsel vi har, og det blir fort tråkket opp parallelle stier eller så blir stiene utvidet. Slitasje og erosjon langs stiene er en stor utfordring i de områdene med høyt besøkstrykk. Ferdselstillinger i nasjonalparken viser svært høye besøkstall. Ultraløpet passerer to slike tellepunkt, ved Kjerkfjorden og på Einangen over Fredvang.

	2019	2020	2021
Kjerkfjorden	8 215	2 690	2 165
Einangen	57 446	43 918	37 095

Tellinger fra før koronapandemien indikerer at antall besøkende kan øke når denne situasjonen normaliserer seg igjen.

Den samlede belastningen av 300 besøkende mer vil gjennom et år ikke være så stor. Det er derimot viktig å påpeke at den direkte belastningen kan være større, da en større gruppe mennesker skal passere området innenfor et begrenset tidsrom. Ved mye nedbør før eller under arrangementet vil faren for slitasje og erosjon være betydelige større, enn ved tørre forhold. Ferdselen foregår i et tidspunkt som kan være spesielt sårbart for dyreliv. Mye menneskelig forstyrrelser nært eventuelle hekkeplasser for fugl kan f.eks. medføre i mislykket hekking.

Det er registrert flere rødlistede måke- og vadefugler ved Horseid og i Kvalvika. Ved Forsvatnet mot Ryten er det det registrert heilo (Nært truet - NT) i passende hekkebiotop og hekkende smålom i Forsvatnet. Smålom er ikke en rødlistet art, men forekomsten av passende hekkelokaliteter for smålommen i nasjonalparken er sparsom.

Nasjonalparkstyret har gitt tillatelse til arrangementet de siste to årene, med forbehold om at forvalters og SNOs vurdering av slitasje og skader etter løpet legges til grunn for en eventuelt ny tillatelse neste år. Ultraløpet har vært arrangert i fem år, og har så langt hatt et forholdsvis lavt deltagerantall. Antall deltagere har vært på henholdsvis 18 (2016), 25 (2017), 45 (2018), 64 (2019) og 30 (2021) deltagere. I 2020 ble arrangementet avlyst pga. pandemien.

Med det lave deltagerantallet har man ikke kunnet vurdere arrangementets fulle påvirkning på naturmiljø, og det er vanskelig å si noe om hvor tålegrensen for et slikt arrangement er. Tidligere år har taket vært satt til 200 deltagere for én dag, og nå ønsker arrangør å øke deltagerantallet til 300 fordelt på to dager. I søknadsbehandlingen er det opp til nasjonalparkstyret å fastsette vilkår som gjør at arrangementet ikke påvirker verneverdiene negativt. I den forbindelse vil antallsbegrensning være et viktig virkemiddel, og det bør derfor settes et maks tak på antall deltagere styret kan godta.

Det er usikkert hvordan 100 deltagere fra eller til vil påvirke verneverdiene, og det er en fare for at man ønsker å øke deltagerantallet ytterligere etter hvert som arrangementet blir mer populært. Etter forvalters vurdering må føre føre-var prinsippet tillegges vekt i denne saken, og styret bør derfor holde på vilkåret om maks 200 deltagere.

Besøksstrategi:

Besøksstrategien for Lofotodden nasjonalpark er under utarbeidelse, og skal snart på høring. Besøksstrategien må tillegges vekt ved vurdering av denne søknaden. I strategien har styret en klar målsetning om å kanalisere besøkende til enkelt turmål, til fordel for andre områder hvor man ønsker å redusere besøkstrykket. Dette skal gjøre gjennom informasjon og tilretteleggingstiltak. Sandstrendene lags yttersida har særskilt stor verdi på grunn av landskapskarakteren og artsmangfold.

Ultraløpet kan bidra til å øke populariteten i områder som styret ikke ønsker å fremme. For å unngå dette kan styret velge å ikke tillate at løpet går langs enkelte traseer, eller å be om at arrangør utarbeidet en ny løypetrasé som ikke berører disse områdene. Her er det viktig å ha med seg at arrangement gir en viss lokal verdiskapning, bl.a. gjennom

overnatting. Lokal verdiskapning er ønsket i den nye merkevaresatsingen for Norges nasjonalparker, så fremst lokal verdiskapning ikke går ut over verneverdiene.

Å etablere en ny sti vil generelt være kontroversielt i Lofoten, og vil etter forvalters vurdering være en dårlig løsning for arbeidet mot et mer bærekraftig reiseliv. Et øvre tak på antall deltagere og vilkår om hvordan arrangør promoterer området, vil være bedre vilkår som kan ivareta hensynene man har satt i besøksstrategien.

Forurensning og forsøpling:

Det forventes ellers at arrangør forholder seg til vernebestemmelsene for Lofotodden nasjonalpark. Motorisert ferdsel, forurensning, forsøpling og bruk av drone er forbudt i verneområdet. I vedtaket stilles det vilkår om at søppel og annet utstyr i forbindelse med arrangementet skal fraktes ut av området samme dag som arrangementet er ferdig. Søppelhåndtering under årets løp er sentralt for vurdering av kommende søknader fra arrangør.

Naturmangfoldlovens prinsipper §§ 8 – 12 skal alltid legges til grunn for offentlig beslutningstaking.

Konklusjon

The Arctic Triple har vært arrangert siden 2016, og deltagerantallet har så langt vært forholdsvis lavt. Arrangør ønsker nå å utvide til to enkeltstående arrangement, og øke totalt antall deltagere fra 200 til 300.

Etter en helhetlig vurdering er forvalter innstilling at tillatelse til arrangement kan gis så lenge styret fastsetter vilkår som ivaretar verneverdiene. Et sentralt vilkår er å settes et øvre tak på antall deltagere. Vi har ikke et godt nok kunnskapsgrunnlag til å si hvor dette taket skal settes, og føre-var-prinsippet før derfor tillegges vekt. Den tidligere praksisen med å sette taket til maks 200 deltagere bør derfor videreføres.

Forvalter innstiller videre på at det ikke gis en flerårig tillatelse inntil besøksstrategien og forvaltningsplanen for Lofotodden nasjonalpark er godkjent. Man vil innen den tid ha et bedre kunnskapsgrunnlag til å vurdere påvirkningsgrad, og i forvaltningsplanen ha fastsatt retningslinjer som sikrer forutsigbarhet for framtidig søknadsbehandling.

Kravet til kunnskapsgrunnlag i naturmangfoldloven (nml.) § 8 er vurdert til å være oppfylt. Prinsippet om føre-var og samlet belastning på økosystemet er tillagt vekt (nml. §§ 9 og 10). Med vilkår som blir satt i vedtaket mener vi at tiltaket er i tråd med §§ 11 og 12 i naturmangfoldloven.

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Vedlegg:

- 1 Søknad om tillatelse til ultraløp - The Arctic Triple // Lofoten Ultra-Trail - 2022
- 2 Kulturminnefaglig vurdering - Søknad om gjennomføring av ultraløp - Lofoten Ultra-Trail 2022.pdf
- 3 Uttalelse vedr ultra-løp.pdf

Andre relevante dokumenter, ikke vedlagt:

Til:

Lofotodden Nasjonalpark

v/Ole-Jakob Kvalshaug

Dato 03.12.2021

Søknad gjennomføring Lofoten Ultra-Trail 100 Miles

Lofoten Ultra-Trail 100 Miles er en del av sportseventene i [The Arctic Triple](#)
The Arctic Triple arrangerer sportsevents årlig i Lofoten i uke 11, 22 og 33:

- Lofoten Skimo // w11
- Lofoten Ultra-Trail // w22
- Lofoten Triathlon // w33

Hvert år i uke 22 går Lofoten Ultra-Trail 100 Miles distansen (165km) av staben. Lofoten Ultra-Trail 100 Miles starter i Reine innerst i Kjerkfjorden og har målgang i Svolvær. Det er en ikonisk reise gjennom vakre Lofoten.

Arrangementsturisme

The Arctic Triple er et direkte resultat av deltakelse i det nasjonale arrangementsturisme prosjektet 2012-2014. Viser til regjeringens strategi Norge som bærekraftig og innovativt arrangørland:

https://assets.simpleviewcms.com/simpleview/image/upload/v1/clients/norway/INNO0125_Strategi_Brosjyre_A4_Dobbel_24fe69cc-0a27-40b4-8e40-e0b21f967bff.pdf

The Arctic Triple bidrar med stor verdiskaping, folkehelsearbeid og positivt omdømmearbeid for hele regionen. Prosjektet samarbeider med hele Lofoten.

Antall

The Arctic Triple har satt en øvre grense på Lofoten Ultra-Trail 100 Miles til 150 individuelle deltakere, 50 stafettlag og 100 deltakere på dagsetappe-utgaven. Dvs at det blir maksimalt 300 personer som beveger seg innom Lofotodden Nasjonalpark fordelt slik:

- maks 100 personer onsdag dagsetappe-utgaven (Lofoten Stage Run 175 km og 120 km)
- maks 200 fredag stafett og individuelt (Lofoten Ultra-Trail 100 Miles og 100 Miles Relay)

Film / foto

Det utføres film og fotoarbeid under Lofoten Ultra-Trail 100miles for å dokumentere løpet. Det vil ikke bli filmet med drone i Lofotodden Nasjonalpark, hhv de to områdene knyttet til Horseid og Kvalvika hvor traseen går gjennom Lofotodden Nasjonalpark. Film/fotoarbeid utføres til fots og etter nærmere avtale med LNP. Antall fotografer under arrangementene er normalt 2-4 personer.

Kommunikasjon

The Arctic Triple vil være en god partner for Lofotodden Nasjonalpark ved å kommunisere ønsket budskap i samråd med deres kommunikasjonsstrategi og plan for besøksforvaltning. Våre kunder er ressurssterke mennesker og er opptatt natur og bærekraft. Vi ser fram til en god dialog rundt dette temaet.

side 1

Merking

Traseen merkes med flagg (ingen plast) som er 1 meter høye. Merkingen gjennomføres dagene i forkant av løpet og tas ned etter løpet. Merking utføres stort sett av 1-2 personer.

Sikkerhet

Alle deltakere har personlig sekk med bekledning og førstehjelpsutstyr med seg under hele løpet. Som deltaker er det påkrevd å ha med seg følgende liste med utstyr:

«Mandatory equipment for all participants to be packed in backpack or worn on body for the race

- Identification (driver's license or credit card)
- Wind and water repellent jacket
- Wind and water repellent pants
- Whistle
- Underwear (upper and lower)
- Hat and gloves
- Emergency blanket/shelter
- Credit card or cash
- GPS (clocks are approved) with sufficient capacity
- Fully charged cell phone + extra batteries/power bank
- Basic first aid kit (tape, bandage/compress, blister tape, safety-pin)»

Dette for at både deltaker skal kunne ivareta seg selv og hjelpe hverandre. Ved skade varsler deltakerne iht prosedyrer for eksempel direkte til crew, via telefon eller gps-sender.

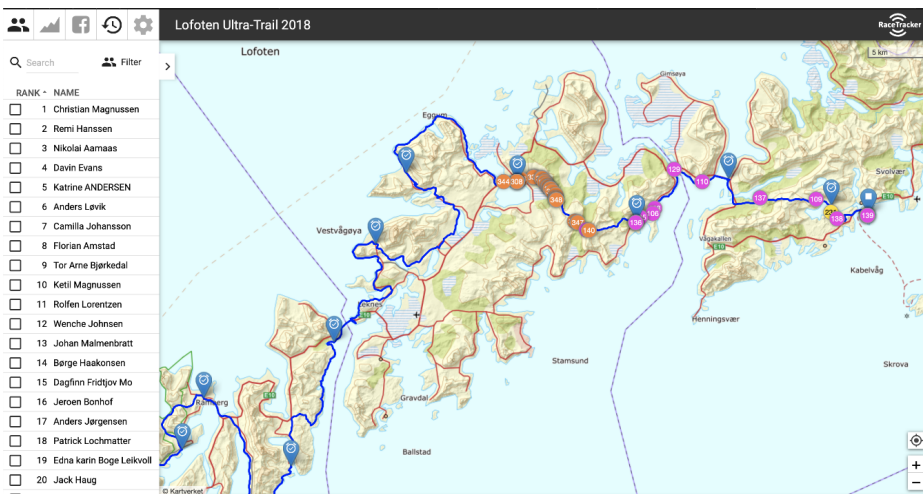
Evakueringsmetoder vurderes ut fra en rekke faktorer som skadeomfang, vær, terreng, område ifht hensiktsmessige transportmidler som båt, bil, helikopter og bæretransport. Ved nød varsles 113.

For mer detaljert informasjon hva deltaker er forpliktet til å følge ved deltakelse se Race Manual følgende link:

<https://www.thearctictriple.no/lofoten-ultratrail-100-miles-race-manual/>

Frivillige

Det er frivillige til stede på alle mat- og drikkestasjonene underveis. I tillegg er det crew/sanitet som følger den bakre delen av løpet ved bruk av veinettet. Deltakerne må også innom faste sjekkpunkter for fysisk kontroll. I tillegg har arrangør og publikum oversikt over deltakerne til enhver tid gjennom tracking av utdelte GPS-sender. Hver deltaker er utstyrt med en GPS-sender som viser deres posisjon. Se bilde under:

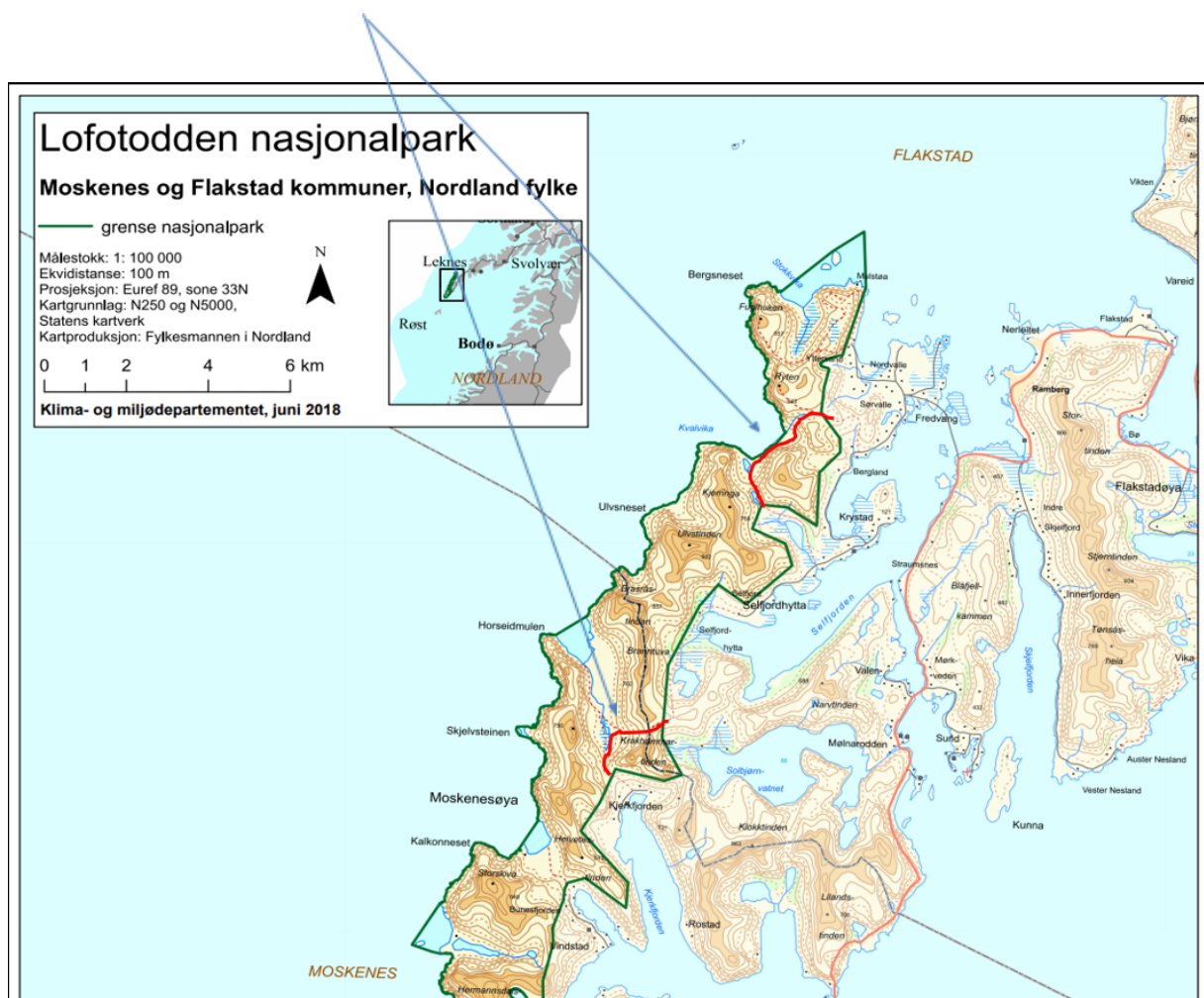

Slitasje på naturen

Løpet benytter seg av allerede eksisterende stinettverk. I kjølvannet av dette jobbes det kontinuerlig med stiprosjekt «Lofotstien» for å ivareta og tilrettelegge for bærekraftig bruk av sti-nettverket for framtiden. I tillegg til at The Arctic Triple jobber med finansiering og prioritering av sti-prosjekter i Lofoten, kan også The Arctic Triple være en kanal for å samle folk til å delta på felles-/dugnadsinnsats hvis Lofotodden Nasjonalpark ønsker det. Skader som eventuelt skulle oppstå som følge av deltakerne som beveger seg gjennom nasjonalparken retter The Arctic Triple opp.

Det er forbudt å etterlate søppel i naturen. Bli det observert medfører det diskvalifikasjon av deltaker. Det er organisert slik at deltakere kan kvitte seg med søppel som de produserer underveis i løpet på alle mat- og drikkestasjonene. Ved innsamling av merkeflagg etter løp vil området kontrolleres.

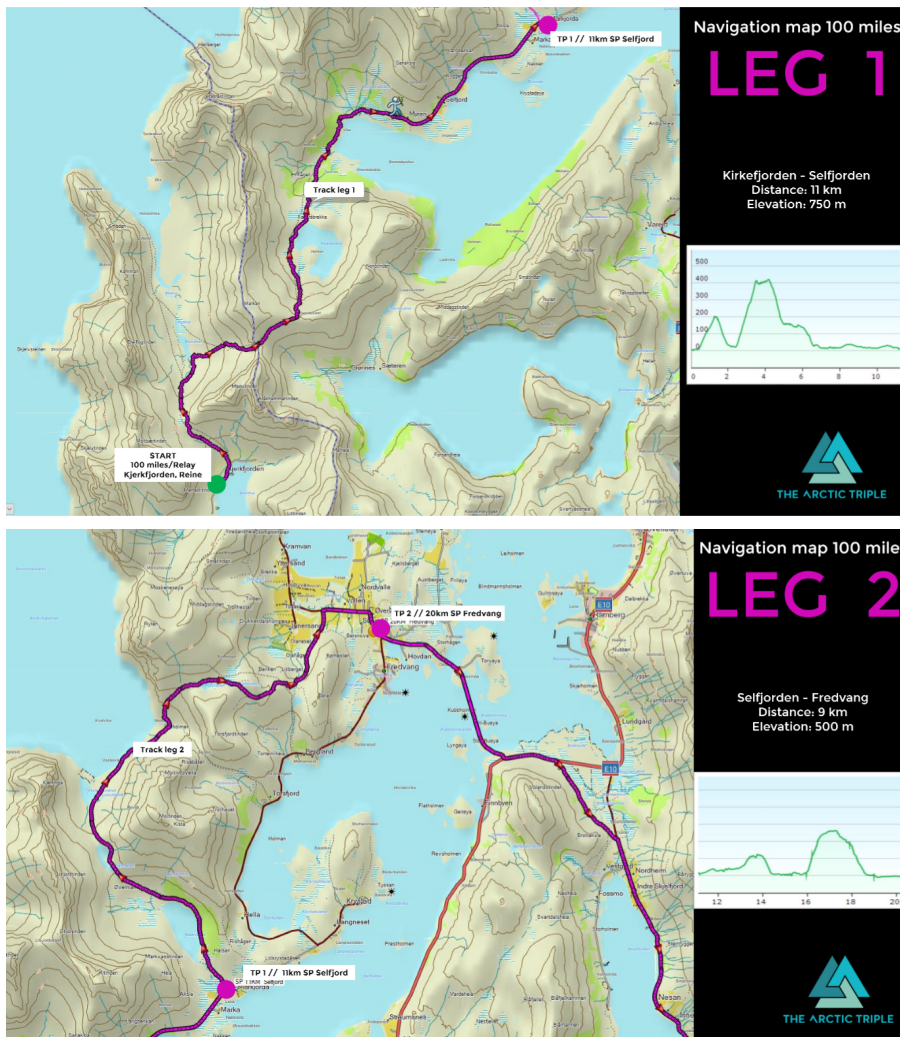
Under er traseen skissert hvor de to delene er merket i rødt som er innom Lofotodden Nasjonalpark:

Den første delen er startområdet i Kjerkfjorden hvor deltakerne beveger seg gjennom Lofotodden Nasjonalpark er fra ryggen Einangen og videre til Fageråsskaret.

Andre delen er Kvalvika området fra Øvre Marka til Forsvatnet ved Skjettendikan.

Traseen fra Kjerkfjorden til Fredvang følger eksisterende sti slik:

For mer informasjon om hele ruten se link [The Arctic Triple // Lofoten Ultra-Trail 100 miles](https://www.thearctictriple.com/lofoten-ultra-trail-100-miles)

The Arctic Triple søker herved om tillatelse til å gjennomføre Lofoten Ultra-Trail 100 Miles årlig i uke 22. Ber om at søknaden behandles som løpende/flerårlig. Skulle det skje endringer i Lofoten Nasjonalpark som vil påvirke vår tillatelse til gjennomføring av arrangementet ber vi om at vi får informasjon om det minimum ett år i forveien. Arrangementet er avhengig av forutsigbarhet. Arrangementsturisme er viktig for Lofoten og svært viktige bidrag for sesongutvidelse og å øke lønnsomheten for næringer i hele Lofoten. Ser fram til et fortsatt trivelig og innholdsrikt samarbeid.

Vennlig hilsen

The Arctic Triple

Frank Hagen

post@thearctictriple.com

+47 91802019

Statsforvalteren i Nordland
Lofoten nasjonalparkstyre
Postboks 1405

8002 BODØ

Kulturminnefaglig vurdering - Søknad om gjennomføring av utraløp - Lofoten Ultra-Trail 2022

Vi viser til søknad av 03.12.2021 oversendt Nordland fylkeskommune av Statsforvalteren i Nordland ved Lofotodden nasjonalpark for gjennomføring av ultraløpet Lofoten Ultra-Trail 2022.

Nordland fylkeskommune har som regional kulturminnemyndighet ingen merknader til gjennomføring av løpet eller til søknaden for øvrig. Når det gjelder merking av løypa, ber vi imidlertid om at arrangøren gjør seg kjent med de kulturminnelokalitetene løypa er i berøring med, også i områdene utenfor nasjonalparken. Vi ber videre om at merking innenfor disse områdene gjøres på en skånsom måte, uten at flagg eller barduner festes på måter som medfører markinngrep. Det er særlig i Kvalvika og rundt Offersøykammen at kulturminnene ligger tette på løypa.

Dersom arrangør ikke har tilgang på kartfiler over automatisk fredete kulturminner, kan fylkeskommunen være behjelpelig med å sende over dette.

Med vennlig hilsen

Geir Davidsen
seksjonsleder for Kulturminner

Tor-Kristian Storvik
arkeolog

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke underskrift.

Kopi til:

Sametinget

Ávjovárgeaidnu 50

9730

KARASJOK

Adresse Postmottak Tlf.: 75650000
Fylkeshuset E-post: post@nfk.no
8048 Bodø

Samfunnsutvikling
Kulturminner
Tor-Kristian Storvik
Tlf: 75650529

Besøksadresse Prinsensgate 100

Kjerkfjord Grendelag

Postboks 115, 8390 Reine
95300662
annemernst@hotmail.com

Lofotodden nasjonalpark

v nasjonalparkforvalter

Uttalelse fra Kjerkfjord Grendelag vedrørende søknad om tillatelse til Ultraløp

Vi takker for henvendelse angående søknad om flerårig arrangement. Kjerkfjord Grendelag har følgende merknader:

Det er ikke tilrettelagt for å lande et så stort antall mennesker samtidig. Dette gjelder særlig manglende toalettforhold. Det anbefales ikke at løpet øker antall deltakere. Samtidig er det heller ikke ønskelig at arrangementet går over 2 dager, da dette utgjør forstyrrelse og slitasje for folk, fugler, dyr og sårbar natur.

Kjerkfjord Grendelag ønsker at besøkende skal kjenne seg velkomne. Om det gis tillatelse til løpet, bes det om at det avholdes 1 dag som tidligere, med et begrenset antall deltakere. Det anbefales å flytte startområde til kai. Båt som frakter deltakere må ligge ved kai til alle deltakere er startet, slik at toalett ombord kan benyttes.

Det anbefales ikke at det gis flerårig tillatelse. Man kjenner ikke utviklingen av økende kommersiell turisme som knyttes til samme arrangement.

For Kjerkfjord Grendelag

Anne M Ernsten, leder

ST 10/22 Eventuelt